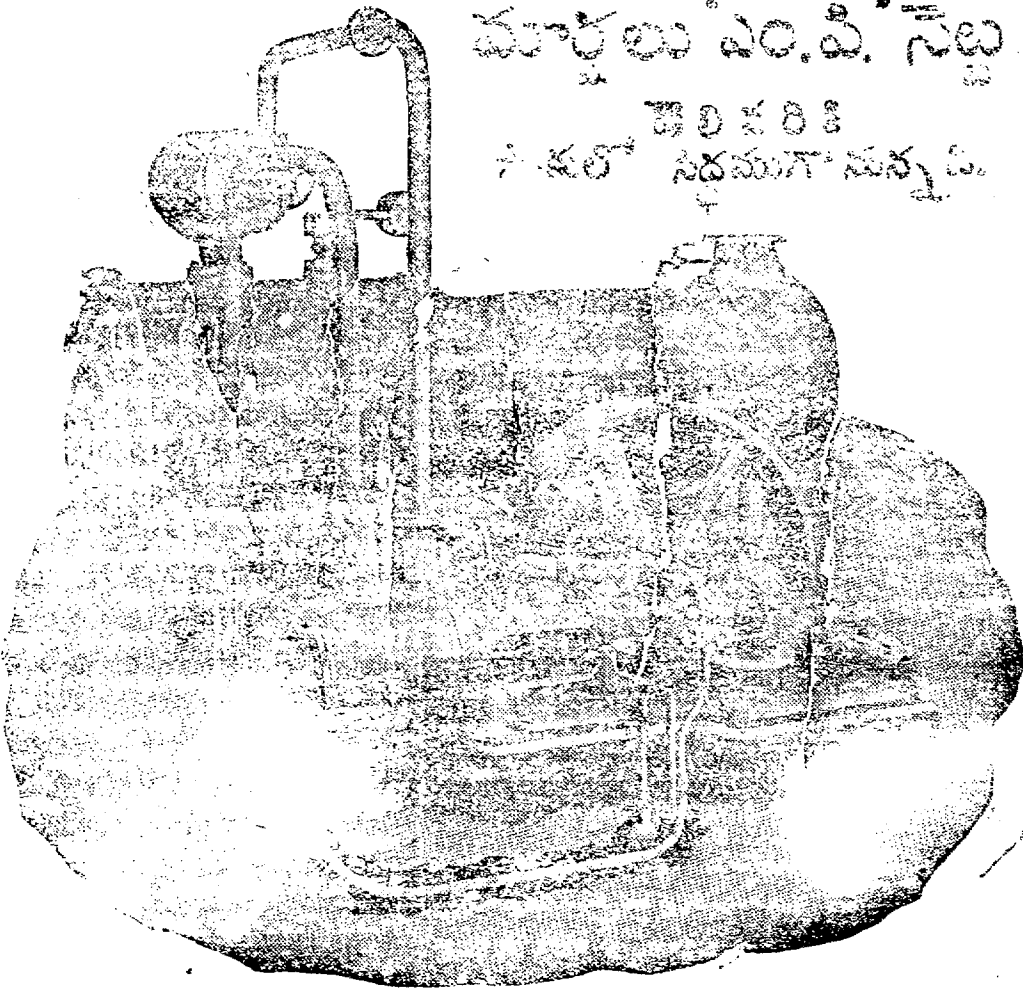

(3077) తెలుగు, ఇంగ్లీషు, హిందీ, ఉర్దూ,
దేవనాగరి, అరవములో అచ్చు వాడులు,
బైందువనులు, రచ్చకుసాంపులు, ఎంగ్లీ మింగు
రమ్మముగ నెన్నియును ధరలకా నొందుదును.
కవర్లు, కార్డులు, కాగితములు చవుకగా
వారకును. ఒకసారి పరీక్షించి చూడండి
వాణి ప్రైవేట్, బెజవాడ.

మార్కెట్ ఏం.వి. నెట్లు
తెలిపిరికి
సీ.ఆర్. సిద్ధమంగా నున్నది.

బాయిలర్లు, ఎంజిన్లు, సూపర్ హీటరు, స్టీం, వాటర్ వై ఎంగు
మొదలగువాటిలో వయిన ఉండునది మార్కెట్ ఏం.వి. మార్కెట్ నెట్లు
దేశాల్లో వివరణము ధరలకు ఇతర వివరణలకు ఈ దిగువ విరుదా
మాత్రం దరఖాస్తు లంపుకొనవలెను.

మార్కెట్ నెట్లు టెక్ (ఇండియా) లిమిటెడ్
బోంబాయి, భారతదేశం. నెం. 9, నెకండు లైను బీచ్, మదరాసు.

అమృతాంజనము

తలనొప్పులను క్షుణ్ణి కెక్కినది.
ఇతర వీధిమైన నొప్పులను కూడా
మీ అమృతాంజనమును వాడి
నంత మాత్రమున నయముగను.
సులభ వేల 0-10-0 అణాలు

మోహనియోగము

సీసా 1-8 0-12-0.

తామరలైలము

డబ్బి 1-8 0-8-0

చంద్రపాడి

డబ్బి 1-8 0-2-0

అమృతాంజనం డిపో,

బొంబాయి - మదరాసు.

మిక్కిలి వున్నదేమను యిండియా డేకమందు మెదడునకు చాలా గలగుట
మనుషాంధ్యము వదలుటకును బాహ్యకేంద్ర హృదయకును తలకెండుకలం పరిమళ
ముగ విగదిగలాడుచుండుటకును ప్రతిస్త్రీయూను పులిత్రకభూతును ముఖ్యముగా

కామినియా ఆయిలు (రిజర్వ్)

తలకెండుకలం నూతన సౌందర్యమును కలిగించి దానిని బాగుగా పెంచుటకు
తగిన శక్తి తలనూనె నుండు కలవు. ముందును పోగొట్టును. ఇకలములకు పుట్టు
కంటి మెత్తనము నిచ్చును. మెదడునకు చాలాచల్లదనమును కలిగించును. పరి మెండ
గుటకున కండ్లకు కలుగు మాలిన్యమును పోగొట్టి నూతన కాంతిని కలిగించును
కామినియా ఆయిలు తలనూనె అన్నిటిలోను శ్రేష్ఠమైనది. స్త్రీలకు ఏ పురుషు
లకును వెళ్ళుచుండికి మహాసౌకర్యము ముగిసి చినది.

నేను నీని మహాహిందీయూడును.

వేల ఒకబుడ్డి 1-0-0 ఏ. పి. చార్జి 0-8-0 అణాలు.

మూడుబుడ్డు 2-10-0 ఏ. పి. చార్జి 0-12-0 అణాలు.

సోల్ ఏజెంట్లు.

ఏ. పి. మణియార్దర కమావసు యు 0-2-0 ప్రత్యేకము.

ఆంగ్లోయిండియను డ్రగ్ అండు కెమికలు కంపెనీ.

D 126 W 100

155 బాహ్యుచుండి, బొంబాయి.

మలయ చందనము.

గనేరియా

అను సెగరోగమునకు మహారము.
పభ్యములేను. పిలికారీలో పనలేను.
ఎటువు, తెలుపు, పచ్చ, అను మూడు
విధముల సెగరోగమును మూడు పూ
టలలో మాన్యును. స్త్రీలకు మనుమ
వ్యాధులకు కూడా ఇది రాజ్ ధము.

డబ్బి 1-8 వేల 2-4-0

1 చుండి (చులుచందనమున కనుపానము) బెన్సు 8-0-0

1251

బురుతులోదక

బురుతుల మున్నగు గర్భాగ్రము వోషములను బో
గొట్టి సంతానము నొసంగు చింతామణి. డబ్బా 2-0-0

వీ యూ ష ము

కాఫీ, టీ, లోలోలకు బదులు. మంచిమనాసన.
గుణము గల ఆయుర్వేదయోగము. డబ్బా 0-12-9

గంధర్వఫార్మసీ, రాయవరం, (గోదావరి.)

ఆరోగ్యములకు గాను

విూగు-

219

తక్షణమే

వ్రాసిన కథలు ఖర్చులు కూడను అపేక్షించక ఇప్పుడే
ఒక ప్రతి "కామ శాస్త్రము" రంపెదము.

ల్యరకుడు!

వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ,

అరవింద్ గజా యావ.భాలయము, 28, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

ఫౌంటెన్

కలము

1. "బాబు బుక్" ఫౌంటెన్ పేనా, 12 ct బంగారుపాళీలో

2. "హార్డువేరు" " 14 ct "

3. "స్వాక్" " 14 ct బంగారుపాళీలో కలది. ప్రకృతమైనది

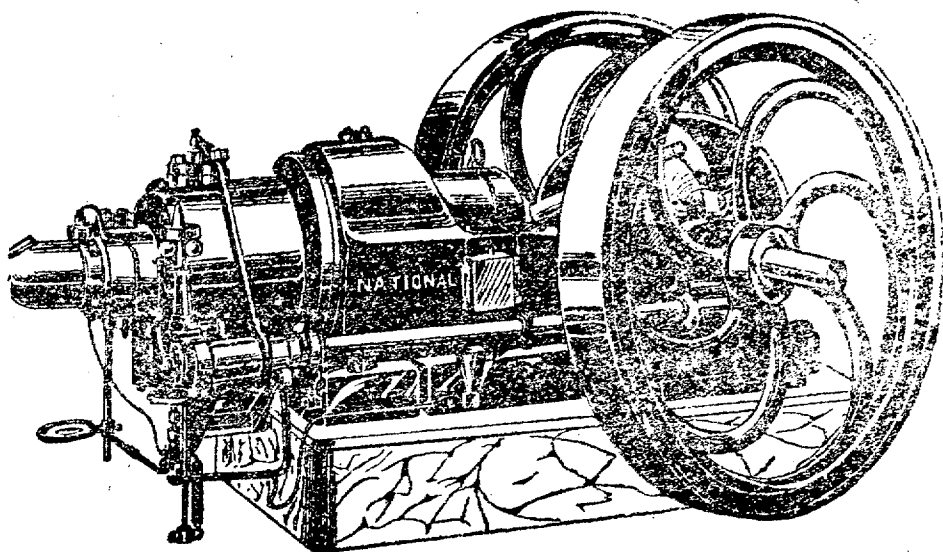
4. "వాటరు మెక్ బిజినెస్" ఫౌంటెన్ పేనా 14 క్వార్టర్ల బంగారుపాళీకలది. మిక్కిలి నాణ్యము

కలములు ఏ. పి. గా పంపబడును. వ్రాయునపుడు, సన్న పుపాళీ కావలెనో, ముడుగుపాళీ కావలెనో వ్రాయునపుడు

మ. మేము మంచితలములను చక్కగా పరిశోధించి చూచిన పిమ్మటనే పార్సలు ద్వారా పంపుదుము కావున, దూరమునం
దున్నవారు పక్కము కలిగి బంగారుపాళీ వారికి కావలసిన కలములు తెప్పించుకొనవచ్చును. కలయవారి శక్తికింది
అడ్రెసుకు వ్రాసికోవలెను. యమ్. హెచ్. రావు అండు నెన్సు, తపాలాపెట్టె నెం. 29, కాకినాడ.

నేషనల్ క్రాడు ఆయిల్ ఎంజినులు
అన్ని పరిశ్రమములకు

ఈ క్రింద తెలుపబడిన చిత్ర పటము
ప్రకారము వైచక్రములు గలది.

డెలివరీ ఎక్స్ - స్టాకు

ట్రై. మాక్స్ హెచ్.ఐ.ఎస్. ఓ.	ట్రై. హెచ్
7	1. X 5 అంగుళములు
18	24 X 10
17	30 X 12
2 1/2	30 X 12
27	40 X 12
32	40 X 14
40	54 X 14
47	54 X 16

ఎక్స్‌ట్రా వైపు అనగా ఇది బయటికి పంపే గొట్టము, చదురు వాసెలి, గాలిగొట్టము, నీటి గొట్టము, ఆవిరి, గాజీ పోకుండ విగించు గొట్టములు పునాది బోల్టులు మాత్రమే ఈ మెషిన్ లో యివ్వబడును.

మిగుల శ్రేష్ఠమైనది, నమ్మకముగలది. సులభముగా ఉపయోగించగలది, తక్కువ ధర గలది.
మామూలుగా పోటీకి తుంపబడు వాటి అన్నిటిలోను దీనిని పోలిది చూచినప్పుడు ఇది చాల శ్రేష్ఠమైన దని తెలిసినది.
వేసవేలు నేషనల్ ఎంజినులు ప్రపంచమునందు అన్ని స్థలములందును నామకతో నున్నది.
ఇతర వివరములు ఈ దిశవ కంపెనీకి వ్రాసినను, లేక కుద్దున పోయినను తెలుపబడును.

డా గ్ లాన్ అండు గ్రాన్టు లిమిటెడ్

(స్కాట్‌లాండులో ఇంజనీరింగు చేయబడినది.)

బెయ్యముమిల్లు, జనరల్ ఎంజినింగు - తంబుకెట్టివీధి, మదరాసు.

మద్రాసుకు సుదూరము ఏలూరునుండి రిఫ్టెన్సియల్

హైవాలెన్స్ అండు కో,

టెలిఫోను నం. 177.

తంబిలిలాసము "హైగ్రాన్టు"

పోస్టువాక్కు నం. 14.

'సర్వీసు' అనగా ఏమి?

ముఖ్యముగ మోటారుబండ్లు సైకిళ్లు ఉంచుకొనువారు గమనించవలెను.

'సర్వీసు' అనుమాటను అనేకులు అవయోగించుచున్నారు. ముఖ్యముగ ఇంగ్లాండు, అమెరికా మోటారు పత్రికలలో యీమాట అధికముగ ఉపయోగించబడుచున్నది. సర్వీసుకాని అను నొకకాని కొన్ని వెర్షన్లు పాఠశాలలోనే వేరైనా చూడవచ్చును.

సర్వీసు అనగా ఏమి? నీవద్ద ఒక మోటారు కారుండి అంబోకాగము వెడి పోయినది అనుకొనుము. నీబండి బాగుగ తెలిసినదైన చెడిపోయిన అంగమును రిపేరు చేయుట సులభము. అయినను కంపెనీవారు చిట్కాలు పెట్టవచ్చును. మోటారుబండ్లును అమ్మకవిషయమునందు మాత్రమే కొన్ని కంపెనీవారు శ్రద్ధవహించి, బండ్లకు సంబంధించిన విడిసామానుల విషయమై తోక్తము వ్రచుకొనరు.

అడిసన్ కంపెనీలో ఒక సర్వీసుకాని యున్నది. యంత్రసమయములోనున్న అటుపేర్కబడు రెండు సంగత్యములున్న విడిసామానులు స్థావరము దుంచుటకు నీకు లేకుండెను. ప్రస్తుత మీకాని చక్కగ అభివృద్ధి పరుపబడినది.

మోటారుబండ్లు రిపేరు చేయుకాని పునర్నిర్మాణము గావించబడుచున్నది. ఈ రిపేరుకానిలో పోల్చుటకు దక్షిణ ఇండియాలో మరియొక ప్రతిస్టాపనము లేదని చెప్పవచ్చును. విడిసామానులు అమ్మకమునకు వచ్చు పునర్నిర్మాణము చేయుచున్నాము.

మా సర్వీసుకానిలో విడిసామానులకాని ముఖ్యమైనది. ముఖ్యమైన మోటారుబండ్లు, ట్రెసికలలు, బ్రుక్కులు, మోటారు సైకిలులును కావలసిన విడిసామానులు స్థావరము దుంచబడును. ప్రమాదకరమున బండ్లు డిస్‌ట్రీబ్యూటరులచే నీబండి రేడియేటరు చెడిపోయినది అనుకొనుము. అడిసన్ కంపెనీలో నీకు క్రొత్త రేడియేటరు వుండును. ఇందువల్ల కలుగు గొప్ప లాభ మేమనెను, మీ మోటారు బండి రిపేరు సాధ్యమగు చాలా కాల ముంద నవనము లేదు.

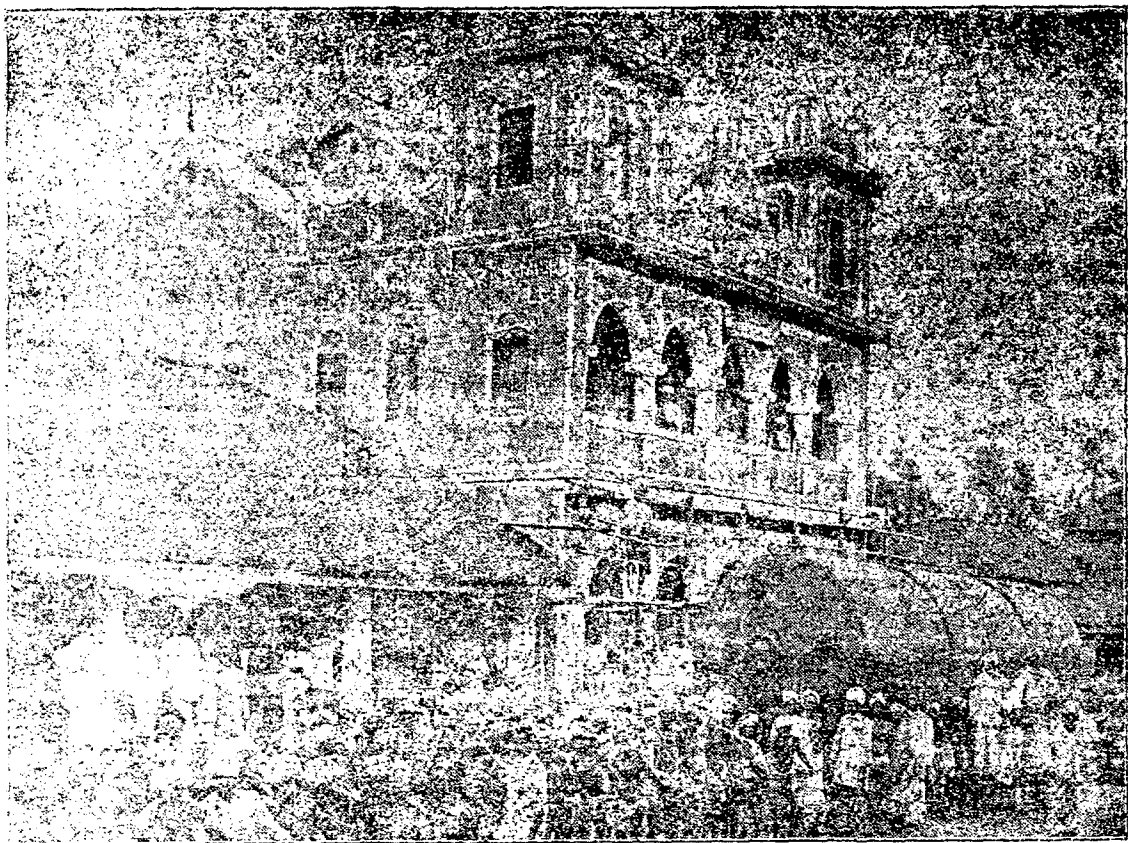
ఈకాని కార్యక్రమముక్రమక సంఘటనలు పనిచేయుచున్నాము. మావద్ద మోటారుబండ్లు మొదలగునవి కొనువారికి ఉపయోగకరముగ సంఘటనై యీ కాని స్థాపించబడును. నీరీ సౌకర్యమే మాకు ప్రధానము. లాభము ప్రధానము కాదు.

నీవు మోటారుబండి కొనకలచుకొనిన ఒక ముఖ్యవిషయము గమనించవలెను అయివారు సంవత్సరములలో అబండికి కావలసిన విడిసామానులు సప్లయ చేయగల కంపెనీవారివద్దనే నీవు బండ్లకు కొనవలెను. ఇటువంటి 'సర్వీసు' యందు మా వద్ద మోటారుబండ్లు కొనుట యుక్తము.

అడిసన్ కంపెనీవారు అమ్ముబండ్లను నీవు కొనినచో నీకెట్టి ఇబ్బందియుండదు. మా కీవ్యాపారమునందు 10 సంవత్సరముల చక్కని అనుభవము కలదు. మేము మంచి మోటారుబండ్లనే వెదకి అమ్ముచున్నాము.

ADDISON & Co., Ltd.

Mount Road, MADRAS.

కర్నూటక నేపథ్యమిట్లు, విమలమేను.

కర్నూటక నేపథ్యమిట్లు.

ఆంధ్రదేశమునందు నిర్మితమగుచున్న యీ కాగితము యంత్రాలనుగూర్చి వార్తాపత్రికల మూలమునను, కర ప్రకటనల మూలమునను మాచుకలగు కొంత తెలిసికొని యుండును. యంత్రాలయనిర్మాణము నుద్దేశించిన చెన్నపట్టణమునందలి కొందరు ముఖ్యులు క్రమమున నక్కడనే, విల్లు లో ముఖ్యభాగమును స్థాపనచేయవలెనని యిటీవల అన్ని సం దర్శకులను విచారించి గోదావరీతీరము సంపూర్ణమైన యంత్రాలయమునకు దగిన స్థానమని నిశ్చయించి, కడపగుంట్లముగ రాజమహేంద్రవరములో కొర్రలింగక్షేత్రమున కనతిదూరమున 50 యాకరముల విస్తీర్ణప్రదేశమున విల్లు నిర్మాణమును ప్రారంభించినది వినుటకు ఎంతయు సంతోషించినాము. ఇందుకు కారణము రాష్ట్రాధికారమే కాదు. ఈ నూతనయంత్రము నందు ఇట్టి పారిశ్రామికయంత్రాగారములు జయము సందకలె వనిన వస్తుసామగ్రి వివిధ దొరకుల కలగలుగజేసి నిర్మితము కావలయును. మరియు నట్టి కర్నూటక గ్రామీణులకు విల్లు స్థానమునకు చేరు కరకులుండవలయును. ఈయెందులకర్నూటకమును ఆంధ్రదేశమునందు గోదావరీతీరమున, లభ్యములు. కెనురుఅడవులు కందలమైర్లు కట్టముగ కనిపించుట చెందు లైపులగు వ్యాపించియున్నది. మరియు నవీర్యమునకే తెప్పలుగ కులభివృద్ధిచే విల్లుస్థానమును చేరగలవు. ఈ పాకర్నూటక మరెక్కడను లభింపజాలదు. ఈ కారణమును బట్టి సరియైన కర్నూటక కడపకర్నూటకల యీవిల్లులకు ప్రపంచమున నెక్కడ పోటి కాజాలదు.

ఈ విల్లునిర్మాణమును చేపట్టినకార్యో ముఖ్యులు శ్రీయంత్రాధికారి ఆర్కాటుకెల్లెగారు. కొన్ని తరములనుండి యు పిరిటటుంగుమువారికి కాగితము వర్తకము, గుణపరీక్షయందు అనుభవము కలదు. మరియు కీరు చిన్న నాటకముండి గవర్న మెంటు అటవీశాఖయందు ఉత్తమోద్యోగమునకువచ్చు ప్రత్యే కాభివృద్ధిమునంతయు సంపాదించియున్నాడు. ఇంతవరకు ఈయన వివరింపబడిన పనులు పూర్తిమగుచున్నవి.

1. నెరుగుగుజ్జ (కల్లు) గా చేయు యంత్ర సా మగ్రియందు ప్రవేశపెట్టిన ఒక అమెరికా కంపెనీవారివద్ద చేయుచేయబడి, గాచేరివలె కాస్త్రప్రవేశము (ఎక్స్ ప్లెట్)చే రాజమహేంద్రవరముగ విల్లు ప్రవేశపెట్టిన స్థానమున స్థాపింప జరుగుచున్నది. ఈవిల్లునందలి విలువను 10 టన్నులు పలుకు తయారుకాగలదు.

2. మై పడిటప్పుల పుట్టుకు అడివమునకే 10 టన్నుల కాగితముగ మార్చుటకు కలయు యంత్రసామగ్రి జర్మనీదేశ యుగో విద్వంశకు నున్నది. అట్లగుచు, సాముగ్గును పంపిన నూడు తెలలలో పంపుచున్నది.

అప్పుడారు ఆదేశము ప్రాప్తమైంది తయారు కాగితము పంపయోగపడు విభాగల సరకు.

వార్తాపత్రికల కవసరము రకరక ఎల్లవల కేరీగ దొరకు గడ్డిబాతులనుండి తయారుచున్నది. ఆంధ్రదేశమున కరివిగ లభించు వరిద్ది, జమ్మ, రెల్లు మొదలగు కాకులనుండి సాధా రణకాగితము చేయు యంత్రాలయ మవసరము. అట్టి యంత్రాలయమును స్వీష్టమైనందుండి తెప్పించుచున్నారు. అట్లగు ఇయ్యబడి చెంచుమాడు తెలలలో రా నున్నదని విను చున్నాము. దీనినుండి దినముకు 4 టన్నులు చేపడు తయారు కాగలదు. అనగా చెన్నపట్టణమునందలి వార్తాపత్రికల కన్నటి కిని వలయు కాగిత మంతయు యీవిల్లు పట్టు చేయగలదు. ఇక్కడనుండి పంపబడిన కరిగడ్డినుండి తయారుకాబడి పంప బడిన కాగితము మాకు కనుపర

విల్లు సంపూర్ణ మగువరకు 16 లక్ష లగునటుల కను బడుచున్నది. ఈసందర్భమున యీ మొత్తము కేరీగ ఆంధ్ర దేశమునందు లభ్యము కావలయును. మరియు నొక విశేషము మాచుకలకు జ్ఞప్తికి తెచ్చుచున్నాము. నీచదేశమునందు కాగితము చేతకు కల్లుపదార్థము, ప్రత్తి ఎటులనో అటులనే యితరదేశములనుండి ఎగుమతి కావలయును. ఇంతవరకు నాచ్యేదేశమునందలి విశేషముగ ఎగుమతి యయ్యెడిది. ఇంతకు అడవు లన్నియు విశాఖముద్దసందర్భమున్న నిర్మాణమగుట వలన నాచ్యేదేశమునకు పలు పట్టుచేయు దార్ధ్యము తగ్గి పోయినది. అందువలన నీచదేశమునాదు హిందూ కేశము తెనుగు అడవులమీదవల్లనిదృష్టులు పర పు చు న్నారు. ఈచద్య ప్రకటితమైన యింగ్లాండువార్తలలో మన దేశాధిపతిగా రైన సెక్రటరీ ఆఫ్ స్టేటువారు యాదీగున సందేశమును యింగ్లాండు దేశమునకు వెల్లడిచేసివారు. “ప్రపంచమున కంతయు సంత త్వరమునకు 1,20,00, 00 టన్నుల పలుకావలయును. హిందూ దేశము తెనుగుఅడవులు గడ్డి మైదానములు, యంత్రములను చిన పలు పినుగలవు. వలయువారికి తెనుగు అడవులు కొట్టు కొనుట కనుమతిపెట్టములు సెక్రటరీ ఆఫ్ స్టేటువారు యియ్య గలరు.” ఈసందేశము అప్పుడు దేశీయ సేతపత్రికమున కొల్పోయి తమ్మలమున కాలియజీవనమునకు దంతయు పరా దీనవృత్తియగు మగ్గుమైయున్న హిందూదేశవాస్తవముల పూర్తిగ గ్రహించగల్గుదురు. ప్రస్తుతము మన దేశమునకు వల యు కాగితము ఒకలక్షటన్నులు. ఇందులో హిందూదేశము నందు ఎవరివలననేమి సంతర్పరమునకు ముప్పుపెట్టటన్నులు తయారుచున్నవి — మిగిలినదానికంతయు విదేశములమీదనే ఆధారపడియుండి ఒకప్పుడు సాను 2 అణలకు కొనిన కాగిత మునకు సానుకు అర్ధరూపాయలునుండి ఒకరూపాయవరకు యిచ్చుచున్నాము.

మరియు రానురాను కాగిత మవసర మెక్కు డగునను టకు సందేహము లేదు. భావవ్యాపక మియ్యగమునందు అక్షర రూపముగ జరుగవలసియున్నది. గవర్న మెంటువారికిని ప్రజల కను గూడ సమానాయుధము ముద్రితపత్రికలే. అకలిదీర్పు అప్పుమును, కట్టుటకు కలయు వస్తువును, సాంఘికజీవన పాపణ కవసరముగు కాగితమును పరులమీద ఆధారపడ కుండ ఏదేముచూచు ఆదేశమునందే తయారు చేసికొనుట యీకాలమున కవసరధర్మములలో నొకటి.

మరియు యీవిల్లుకంటేపత్రికామిక సంస్థలు నూతనభావ త్వారము లైనమొదల సాంఘికజీవనమును బలహీనముచేయక నూతనవిధమున పోషణచేయగల్గును. ఇట్టి సంస్థలయందు దేశమునందలి ప్రతిమనుజుడును కొంచెమా గొప్పగనో పాట్లా ని యుండవలయును. ఒక మేరుమాత్రమేయున్నను, విల్లు సంకలనయు స్వత్యభావము ననుభవించుట కరకాళ మేర్పడి యున్నది. ఒకవిధముగ దేశప్రేమయంతయు యిట్టివేరునుండి యొగదా అభివృద్ధి జెందుట. కాననిట్టి సంస్థలన్నిటిని, సాకా త్యదేశమునందువలె భాగ్యవంతులు వీరసాగల హింసకారకు నిర్మించిన చుట్టసాగలు కానివ్వక, సాంఘిక జీవనముగ కేంద్రీకరణము చేయు పుణ్యక్షేత్రములు, దేవాలయములవలె చేయుట్టిదని, భారతవాతీలు విజ్ఞానయం దొన్నవలసిన ముఖ్య కార్యము. ఇట్టి కార్యనిధి గావించుచు, ఆంధ్రదేశమునందలి ప్రజాసామాన్యమును, భాగ్యవంతులకే పేర్లలో నెక్కువ మొత్తమును వదలివేయక, తామే ప్రధానభాగము లగుచురు గాక యని ప్రార్థనచేయుచున్నాము.

సరము కురిపించుట

వ్యమునుబట్టి డబ్బిచ్చుట

వెస్ట్రగుకనకాలలో బాల్లిహట్టిల్లు అను నతడున్నాడు. అతడు అమెరికాదేశీయుడు. ఆసాంతమునకు రాకమునపు ప్రజలకవరికి అతడనిన తెలియదు. అతడు మేఘములనుండి వర్షమువర్షించును. అతనికి డబ్బుకూడ దొరకుచున్నదని విని మెంపట్టణములోని విశేషము తెలిసెను.

ఈ సంవత్సరపుటారంభమున హట్టిల్లు ఆల్బర్టా సాంత ముల కాపురముండి కొంతవర్షము కురిపించునని నిర్ణయించుకొనెను. బురుగుతులోకి అంగుళములవర్షము మామూలుగ పడును. దానిని పోనియ్యండి. కాని ఎన్నో దుమ్ముల వర్షము నతడు కురిపింప గలదు. కి అంగుళములు దాటి కురిసిన వర్షమునకు అంగుళమునకు చెంచునందల కానులవంతున ఇచ్చుటకు రైతు.

ఈ శేషవిల్లో హట్టిల్లు 1600 కానులను పంటలు దివ్యముగ పండకబోవుటచే 500 కానులే ఇచ్చు మనెను.

ఇంకొకసంవత్సరముకూడ నుండుమని రైతులు కోరిక ఇప్పుడు జరిగినవిధమున ప్రకారము ప్రతి అంగుళమునకు 500 కానుల వంతున ఇచ్చెదరు. 2,400 పానులకంటె యెక్కువ యియ్యకూడదు. రైతులే చేసికొని సామ్యిచ్చుకొందురు.

విజముగ వర్షము కురిపింపగలదా లేదాయను వివాదము బయలుదేరెను. మామూలుగనే యెక్కువవర్షము కురియచున్న వనితోచి రైతుల కతనియందు నమ్మకము పోలేను.

మేఘములు సంచరించు చున్నప్పుడు అతడు రసద్రవ్యము లను గాలిలో పారపోయును. దానిమీద భూరముగ వర్షించును.

ఇటీవల ఒకరు వచ్చి ఇట్లు చెప్పిరి:—“మాడండి హట్టిల్లు గారు పనిచేయుచున్నారు.”

అరమెలు కవలల, “మేఘము”లు బారివర్షము నిగుచుం డెను. ఇట్లు 15 నిమిషములు వర్షించెను. నేను తలదాచుకొని లోపలనే తడిసి ముద్దమైతిని.

సకే తరువాత నీరు మడుగులు కట్టెను. ఆమాత్రము వర్షమువలన పంటలకు శ్రోత్రప్రాణము వచ్చెను.

అతడు 20 యేండ్లనుండి కలిపోర్నియాలో వర్షము కురి పించు చుండెను. ఒకసారి మాత్రము కురియలేదట అతడుచేసిన ప్రయత్నములకు. ఒకయేడాది పొల్లెక్కిపోయేటంతటి వర్షము పడెనట.

నవ దేశ వాస్తవిక నిర్మిత వస్తువులు. గట్టి కని!

వెల సరసము!!

ప్రకృతమైన ఉత్కృష్ట తయారుచేయబడు చున్న ఉన్న, పెద్దనెలల మడకనాటం, కేనాకత్తులు, బల్లాయి కత్తులు, వివర్ణ విశేషముగా చేసి తయారుచేయబడు చున్న అన్ని నెలల యిత్తడి కప్పుతాళములు, ఇనుప కప్పుతాళములు, ఇత్తడి యినుము కలిసిన కప్పుతాళములు, మంచి తాళములతో బంతి బస్తుచేయబడిన యినుపపెట్టెలు వర్తరా సామానులు మా కర్నూటకమున తయారుచున్నవి. (8081)

దరఖాస్తులు పంపిన ధరలు తెలుపబడును.

కర్నూటక సరసమైన కమీష నియమమును.

క్రంతి చిరునామా: బి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో., “ఇంద్రప్రస్థం” కట్టన్న అండ్ లోక్ మేకర్స్ ctc పెద్దాపురం. (గోదావరీ తీర్థ)

మాపలాల విప్లవము

కల్లికోట జిల్లామేజిస్ట్రేటు ప్రకటనము.

22 వ తేదీని నొక సేన చెరువులచేరి చేరెను. 100మంది మాపలాలు 22 వ తేదీని పండికడుకు నైరుతిని 4 మైళ్లదూరము న నున్న సెమినియెద్దకనబడిరి. నిలాంబూరు వెళ్లగొరవారు రెండు పాయలనిచ్చి వరియనుక నెరు కన్నచురు హాజరయియెద్దమండి పాసునుపుచ్చుకొనవలెను. ఈరెండుస్థలములకును ర్వరలో సేనలు పంపబడును. కల్లికోటనుండి సహాయసంఘమువారు పంపిన బియ్యమును దొంగిలించుటకు కాబోలు కొంతమంది మాపలా లింకను మంజీరవద్ద నున్నారు. వైసెక్కినబడిన హాజరనుకుండులో నున్నట్లు తెలిసినదని 23వ తేదీని జిల్లా మేజిస్ట్రేటు ప్రకటించెను.

మైసూరులో గలభా

21 వ తేదీని హుమరాజుపేటవద్ద కొందరు మహమ్మదీయులు గలభాచేసిరి. ఆ చటి ప దా తి సే న యు పోలీసువారును కలసి వెంటనే పిడుగురిని పట్టుకొనిరి.

ఒక కెప్తాను మరణము.

సాండికిను స్త్రీయరు కెప్తాను రివల్వరును హింపఁబడినందుండి సింగపూరుకు వెళ్లుచు దారిలో వ్యాధిగ్రస్తడగుటచే 21 వ తేదీ ని కల్లికోటలో దిసిరి. అతడచట మృతికొందెను.

కల్లికోట స్వేచ్ఛలు బ్రెజ్ఝుల విచారణ.

23 వ తేదీని 89 మంది మాపలాలమీద రైలు తెలు గ్రావు పనులను సానుచేసినందుకును రైలుకులెనను పరుగ గొట్టినందుకు మరి 49 మందిమీదను కేసులు చేయఁబడినవి. వీరందఱును వేరువేరు గ్రామములవారు. జిల్లామేజిస్ట్రేటును యితఁడొద్దో గులను చంపివేసెడిమి. సేనల నోడించితిమి. మీరు కై ర్వేలేరి గ్రావుపనులను ధ్వంసముచేయుడని తిరుగుగడినుండి ఆయాగ్రామ ములకు తరింపారైల రంపిరని తెలియుచున్నది.

28 వ తేదీ విచారణ

కల్లికోటలో 28 వ తేదీని 11 గంటలకు స్వేచ్ఛలుబ్రెజ్ఝులలో విచారణ ప్రారంభమైనది. ప్రభుత్వము పక్షమున న్యాయవాది గోవింద మీ న ను గా ను ని ల చి రి. ఆగస్టు నెల 20 వ తే దీ వ ర కు ను ను ల బా రు లో అల్లరులేమియును లేవు. పిమ్మట ప్రమాదకరమగు విప్లవము ప్రారంభమైనది. ప్రభుత్వమువై తిరుగుబాటు దోషిడి యింట్ల త గులబెట్టుట మున్నగు సేరములు జరిగినవి. సంవత్సరారంభమున ఎర్రాడు వులనాడు, పొన్నానీలలో చాల యువన్యాయుల నిచ్చిరి. ఎర్రాడు వులనాడులలోని వారు మతోన్మాదులని వెల్లడియైన సంగతియే. ప్రభుత్వమును తొలగించుటకు ఏర్పాటులు జరుగుచున్నవని జూలై నెలలో తెలిసినది. అని న్యాయవాది నుడి వి యావచ్చానత భిలాభకు సంఘమువారి సభలలో జరిగినతీ ర్యాకములను దొంగతనము చేసి న యొ క మా ప లా ను పట్టుకొ ను ట కు ప క త్రూ రు కు పో లీ సు వా రు వెల్లినపుడు జరిగిన సంగతిని న్యాయ వా ది వి వ రిం చె ను. అచట మాపలాలు వందలకొలది భిలాభకునిచ్చుములను ధ రించి చేరియుండిరి. వారు తిరుమలపాడు యింటిని మసీదుగా చేసి పోలీసువారి నందరిని చంపగోరిరి. దానిఫలితముగ బ్రిటిషు ప్రభుత్వ ప్రతిష్ఠ తొలగిపోయిన దనుభావము మాపలాలలో నేర్పడినది. పిమ్మట తిరు రం గ డి లో నొ క మ సీ గు లో కు పా కు లు న్న వ ని లె లి సే వా నిని వెదుకుటకు మసీదులోనికి మాపలా పోసువారి పంపినంత మాత్రమున గొప్పవిప్లవము బయలుదేరినది. విప్లవకారులు ప్రభుత్వ మునకును ప్రభుత్వోద్ద్యోగులకును పాశ్చాత్యులకును మాత్రమే గాక మహమ్మదీయులు కానివారి కందరినిగూడ నష్టకర్తలముల ను కలిగించిరి. అందువలన వైసికాకానము నవబలో వెట్టవల సినచ్చిన దని న్యాయవాది తెలిసెను.

16 గురివైకేసు

ఈ 16 గు రి లో ను 14 గు రు మా ప లా లు. ఇ ద్ద రు చె రు మా లు. వా కొ క న రి యు పా డు యింట ఆయుధములతో ప్రవేశించి 1500రూపాయల హరించిరి. నీవు మహమ్మదీయుడవయ్యెదవా లేక ప్రాణములను వదలెదవా అని ముద్దాయిలలో నొకడు సంబుద్రి నడిగెను. కలుగురుమాప లాలు కత్తులను జరిపించిరి. మామిటుట్టియును నరదాసంబుద్రిని చంపెద ననెను. మాపలా లతనియింటిని చుట్టవేసి అతనిని లోని కొనిపోయి అన్నిగరులతలుపులను తెరచుట్టు నిష్కంధించిరి. కొన్నిటికి భాళముచెవులు లేవు. వారు వానిని పగులగొట్టిరి. సా త్రుసంతను తీసికొని పోయిరి. ఆ యిం టు యిద్దరు స్త్రీలును యిద్దరు బిడ్డలు నుండిరి. మాపలాలు వారిని చావగొట్టి నగలను తీసికొనిరి. సంబుద్రి వారికాళ్లు పట్టుకొని పిచ్చినను

వారికి బాలి కలుగలేదు. 6 వ ముద్దాయి సంబుద్రిని కొట్టెను. 4-5 ముద్దాయి లతనిని గాయపరచిరి. 1500 రూపాయల నెచట బెట్టితనిని అడిగిరి. సంబుద్రి మాపలాలతోగూడ యింకొ కని దుకాణముయొద్దకు పోయి 50 రూపాయలు బదులు పుచ్చు కొని వారికిచ్చెను. అక్కలో వారు భరల నతనియింటికి వెళ్లిరి. గంజి కాచుకొనుట కొ క గ్గ న్నె మాత్ర మి య్యం డ ని అతడు వేడుకొనినను వా రెమియు నియ్యలే దని న్యాయవాది చెప్పెను.

పరమేశ్వరం సంబుద్రి సాక్ష్యము

నేను భూస్వామిని. దొరతనమువారికి 500 రూపాయలు కప్పుచెల్లించెదను. పొన్నానితాలూకాలో ముత్తూరుగ్రామము నాస్వగ్రామము. ఆనాడు మధ్యాహ్నము 3 గంటలపుడు నేను నాయంట నొకగడిలోనుండిని. 100-150 మంది మాపలాలు సాయుధులై నాయంటికి వచ్చుట నేనుచూచితిని. మాపలాలు వచ్చుచున్నార. మీరు పారిపోవడని నేను వడివడిగ లోనికి బోయి యింటిలోనున్న మావాండ్రతో చెప్పతిని. నీవు ఎక్కడకు పోవుచున్నావురా అని మాపలాలు నన్ను గద్దించి అడిగిరి. మాపలాలు నన్నెప్పుడు ఏరా అను నీవోక్తతో పిలుచుట లేదు. మాపలాలును చెరుమాలును నాయంటిలోనికి రాగూడదు. 4-5 ముద్దాయిలు నన్ను పట్టుకొనిరి. 6 వ ముద్దాయి కొట్టెను. భిలా భకుయొద్దనుమున చేరెదవాఅని మామిటుట్టివచ్చుడుగ నేనుచేర నంటిని. తలగొరిగించుకొని తురకమతములో చేరుమని అతడు చెప్పెను. నీవుఅని మాపలాలు నన్నెప్పుడును పిలుచుటలేదు.నీవు అనిపించుకొనుట నాకవమానము. మామిటుట్టికద్ద రెండాయధము లుండెను.తురకమతములోచేరుమనగా నాకు 57 ఏండ్లున్నవి. నేను చేరనంటిని. అతడు నన్ను చంపబోయెను. అత్రీ అయిదురుమో ను అనువారు నన్నుపట్టుకొనిరి. తక్కినవారందఱును నిలుచుండి చూచుచుండిరి. నడికాపిమ్మట నన్ను చంపెదమని మామిటుట్టి చెప్పెను.పిమ్మట నన్నులోనికి దీసికొనిపోయి తలుపులు తెరువును నిరి. నావగ్గర కొన్ని తాళములు లేవు. లేలుపులు పగులగొట్టవద్దన్న వెంటనే చంపెదరను భయముచే నంగీకరించితిని. చాల నగలను బియ్యము, ధాన్యము, నెయ్యిబాటి, రాగి యిల్లడి పాత్రలు మున్నగువానిని తీసికొనిపోయిరి. రెండు పెద్ద బాటీలను మో యలేక పగులగొట్టిరి. ఆరవాండ్రయేమిపు వివరదినది. నాకుకు రును మరియద్దరుస్త్రీలును ఇంటనుండిని. నా కవటికి వారు కనబడుచునేయుండిరి. మాపలాలు వారిమట్టును చేరిరి. వారిలో 1-7-8-9 ముద్దాయిలు అండిరి. 7 వ ముద్దాయి నాకైత. స్త్రీ లును బాధించవలదని నేను మాపలాలను ప్రార్థించితిని (అని చెప్పవు సాక్షి దుఃఖము నాపుకొనలేక కొద్దలో నేడ్చెను.) ఆ స్త్రీలు నగలనన్నిటిని యిచ్చివేసిరి. భర్తచనిపోవువరకుమతీయ గూడని నగలునుగూడ వారు విధిలేక యిచ్చివేసిరి. నేను మాప లాలకాళ్లమీద పడగావారు నన్ను లేపవేసిరి. మేడమీదదక్షిణ దిశ గడువును తెరువమనిరి. గాదె బగులగొట్టి ధాన్యమును విత్తర ములను తీసికొనిపోయిరి. నన్ను దాబామీదకు తీసికొనిపోయి బల్లమీద కూర్చుండుమనిరి. అచటకొంతసేపు కూర్చుంటిని. 5వ ముద్దాయి అచటనన్ను కేతితోకొట్టెను. 1500 రూపాయలు గల పెట్టె నియ్యంలో చంపెదమని మామిటుట్టియును నీపాయి మహమ్మదును వచ్చి చెప్పిరి. నా ద గ్గ ర ను న్న 100 రూపాయి లు ను తీసికొని పోయిరి. నా రై తులలో నొకడకు తలగటు అయిదయ్యయెద్దకు సిసాయి మొ యికరును అయిదు మానును నన్ను తీసికొనిపోయిరి. తలగటు లేదు అతనికొడుకుండెను. మిరండ్రిరాగానే 50 రూపాయ లిమ్మంటిని ఇవ్వనివో చంపెదమనుటచే నతడు వెంటనే యిచ్చి వేసెను. నేను మరల యింటికి వచ్చునకి మాపలాలు నాసా మానుల నన్నిటిని తీసికొనిపోవుచుండిరి. నావైతముల నన్నిటిని తగులబెట్టిరి. ఎడింగునగాను:తగులబెట్టుచుండగా మీరుచూ చితిరా?

ఉ:—నేను చూచితిని. నాకు 10 వేల రూపాయల వ్యాపారముగలదు. 11 వ ముద్దాయి నాకు 825 రూపాయలను మూడు సంవత్సరముల నడ్డియును యివ్వవలెను.

ఎటి:—ఆపు డచట 11-వ ముద్దాయి యుండెనా?

ఉ:—ఉన్నాడు.

నారాయణయ్యగారు:—మనస్వలైన నా మాకు చాకి యున్నారా?

ఉ:—స్వార్థ పరంతుల మమదు బాకీవున్నాడు. ముద్దాయిలందరు నెచట నున్నారని నేను నిర్ధారణగా చెప్పగలను. నేను ముద్దాయిల నందరిని చాలకాలమునుండి యెరుగుచును. వారందఱును యెరుగుపొరుగులవారే. ముద్దాయిలగు చెరు మా లిద్దరునుగూడ యెరుగుపొరుగులవారే. వారు నాసామాను లను మనియూరు వసీరుకు తీసుకొనిపోయిరి. పూచికపల్ల

యైన వారువదలలేదు. వండుకొనుట కొక్కగిన్నె నుంచుడని నేనుగూగా మామిటుట్టి నన్ను కర్రతో కొట్టి పో పో అనెను. ధాన్యము వెల 100 రూపాయలున్ననగల వెల 600-700. నగడు 100. మొత్తము 1500 నష్టము. ఆనాడు మేమందరమును పట్టు పడియుంటిమి. మరునాడు కొందరు సంబుద్రిలు బియ్యమును పంపగా వండుకొనితిని బయలుదేరితిమి. మాపలాలు దేవాలయ ములోనికి వెళ్లి మైలవరచిరి. మలబారులో నొక మాపలాదేవా లయములోకి ఆడుగుపెట్టిననే మైలబడిపోవును. మరల పున్యా హము చేసినగాని శుద్ధిలేదు. నేనిపుడు పొన్నానితాలూకాలో నాసోదరునికుమారునియింట నున్నాను.

ప్ర:—ముద్దాయిల పేరులను మీరు సమయినప్పేర్చరుకు తెలిపితిరా?

ఉ. ఆవును. 3-15-16 ముద్దాయిల పేరులు మాత్రము చెప్పలేదు.

పిమ్మట ముద్దాయిలు 16 గురును అడ్డనవార్లు వేసిరి. ఏవవ ముద్దాయి ఆ డు గ గా స్త్రీ ల ను ద ద రిం చి న వారిలో నీ వే మొ ద టి వా డ వ ని సాక్షి చెప్పెను ఎడి:—ఈ కేసులో సాక్షులను మీ రెండుగురురా!

ఉ-ఎటుగురును.

హ్యాయగారు:—వారందఱును నాయరలేనా?

న్యాయవాది-ఆవును.

నారాయణయ్యగారు 14 వ ముద్దాయి చెరుమఅయ్య ష్టు మాపలాలతో నేలచేరనో మీకు తెలుసునా?

ఉ-ఎందుకో చేరనాడు.

సాక్షి రామునినాయరగారు.

నేను పొలములోనుండగా కేకుల వివరదెను. పిమ్మట జెండాలుపట్టుకొనిన మాపలాలగురువు కనబడిన. దున్నుచున్న వారు దున్నుటమాని పశువులను పదలి చేయ వ రెక ని మాప లాలు కేకవేసిరి. మాపలాలు ఎర్రజెండాలును పట్టుకొనిరి. వానిమధ్య తెల్లచుక్క లుండెను. అది భిలాభకు జెండా అని వారిలో కొందరనిరి. వారు దక్షిణముగా పోయిరి. వారు సంబు ద్రియింటికి వెళ్లిరని ప్రజలు చెప్పుకొనుచుండగా వింటిని నేను సంబుద్రియింటివంకకు వెళ్లి 30 కెలల దూరమునని తిచితిని. కొం దరు మాపలాలు సంబుద్రిని పట్టుకొనిరి. కొందరు దోచుకొను చుండిరి. కొందరు పగులగొట్టుచుండిరి. ముద్దాయిలలో నిద్ద రు చెరుమాలు. వారు సామానులను తీసికొని పోవుచుండ నేను చూచితిని సాక్షి చెప్పి 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 16 సాక్షులను పోల్చి వారిపేరులను చెప్పెను. వారు నాకు బాగుగా కనబడిరి. వా రాసామానులను వసీరుకు తీసి కొనిపోయిరి. 150 మంది ఆయుధముల ధరించియుండిరి. బంది పోటుచేసినవారివద్ద జెండాలులేవు. దక్షిణముగా పోయినగుంపు ద్ద జెండా లుండెను. అని సాక్షిచెప్పెను. ముద్దాయిలంద రును అడ్డనవార్లు వేసిరి. పిమ్మట శంకర కుమపుగారు సాక్ష్య విచ్చి 2, 4, 6, 7, 15, 16 ముద్దాయిలను పోల్చిరి.

28 వ తేదీ మదరాసు ప్రభుత్వప్రకటనము

22 వ తేదీగల సేనానితంతివార—22టపాలెమున కు త్తరమున 10 మైళ్లదూరమునున్న వెల్లింబిలో జరిగినసభలో కు నమామడు హాజీ వుపన్యసించెను. నిలాంబురుకు దక్షిణమున 21 మైళ్లదూరముననున్న వంలెనకడకు సేనలు వెళ్లగా శత్రువులు సారిపోయిరి. ఇద్దరిని పట్టుకొంటిమి. 19 వ తేదీని చిన్న సేన మంజీరకెళ్లగాదూరమునుండి విప్లవకారులు తుపాకులుకాల్చిరి. నష్టమేమియును కలుగలేదు. వైసాడులో అల్లరులు లేవు. నడ గానిసేన నిలాంబురువంకకు నాలుగుమైళ్లవరకు వెళ్లెను. రెండు వంలెనలు విరుగగొట్టబడినవి.

ప్రకటన (3120)

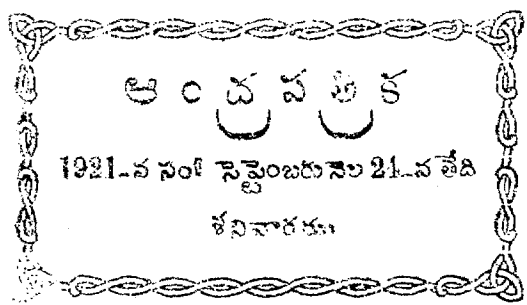
మా వద్ద 86 హార్సు పవరు హార్సు లీ ఆయిల్ ఇంజన్ అమ్మకమునకు గలదు. వలయువారు ఈ దిగువ విలాసమునకు ప్రాసినయెడల యావత్తు వివరములు తెలుపబడును. తమ్మన వెంకటపర్వేసు అండ్ తమ్మన శ్రీరాములు. ఏలూరు.

ఇదే మంచిసమయము

నీనుకమలాల పుష్పరాగములకెంపుల బం గారునగలున్న వెల సరసముగాను పని శుద్ధ ముగాను దొరుకును. ఒకసారి కొనిచూడండి. కోటా మునిరత్నం 70

8078 217

ఆంధ్రోద్ధరణము

ఆంధ్రులు మాతృమూర్తిని భావమున తలకించిరి. ఆంధ్రమహాసభలందు ఆమె దూపుచు నందర్పించిరి. ఆంధ్రరాష్ట్ర మందుచే వ్యవహారమునందు వారికి సిద్ధించినది. ప్రభుత్వమువారికి కను ఆంధ్రరాష్ట్రమును నిర్మించలేదని, వారు విచారించుటలేదు. ఆంధ్రులేనామ ఆంధ్రరాష్ట్రమును మనఃస్ఫూర్తిగ వాంఛించిరో, ఆనాడే ఆంధ్రరాష్ట్రమువారికి సిద్ధించెను. ఆంధ్రులందుచే సంకల్పసిద్ధులు. దృఢసంకల్పమునందే తిట్టికూడ గలరు. స్వరాజ్యసిద్ధికూడ దృఢసంకల్పమునందే గలరు. స్వరాజ్యమునకు ఏజాతి అన్యరాలని తలచునో ఆజాతికి స్వరాజ్యసిద్ధి గలుగనేరదు. అర్హతాన్వితము, భావబలముబట్టి యాచించుదురు. భావము దృఢముగ నుండవలెవరకు, ఏ కాళ్ళము చేసినను అది సఫలత గాంచదు. భావము ఆంతరంగికము. కార్యము దానిబహిరంగవిహ్నము. ఆంతరంగికత క్రింది విసర్జించి, బహిరంగవిహ్నముపై మాత్రము దృష్టిని నిగుడించిన, మనస్సంతృప్తి గలుగదు. మనస్సంతృప్తి లేనిది స్వరాజ్యము సిద్ధింపదు. గాంధీమహాత్ముని యద్యమును ఆత్మబలమునాధారము జేసికొనినది. ఆత్మబలముపై నాధారపడువారు, ఆత్మనాత్మవిచక్షణగావించుట ముఖ్యము. ఆత్మనుపదలి, అనాత్మను సమీపించుటచే, యనర్థము లనేకములు వాటిల్లును. విశ్వాసము క్షీణించును. దౌర్జన్యము ఘటిల్లును. ద్వేషము ప్రబలును. పోరాటములు వ్యాపించును. సంతృప్తి దూరమగును. దుఃఖము సంప్రాప్తమగును. పాశ్చాత్యజేతములందు ఆత్మబలము నందు విశ్వాసము లేకుండుటచేతనే, సౌఖ్యసానుభవము లేకున్నది. మహాస్వర్గము వ్యాపించి యున్నది. నూతనసంఘముల పెద్దటిని నెలకొల్పినను, లాభము గలుగకున్నది. స్వయంవిశ్వాసము వలన నితార్థము గోచరింపకున్నది. అపాశ్చ్యతనది, ఆత్మవంశము మానవులదృష్టిని దూర్చుచు, గాంధీమహాత్ముడు బూతుకొనియున్నాడు.

గాంధీమహాత్ముని సిద్ధాంతములను స్థూలదృష్టితో పరికించువారు, అతని యద్యను దృఢముగా గ్రహించజాలరు. సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధికి మూలసాధనమేమియో గనుగొనజాలరు. భావశుద్ధికారకే, గాంధీమహాత్ముడు జులకెడ సాధనలను నిరూపించుచున్నాడు. సాధనలను మాత్రము గ్రహించి, ఉద్దేశమును మఱచిపో, అంధకారము గ్రమ్మును. దానినందీ బయల్పడుదు, అఖండ ప్రయత్నము గావించివచ్చుచు గాంధీమహాత్ముడు తనవరకడను, సాధనలను మాన్పునను గొందరాడె. వణజేయుచున్నాడు. మధురహంధి మహాత్ముడు కంటిపై గుడ్డియగుచేరొకచో ప్రాణించితిమి. ఏమిటాది, మరల నాడేమి చేసిరాదు. తనవలన, ఎట్టి యువజేతము వెలుగింప, ఆత్మబలప్రదర్శనము దౌర్జన్యము మాపుటకే యుద్దేశించితిమి. గురుజానంపద, నిర్దాణతేత్తి, ఇంద్రియ

నిగ్రహములు ప్రదర్శించుచో, స్వరాజ్యసిద్ధిగలుగునని, గాంధీమహాత్ముడు నూతన సంచేశాంతమున చెలిపియుండెను ఇందలిభావమేమి? మూడుశత్రులును ఆత్మబలమునుబట్టి వికసించుచుండుచు చిత్తశుద్ధిలేని కర్మల నెన్ని జేసినను, అవి ఫలితపడుట తథ్యము. మహాత్ముని యద్యమునునకు, మూలాధార మెద్దియో కనుగొనజాలినారు. సంచేశామనస్కులై ప్రవర్తించుచుండుట సహజము. బాహ్యకర్మములు, పలుగతుల మారుచుండును. ఉద్యమసాధనలుగూడ కష్టముల ననుసరించి మారుచుండును. కాని, ఎన్నిమాపులు గలిగినను విచక్షణ జ్ఞానము గలవారు త్రోవదక్కురు. ధర్మబుద్ధిని సహాయముగ జేకొని, యుండుకునడచెదను. స్వరాజ్యసిద్ధికి, సంకల్పతేత్తిని విజృంభింపజేయునపుడు, ధర్మముతో దానిని సమన్వయముజేయుట యావశ్యకము. రెండును జతగూడి మేళగించునపుడు, అహింసా తత్వము ఎల్లెడల వ్యాపించి, సౌఖ్యము నొనకూర్చును.

స్వరాజ్యసిద్ధికి అహింసాపథమును విడనాడ నక్కరలేదని, గ్రహించుటకు అనేకులకు కష్టమగుచున్నది. మానవుడు తనను మరచి, వెలువల దృష్టిని నిగుడించుచుండును. అందుచే ఆత్మతేత్తిని మరచును. బాహ్యోపకరణములే, తనను రక్షించు నని తలచును. ఇటుల తలచియే, యూరపీయను జాతులన్నియు, మారణ యంత్రసాధనములను పెంపుజేయ నారంభించెను. ఇందును గూర్చి ఒకజాతి వేరొకజాతితో పోటీపడెను. తుదకు విధ్వంసకయంత్రములకు వశులై, జాతులు ఘోరసంగ్రామమును ప్రారంభించెను. యంత్రసాధనముల వెక్కిడుగ నమ్ముకొనిన జర్మనీజేతము, తుద కోడిపోయెను. ప్రపంచ సౌఖ్యమునకు, సంగ్రామములు మార్గము జూపవని కరతలామలక మయ్యెను. కాని, యింకను బాహ్యోపకరణములమీదనే దృష్టి ప్రసరించుచున్నది గాని, యంతశక్తివై ప్రసరించుటలేదు. గాంధీమహాత్ముడు హిందూదేశమున కొనగిన ఆత్మబలసంచేశమును ప్రపంచమంతయు గ్రహించుట యవసరము. ఆ యవసరము బయల్పడిన కొలదియు, సంగ్రామముల సంతరింపజేయుగల మార్గములు ప్రపంచమునకు గోచరించును. ఆంధ్రులకీ సత్వము బాగుగ బోధపడినది. సంకల్పబలముచే, వారి కాంధ్రరాష్ట్ర మెటుల సిద్ధించెరో స్వరాజ్యముగూడ దేశమున కటుల సిద్ధించునని గోచరించినది. స్వరాజ్యము భావమునందు సిద్ధించు నెడల, ప్రత్యక్షసిద్ధి కెంతకాలమో జట్టును. హృదయవైరునియైన స్వరాజ్యము నెవడును దీసి వేయజాలదు. అది యొకప్పుడు ప్రబల సంకలనము జూపి ఉత్సాహము గలిగించును. మరియొకప్పుడది, నిపుడుగవీస నిపుడందమున నడగియుండియు దానిచిత్రభేదం కనుబటచుచుండును ఇంకొకప్పుడది, అంతన్నిహితమై జడత్వము చాల్చును.

అప్పుడు, అజ్ఞాన మావరించును. స్వరాజ్యము వెలువల నెక్కడనో గలదని తోచును. దానికొరకు వెదకుట సంయతము, అసాధ్యముగు పనియని దోచును. వెదుక మొదలిడినవారు, ఎంతమాత్రము చనినను గనుకొనలేక, విసువులెండెదరు. విసువు అధికమై, పరాధీనభావము బలమగును. హిందూదేశ మీ యవస్థలన్నిటిని చాటినది. పరాధీనభావము ఎక్కడనో తేజ తన యందే గలదని, భారతీయునికి గోచరించినది. భావదాస్యమును తొలగించుకొనుకేత్తికూడ తన యందే గలదనికూడ, అతనికి చెలినపట్టినది. భావదాస్యము తొలగగనే, భావస్వాతంత్ర్యము ప్రకాశించును. స్వరాజ్యసిద్ధి యపుడు గలుగును.

గాంధీమహాత్ముడు హిందూదేశమునకు జేరిన మహాపకార మేదియని విచారించుట భావ్యము. మహాత్ముని గొప్పతనము కేవలకార్యక్రమములను నిరూపించుటయందు లేదు. వీరిననేకుల నిరూపింపవచ్చును. చట్టములనుతయారుజేయుటయందులేదు. వీరియొకరి తోనవార నేకులుగలరు. నీవృష్టిని వెలువలచుండి బోవలికి ప్రసరింపజేయుము. అంత రంగముననున్న ఆత్మతేత్తిని కనుగొనుము. దానిని ప్రజ్వలించజేసిన, స్వరాజ్యము సిద్ధించును, అది గాంధీమహాత్ముడు ఎంగెత్తి చాటెను. గాంధీమహాత్ముని సంచేశము వెలుదికల విచరించెను. భారతీయు లాత్మకరిక్షకు బూతుకొనిరి. సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధి స్వతేత్తిమూలముననే సాధ్యమగునని వారు గ్రహించిరి. కాని, ఇంకను సంచేశము లపుడపుడు పొడగట్టుచుండును. బాహ్యోపకరణము మీద భ్రాంతిజాయి, ఆత్మబలముగూర్చి అకనమ్మకము గలుగుచుండును. భారతదేశము ఆత్మవిశ్వాసము నీరతుణమున బాగొట్టుకొనునో, మరల దుర్దశ వ్యాపించును. స్వరాజ్యసిద్ధి దూరమునకు జనును.

నామకుల నిర్బంధము లిట్టి యవిశ్వాసము నకు ప్రోద్బలము గలిగింపవచ్చును. ఆంధ్రులీ సమయమున దేశమున కెంతయేని తోడ్పడుట భావ్యము. కార్యవసరము నిమిత్తము, భావవైశాల్యమును ఆంధ్రులు పోగొట్టికొని యుండలేదు. సత్వరకార్యసిద్ధి నిమిత్తము, సంకుచిత కథము ద్రోక్కలేదు ఆంధ్రోద్ధయము, ఆంధ్రుల యభ్యుదయమును మాత్రమేగాక, మానవాభ్యుదయమును గూడ గుర్తించినది. సమగ్రభారత జాతీయజీవితము నాశించినది. జాతీయోద్ధయమును సంకుచితమార్గమునుండి దప్పించిన గౌరవము, ఆంధ్రోద్ధయమున కొనగవచ్చును. స్వరాజ్యసిద్ధికి బిమ్మలు పునర్నిర్మాణము జరుగును. పునర్నిర్మాణమునకు, విశాలపునఃసృష్టి ద్రోక్కవలసియుండును. పునర్నిర్మాణము ప్రపంచసౌఖ్యమున కనుగుణ్యముగ నుండవలయును. పునర్నిర్మాణ బాధ్యతను హిందూదేశము భరించుచున్నది. ఆ బాధ్యతను భంగము కలుగకుండ ఇప్పుటిరుండియు సంచరింపవలయును. ఆంధ్రులీవిషయమున పట్టువలతో పనిచేయుగలరు. జీవితశాఖల నన్నిటిని ఎలవరిచిరగాని, పునర్నిర్మాణము స్వంతముగ కొనసాగదు. తేనియెడల, భారతజాతి, స్వరాజ్యముననుభవించునపుడుగాని మానవజేతమును మెంపొందింపజాలరు. ఆత్మరాజ్యమును ప్రపంచమునందు స్థాపింపజాలరు. ఆత్మతేత్తిపన్నియు వికసించినచేతనగాని, స్వరాజ్యసాధనము సుందరముగ నుండదు. ఆంధ్రసభలు స్వరాజ్య సంపాదనముతోబాటు, పునర్నిర్మాణ ప్రయత్నములకు గూడ ప్రోత్సాహ మొనకలెట యావశ్యకము. ఆంధ్రరాష్ట్రముసభ ఏకారణము చే నయినను పునర్నిర్మాణసమస్యను విచారించుటకు నీలులేనియెడల, ఆంధ్రమహాజనసభ ఇక్కార్యమును నిర్వహింప గలుగును. రెండుసభలును, వేర్వేరు కార్యములను గాక, ఒక్కకార్యమునే సాధించుచున్నవి. కాని, ఒకశాఖయందు దొక సభయు, మరియొక శాఖయందు దొరక సభయు గ్గుములై పనిజేయుచు పరస్పరముగ సహాయము జేసికొనవచ్చును. ఆంధ్రత్వసిద్ధియందీ, జాతీయోద్ధయమును, మానవాభ్యుదయముగూడ గలవు. జీవితయమును గ్రహించిన, ఆంధ్రులు తమ కర్తవ్య మెద్దియో గ్రహించుకొనగలరు. ఆంధ్రత్వసిద్ధి తమకెంతల సాధ్యమయ్యెనో, స్వరాజ్యసిద్ధి భారతవర్షమున కంతకును అయిలనే సాధ్యమగునని పరికింపగలుగుదురు. ఈసంగతినే ఆంధ్రసభలు బహి

రంగముగ వెలిబుచ్చవలయును. ఆంధ్రు లీకీసిన
 దేశ సేవ జేయుట తరచు సంఘములను నిర్మించుటకు
 గాదు. తమ యితరతమమును కనుబడిచి, ఉప్పు
 గుటకు గాదు. అన్ని సంఘములును తమతమధర్మ
 మును ఉత్సాహముతో నిర్వహించునపుడే, జాతి
 యంతయు సంపూర్ణాభివృద్ధి గాంచు
 ను. మాతృసంసేవనమునందు, వంగ దేశీయుల
 కొకవిధ మగు శక్తి యుండవచ్చును. మహారా
 ష్ట్రం కొకవిధ మగు శక్తి గలదు. ఘూర్జరుల
 కింకొక శక్తి గలదు. దేశోద్ధరణకు కృషి సలుపు
 నపుడు, వివిధ సంఘములును తమతమ యుత్కృష్ట
 స్వభావమును కనుబడిచుట సహజము. లక్ష్యము
 ఒకటియే యగునపుడు, వివిధ సంఘములును పోటీ
 తో పని జేయుటచే, హాని వాటిల్లుదు. మీరు
 మిక్కిలి, ఒకరిసామర్థ్య మింకొకరిసామర్థ్యమునకు
 తోడయి, సత్వరాభివృద్ధి గలుగుట యనుభవ
 సిద్ధము. దృష్టి విస్తరించినకొలదియు, మానవ
 సంఘ మొకటటుంబముగ గనుపించును. ఆకుటుం
 బమునందు, సభ్యులందరును తమతమ ధర్మమును
 సంఘర్షణము లేకుండ నిర్వహించుట సులభ
 సాధ్యమగును. విశ్వప్రపంచమున నేకత్వమును
 గ్రహించినవారలు, భిన్నరూపములలో నొక్క
 పదార్థమునే గనుగొందుదు. అందుకొరకే తత్వ
 వేత్తలు ప్రయత్నించుచుందురు. దురవగాహముగ
 గనుపించిన నీ సత్యము, నేడు ప్రత్యక్షమగుభవము
 నకు వచ్చుచున్నది. అట్టియనుభవసిద్ధికి, ఆంధ్రుల
 కృషి తోడ్పడుగాక!

గుంటూరు మార్గము జూపుట

సర్వేంటు వత్రిక ఇటుల వ్రాయుచున్నది.

“హిందూ దేశమున నిజముగ స్వవరిపాలనము

గావించుచున్న ముగ్ధునిపివలుసంఘములలో, గుం
 టూరు ముగ్ధునిపివలు సంఘమును ప్రత్యేకముగ
 పేర్కొనవచ్చును. దేశీయుల కోర్కెలను ధైర్య
 ముగ జాటుటయందు, లాహూరువలెనే, యీ
 పట్టణముగూడ, ఒక సంవత్సరముక్రిందట, మార్గ
 దర్శి యయ్యెను. ఎన్నికలు జరిగినది మొదలు,
 క్రొత్తగ స్థాపించబడిన పంచాయితీకోర్టులవరకు
 ఈ సంఘమువారు చేసిన కార్యములను వివరిం
 చుచు నొక విలేఖరుడు మా కొరకయ్య త్రరమును
 వ్రాసెను. ఎన్నికలలో జాతీయవాదులకు సంపూ
 ర్ణ విజయము గలిగెను. జాతీయవాద యశ్వర్థులెల్ల
 రును ఎన్నికలలో జయముగాంచిరి కిలాఫత్ ప్రచా
 రకులలో ప్రసిద్ధిగాంచియుండిన మాల్యమహమ్మదు
 రాజాసాహెబు బెల్గామిగారు మునిసిపాలిటికి అగ్రా
 వనాధిపతిగ నెన్నికొనబడిరి. నూతనసభ్యు లధి
 కారము వహించినవెంటనే, పట్టణములోని మునిసి
 పల్ పాఠశాలల నన్నిటిని జాతీయ విద్యాలయ
 ములుగ మార్చి కేసిరి. గుంటూరులోని విద్యార్థులకు
 పాఠశాలలందు నే దాంధ్రమున విద్య గలపబడు
 చున్నది. గుంటూరులోని యనేకవిధముల క్రొత్త
 వామముల దాల్చినవి. ఆరండేలుపేట సాంధిపేట
 యనియు, బ్రాడిపేట తిలకుపేటయనియు వ్యవహా
 రింపబడుచున్నవి. మునిసిపాలిటివాడు 100కి 15
 వంతున నుండిన యిండ్లపన్నును 12 కు తగ్గించిరి.
 వారిస్వాధీనములోనున్న కస్త్రులందును వైద్య
 లయములందును ఆయుర్వేదమును యు నా ని ని
 పెట్టుటకు సాధనముల నస్తవ్వించుచున్నారు.
 క్రొత్తగ స్థాపించబడిన పంచాయితీకోర్టులు చాల
 అభ్యుత్తముగ పనిచేయుచున్నట్లు తెలియుచున్నది.
 గతినిపించుకొలదిమానములలోపుగ గుంటూరుపట్ట
 ణమునందంతయు నూతనవికాసముతోభిల్లుచున్నది.
 దేశములోని యితరమునిసిపాలిటిలు గుంటూరు
 మునిసిపాలిటి క్రమమును అదర్శముగ నుంచు
 కొనునని మేము తలంచుచున్నాము.”

స్వవరిపాలనా ప్రదానము
 ఇందువిషయమై రా. బ. యదునాథమజుం
 దారుగా రాక తీర్మానమును హైందవశాసన
 సభలో ప్రతిపాదించిరి. మొదలు సంపూర్ణరాష్ట్రీ
 యస్వవరిపాలనమును, పిమ్మట, కేంద్రప్రభుత్వ
 మున పాక్షిక శాఢ్యతయు, ఆ పిమ్మట సంపూర్ణ
 మగు అధినివేత రాజ్యస్వాతంత్ర్యమును ప్రసాదించ
 వలయు నని, ఈతీర్మానము గోరుచున్నది. ఇందు
 విషయమై కొంతవరకు చర్చ జరిగెను. ఈతీర్మా
 నమునకు, అగ్నివహోత్రిగా రాక సవరణను ఉపసా
 దించిరి. సత్వరస్వవరిపాలనాప్రదానమునిమిత్తము
 జాయింటు పార్ల మెంటరీకమిటిని నియమింపవలయు
 నని, ఈ సవరణ గోరుచున్నది. ఇందువిషయమై
 చర్చ దీర్ఘముగ జరుగునని తలచి, సర్ విలియం
 విక్ కెంటుగారు 29 తేదీవరకు చర్చను నిలుపుదల
 జేయవలయునని కోరగ, అందులకు సభవారు
 అంగీకరించిరి. చర్చ తుద కెటుల పరిణమించునో
 చూడవలయును.

స్థానిక వార్తలు

మదరాసులోని పోలీసులు.

మదరాసునగరములో గడచిరిది జరిగిన ప్రత్యేకములో
 అక్టోబరు 1-న తేదీనుండి 6 మాసములవరకు ప్రత్యేకముగా
 1 రిజిస్ట్రేషన్ టెక్స్ ఇచ్చెత్తరు 4 సార్లుంటులు 20 పాడే కా
 డ్దెలిల్లును, 300 మంది కాడ్డెలిల్లు ఉండవలయునని పోలీసు
 కమిషనరుగారు వ్రాసిప్రకారము ప్రభుత్వమువారు కాంక్షను
 చేసినారు. ఈ ఆదేశముల పిమ్మటకూడ కామిషియన్లచే
 కమిషనరు ముందుగానే వ్రాయవలెను.

ఈమధ్య జరిగిన అల్లరులనుగూర్చి చారించుటకు ఈ
 కాలములో 1 ఇచ్చెత్తరును 2 సబ్ ఇచ్చెత్తరులను నియ
 మించుట కధికార మొసంగబడినది.

ఈఆదేశనలో పోలీసువారికి సాధనములను సమకూర్చు
 టకు భారతప్రభుత్వమువారి యంగీకారమున మదరాసుప్రభు
 త్వమువారు చర్యచేయున్నారు.

అభినందనపత్ర సమర్పణము:—పచ్చయప్పకళా
 కాల ఆంధ్రభాషాభివృద్ధి సమాజమువారు తమ సమాజపు అభ్యు
 త్తులకు పాకటూరి సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు పచ్చయప్పకళా
 కాలయందు ఆంగ్లభాషాపండితులుగ నియమించబడినందులకు త
 మసాదరగాతప్రేమాతోయములను తెలియజేయుచు సోప
 వాదముసాయంకాలము 5 గంటలకు పచ్చయప్పకళాకాల హాలు
 నందు అభినందనపత్రమును సమర్పించెదరు. అల్లాడి కృష్ణస్వామి
 అయ్యగారు అభ్యుత్తతను వహించెదరు. ఎల్లరును విచ్చేయ
 ప్రార్థితులు.

శ్రీ సంగీతకాల, చెన్నపురి.—సెప్టెంబరు 28 వ
 తేదీ ఆదివారమునాయంత్రం 4-15 గంటలకు గోక్షేపాలులో శ్రీ
 మతి సి. సరస్వతీబాయిగారు నందవార్ చర్చిత కాలక్షేపము
 జరిపెదరు.

ఒకచేపవ్యాసము:—తిరువల్లికే.సి ప్రాస్థవి
 సంఘయాజమాన్యముక్రింద తత్సంఘాలయమున (21 అక్టోబరుసా
 హెబువిధి (టెస్టికేసు) కేస్టియను కళాశాలలోని యం. యస్
 సభేశాత్యయ్యగారు కాకవర్ణమును గూర్చి రేపుసాయంకాలము
 4 గంటల వుపన్యసించెదరు.

వెల్లూరుల్లో గూడూరుగ్రామమునందు యీనెల 28 వ
 తేదీయందు శుద్ధస్వదేశసంతోజరుగును. సదరు సంతకు రాట్న
 పుమాలో కేయబడినవస్త్రములు, రాట్నపుమాలు రాటుమా
 లు యంకా యితరస్వదేశవస్తువులు ప్రదర్శనమునకును విక్రయ
 మునకును చుండలవాడు తెల్లరుపంపి ప్రోత్సాహమొసంగ ప్రార్థి
 తులు. సంతప్రదయం 7 గంటలు మొదలు సాయంత్రం 6 గంటల
 వరకుజరుగును. చె. పట్టాభిరామయ్య-కార్యదర్శి

గాంధీ-సమర్పణములు:—భద్రవద ౧౨ గాంధీమహా
 తుని జన్మదినము గావున, యీ సం॥ భద్రవద ౭ ౧౨
 బుధవారం (28-9-21) లగాయకు. సమర్పణములున్నా మహా
 తుని స్మరింపుమా, భగవత్ కాలక్షేపము. కాకినాడలో మహా
 రాష్ట్రదర్శి, హంకయ్యగారిమేడలో జరుపులాగున ఏర్పరచుకొని
 యున్నామని ఒకరు వ్రాయుచున్నారు.

గాంధీమహాతుని సందేశము

స్వదేశీ ఉద్యమము

గాంధీ మహాత్ముడు మనరముండి 22 వ తేదీని యాశ్రించి
 3 వందలమును బంపిరి:—

అఖిల భారత జాతీయసభాసభ్యులముఖారు విజ్ఞాపిం
 తిం విదేశవస్త్ర బహిష్కారము పూర్తియగుటకు కొన్ని కోటలు
 మూత్రము మిగిలియున్నవి. ప్రతికాంక్షను ప్రచారమునకు ప్రచా
 రకురాలును వారివారి దృష్టిని బహిష్కారముపై ప్రత్యేకముగ
 మరల్చుటకు యత్నపడిన మించిపోయినది లేదు. ప్రతివాడును
 స్వదేశీ అనగా విదేశవస్త్ర బహిష్కారముజేసి కావలసిన గడ్డ
 ను, వారమును చదకి చేతితోనే తయారు జేయుచున్నా
 వురావచ్చును ఆ సంభవమని యా, స్వరాజ్యము రానికే
 కిలాఫత్ పంజాబు సమస్యలు పరిష్కారము గావనియు కను
 గొనవలె, బహిష్కారమును, నిర్వాణమును కొనసాగించుట
 లో నేమూత్రమును కష్ట ముండనేరదు.

చాలమంది విదేశవస్త్రముల నన్నింటి కేరొక్కసారిగవిడ
 నానుటకు కష్టముగనుండునని వారు తెలియను. ఒకటికొకటి
 ప్రజలు విదేశవస్త్రముల స్థానే కావలసిన కద్దరను
 కొనుటకు తీరవారుగ నున్నారు. వారలకు మద్రాసు
 తీర్చియొడ్డన నిచ్చిన సలహాను మరల తెప్పెదను. వారు
 అంగవస్త్రముతో తృప్తిపొంది యుండవలయును. మనదేశములో
 వేసవికాలమందు దేహచ్ఛాదనము నిమిత్తము గడ్డ అంగ
 నవనర ముండదు. మనముభరించు వస్త్రములై స్వీకృత నవనర
 ములేదు. భారతదేశము విజ్ఞానము గల భూమిలు సర్వదేశ హా
 చ్చాదనము గలిగియుండవలెనని ఎప్పుడును గోరియుండలేదు.

నేను నాబాధ్యతను కాగుగ తెలిసికొని యీ సలహా
 నిచ్చుచున్నాను. నేనే దృష్టాంతముగ నుండుటకై అక్టోబరు
 31 వ తేదీవరకైనను, బోపిన్ని, అంగరకాసున్న తిసివేసి,
 ఒక్క అంగవస్త్రముతోనే, దేహసంరక్షణార్థ మనర మైనపు
 డుండునని యొకతొరడతోనుండును. నేనీమాటను జేయుటకు
 కారణము, నేనే యనుసరింపలేకుండ సలహా నెప్పుడును యిచ్చి
 యుండకపోవుటచేతనున్న, నేనే దారిజాపి, విదేశపు డుడ్డ
 లను విడనాడలేనివారికి అట్లుజేయుట సులభమని చెప్పుటకు నై
 యున్నది. ఈవిద్యనను దుఃఖించిన్నాముగ నుండుట కనరము.
 అందులో మాదేశభాగములో నిరాచ్యుదిత కోదేహములు గల్గి
 యుండుట యట్టి చిన్నాముగ పరిగణించుట
 చున్నది. సంవత్సర పరిసమాప్తి సమీపించు
 కొలదిని, ఇంకను స్వరాజ్యవిరహితముగ నుండుటకూడ, మనము
 ముఖములో ముద్రియున్నామని బాగుగ వ్యక్తమగుచున్నది.
 నాతోటి ప్రచారకులుగూడ, బోపిన్ని, అంగరకాసున్న,
 వాస్త్రప్రచారమున కనరమనితోచనిదే విస్మంపుమని నేను కోరు
 టజేదు.

ప్రతిజిల్లాయము ప్రపరాష్ట్రమున్న పలయునంతిమండి
 పనివా రుండిలేని ఒకమాసముకోటలలో కావలసినగడ్డ నంతను
 తయారుజేయగల్గునని నేనుచెప్పగలను. అది నెరవేరుటకై ఒక
 మాసముకోటలు విగిలినప్రచారమునంత నాపివేసి స్వదేశీ ము
 ద్యమప్రచారమునే జేయవలసినదిగా నేను కోరుచున్నాను. మ
 ద్యపామోషేధకులు గూడ నూతనపారిశుద్ధ్యభావమును గుర్తిం
 చెదరను విశ్వాసముతో, కాపుడల నుండ వద్దని కోరు
 చున్నాను. కారాగృహవాసమును నిరాకరణావలంబి ప్రతివా
 డును తనజీవితభాగ్యమని యెంచవలయును గాని అన్యభా
 షావించునూడదు. అక్టోబరుమాస మంతయును సభలు, సభేశ
 ములు మున్నగున నేమియును లేకుండ, వస్త్రనిర్మాణమున బా
 గుగజేయుచు, విదేశవస్త్రముల జేర్చెదమేని, దేశములో కాంతి
 నాదావణమును స్థాపించినవార మగుమము. అప్పుడు అనను
 మేని కివిలు కాననాతిక్రమణమునకు గడంగచ్చును. స్వదేశీ
 కననము లగు యోగ్యతాలలిమియు, నిర్వాణశక్తియు, అదర్శ
 ప్రాయమగు అత్యగ్రహమున్న బాపగల్గితే మేని యింత కుమిన్న
 యేమియు నవనరము లేకుండ స్వరాజ్యమును పొందగలము.

మో॥ కా॥ గాంధీ

కీ. శే. వి. అనంతనారాయణ కాశ్రిగారు వెల్లూరు ము
 చలమునెలహాస్సీలువారు ఉద్యోగమునందుండి ఇటీవలనే నే
 న్నను పుచ్చుకొని సహాయనిరాకరణోద్యమమున, కందుగా నా
 న్నను ప్రదేశములందు, ప్రచారకులై నవనరమును బాధలమా
 రాయణ కాశ్రిగారు రాచవంతులపై గుంటూరుపట్టణ మనకు
 తరని వినుటకు చాల విచారకరముగా ముచ్చది — ముచ్చదున్న!

నాలవ ఆంధ్రరాష్ట్రీయ మహాసభ.

అధ్యక్ష కోవనాసము.

అధ్యక్షులకు భోగరాజు పట్టాభి సీతారామయ్య పంతులుగారి ఉపవాగ్యములనుండి క్రిందిభాగములు ముద్రితములు.

ఈ మహాసభ నాల్గవ ఆంధ్రరాష్ట్రీయసభ యని ప్రకటించబడినది. కాని, ఆంధ్రులందఱు సమావేశమై, తమ సమస్యలను గూర్చి యోచించుటకు ప్రయత్నించునది ఇది పనుకొందనసారి. దేశమంతయు, భాషాప్రయుక్తవ్యవస్థ ననుసరించి, దేశీయ మహాసభాసాధముతో, విభజింపబడిన తరువాత, నిదియే యాంధ్రుల ప్రథమసమావేశము. 1917 డిసెంబరులో మొట్టమొదట దేశీయమహాసభా కార్యనిర్వహణముకై ఆంధ్రరాష్ట్రముయొక్క ప్రత్యేకతను ఆసభయొక్క అనుజ్ఞతో స్థాపించితిమి. 1918 లో ఉపకమింపబడిన మనయుద్ధమును, మనమును, ఈకోసం కృతార్థులమైతిమి. మొదటనుండియు నీయుద్ధమును జాతీయోద్ధమము. మాతృభాషా పునరుద్ధారోద్ధమము. జాతీయ పునర్నిర్మాణమునందు భూత భవిష్యత్తులను గమ్యేగము చేయు యుద్ధమము. అందుచేతనే దేశీయమహాసభాదేశములను నిర్వహించుట యందు, మనకర్తవ్యములను మనము తాగుగ నెఱవేర్చుకొనగలిగితిమి. ఆంధ్రులకు చేరువ ప్రభావితము లభించినవి. మన యెన్నికలను, మనరాష్ట్రీయసంస్థలను పునర్నిర్మాణమును, పోట్లాటలులేకుండ, పాత్రతో, జడపుకొనియున్నాము. చిత్తూరు స్నేహితులకు కలిగిన లోపములను వారు పాటించలేదు. కన్నడ ఉత్కలప్రాంతములోనుండు తగాయిచాలను వారును, మనవారును, పంచాయతీ వల్ల పరిష్కరించునటు కంగీకరించితిమి. ఇట్టి సందర్భములలో మన యాత్మీకుల ఒక ప్రత్యేకత గలదని చెప్పటలో సందేహమేమియులేదు. మనమొక ఉపజాతివారము. తోటి యపజాతులతో భ్రాతృభావమును పెంపొందించుకొని సమగ్రభారతజాతీయతను బలపరచవలసియున్నది. ఇందుకుగాను ద్రావిడ, ఉత్కల, కర్ణాటక రాష్ట్రీయ మహాసభలకు మనసాదర ప్రతినిధులను బంపుటయు, ఆయాప్రాంతములనుండి వారి నాహ్వానము చేయటయు, మనకర్తవ్యము. ఆధ్వర్యాత్మము మనకు సిద్ధించినది చెప్పవచ్చును. దేశీయ మహాసభ ఈ తత్వమును అంగీకరించింది. అందుకు మించిన రాజకీయములు మనకు ప్రస్తుతము లేవు. హంక, చెడ్డకో, ననము చేరు అయితిమి. ఇది మంచిది నిరీ మన అనుభవమువల్ల తెలుచున్నది.

అసహాయోద్ధమము - దానివృద్ధి

మనకు ఆత్యంత పన్నిహితమైన విషయములను గూర్చి అలోచించకముందు మన హృదయములకు సన్నిధానకర్తయైన లోకమాన్యవిభాగ్య పంచునింప వలసియున్నది. ఈ మహాసభ యందు మనమందిరి సంహృదము చాటినది. వీరికి విశ్వతర్జుణములు వదిలిన తరువాత, మనము ముఖ్యముగ సంస్కరింపవలసిన ఆత్మలను ఆంధ్రులకు ముప్పువగుటకు. బ్రహ్మశ్రీ దివాకర్ల తిరుపతి కాష్ట్రీగారు, పురాణం నాగభూషణం పంతులుగారు, దేశగుప్తుని శేషచలపతి పంతులుగారు. వీరు ముగ్గురును దేశహితైక కార్యములయందు తమకట్టుకొని పాటుబడి మిమ్ములముగ దేశసేవ యొనర్చియున్నారు. లోకమాన్యకు పరమపదించుటలో తిలకయుగము ముగిసినది. అంతట నూతనయుగము ఆరంభమైనది. మహాసభలో మనము సమావేశమైనప్పుడు, రాజుగారి ప్రకటనకు ప్రపంచము లనావశ్యకము లనియు, యువరాజుని రాక సందర్భమున స్వాగతమియ్యబాలమనియు, తీర్మానించి యుంటిమి. కాననగర్లో ప్రతిష్ఠాంధముల అకలంపిత వరదనియు, అంతకంటె అసహాయోద్ధమమే మేలనియు ప్రకటించియుంటిమి. అసహాయోద్ధమము నేడు దేశమంతట వ్యాపించినది. మన కర్మగారు చెప్పినట్లు సంఘములోని సమస్త తరగతుల వారికి కూడ ఈ తత్వ మున్నది. ఏ తరగతి కనుకైన సాధనముల కన్నడ ప్రయోగించుచున్నామనికాదు. ఏరాష్ట్రమునకు పట్టు వాడను నచ్చుట బోధించుచున్నామని కాదు. అన్ని తరగతులను అన్ని రాష్ట్రములను, పాటకపుజనమును, భరితలను ఏయేపరిస్థితుల వలన పీడింపబడుచున్నారో, ఆయాపరిస్థితులను గ్రహించియు విముక్తిహస్తమును అసహాయోద్ధమమే చూపితిమి. విన్నవించితిమి. బొంబాయిలోని హాలివానిక్యును హాలివానిక్యుని, అసహాయోద్ధమమే సాధనభూతమగుచున్నది. అసహాయోద్ధమమే సాధనభూతమగుచున్నది. అసహాయోద్ధమమే సాధనభూతమగుచున్నది. అసహాయోద్ధమమే సాధనభూతమగుచున్నది.

మమే కరణ్యమగుచున్నది. ఉద్యమము దశదిశల వ్యాపించుటయే కాక, అన్నితరగతుల నాక్రమించినది. ప్రజలయొక్క భావములే మారిపోయినవి. తమకున్న ఇక్కట్లను తొలగించుకొనుటకు ప్రాతఃకలిపిపోయిన భూస్వామ్యవర్గములను ఎవరును అవలంబించుటలేదు. ప్రాతఃపద్ధతుల యందు ఎల్లరకును నమృతము పోయినది. కాననాధికారముయొక్క ఉత్పత్తి స్థానము తమయందేయున్నదని ప్రజలు గ్రహించినారు. తమనుమించిన యధికారము లేదని ఎల్లరకు తెలిసినవిచ్చినది. ప్రజలకు ఆతిథమైన ప్రభుత్వ ముండబాలదని గ్రహించినారు. ముఖ్యప్రాంతములో పదివేలమంది 54 గ్రామములనుండి 10,000 యొక్కరముల భూమినివలసి నిర్బంధముగ వెదలకొట్టబడినప్పుడేమిచీరాలనుండి 15,000 మంది తమ సంసారములతోకూడ వెళ్లనప్పుడేమి, వీరి యాత్మకు శాంతిలక్షణమే అసహాయోద్ధమమే. కర్మగారు చెప్పినమాటవిజము. ఈ తత్వమును అన్నితరగతులవారి నాకర్షించు అసహాయోద్ధమ మనము చూచుచున్నామనుమాట నిశ్చయము. అప్పుడే జయముచేకూరును. ఈమాట "సీలీ" పండితుడు యెనుబడియెట్ల క్రిందట నే చెప్పినాడు. "ఇండియాదేశ మంతయు కలసి పరిపాలనను మూలకు ద్రోయదలిచుకొనిన చాలును. అటకట్టివస్తే" అని చర్చిలుకూడ చెప్పెను. ఇది నిజము నేడుభారత వస్త్ర సుంతయు నేకమైనది.

అసహాయోద్ధమ తత్వము

ఒకప్పుడు బోయరు యుద్ధము అయినపిమ్మట "వెడ్డివుడ" గారు "ఎర్రిలో కళిలనా" అను జిల్లాను పరిపాలించుచుండగా గౌరవ న్యాయాధిపతిగా నిర్ణయింపబడదలచిన ఒక బోయరు రయతు "వెడ్డివుడ" గారి దగ్గరకువచ్చి ఇట్లు చెప్పెను "నాకిది వడ్డ్యులంతకాలము మీరుమమ్ము పౌరులుగా గాక కాఫర్లనుగా చూచెదరో అంతకాలము దేశమును మీరే పరిపాలించి అన్యాయము లేకుండా మీగోతలో మీలేవదండి" అంతట వారికి వోట్లను స్వాతంత్ర్యమును లభించెను. అసహాయోద్ధమముయొక్క తత్వము ఇంతకంటె లోతైనది. "అహ ఇది తిరుగబాటు! ఇది విప్లవము" అని నూడిలియోకొట్టారా చెప్పిరి. ఈ మాటలలో మన ఉద్యమముయొక్క తత్వమును క్లుప్తపరచగలము మనయుద్ధమమునందు చాపుడేమియులేదు. మొదటినుండి చెప్పుచున్న సంగతి నే తిరిగి స్పష్టపరుచు చున్నాము. హిందూదేశముయొక్క ప్రాచీనాస్మత్యమును తిరిగి స్థాపించుటకు ఉద్దేశించిన విప్లవపూర్వక మగు ఉద్యమ మిది. శాంతియమైనది. దౌర్జన్యరహితమైనది. మనదేశమునుండి ఏమేట ఇంగ్లాండునకుపోవుకొటానుకొట్ట ధనము ఒకరెక్కాదు. మనదేశముయొక్క పరిభాషము, ప్రత్యేకత, సభ్యత-ఇవన్నియు పాశ్చాత్యసంస్కరణవల్ల నశించినవి. మహమ్మదీయ ప్రభువులు మనదేశముయొక్క విద్యలను, కళలను, అభివృద్ధిచేయుచు ఇక్కడనే నిలిచిపోయిరి. ఆంగ్లేయులు నిరంతర ప్రయాణోన్ముఖులై మన చిత్రపులయందు మన కళలయందును, మన మతములందును, నిరసనకు కలుగజేసి రాజకీయవిజయమును ఎన్నడై పొందికో లేదో కాని, సాంఘికవిజయమును మాత్రము పొంది తమస్థిరత్వమును బలపరుచుకొనిరి. ఈ అసహాయోద్ధమమును మనము ఉపకమింపజేసినద మనహస్తములనుండి. జాతిపోయిన సభ్యతను పరిభాషమును తిరిగి సంపాదించుకొనుటకేయని తెలుసుకొనవలయును. 1916 నుండి యు,ఇదియే మనపరమావధి. ఇప్పుడు అట్టిపరమావధిని పునర్నిర్వచనముచేసి, విపులపరచు చుంటిమి.

రవీంద్రుని ఆత్మపణ

కవిచంద్రుడగు రవీంద్రుడు మేళ అసహాయోద్ధమమును వ్యతిరేకపథము అని యేల నిందించెను? ఇయ్యది దేశము చుట్టు గట్టబడిన చైనాగోడ యని యేల విమర్శించెను? మనము చైనాగోడ కట్టుటలేదు. అస్పృశ్యులమని మనచుట్టును కట్టిన చైనాగోడనే మన విప్లవకు బద్ధులొట్ట ప్రయత్నించుచున్నాము. వారే మనల సస్పృశ్యులనుగా జూచుచున్నారు. మనము ప్రతిఘటించుచున్నాము. మనమే వాగలతో స్నేహమును గోరుచున్నాము. స్నేహము సరిసమానుల మధ్యనే సాధ్యము. వారు దీని నంగీకరించుటలేదు. కాని యిది స్వల్పవిషయము. దీనిని వివాదమని కవిచంద్రుడు చేయు విమర్శనమాత్రము సరియైనదికాదు. ఇందుకు ప్రత్యుత్తరము సులభము. మనము సంఘమును గొంత పునర్నిర్మాణమును చేయవలెను. కొంతశిథిలమును గావించవలెను. రెండును ఒక క్రియయొక్క భిన్నదిక్కులు. రెండును కలసి యొకటే. కీరములొని పరమానువులు నిరంతరమును

యిట్టి స్పృహలములు, బొందుచునే యున్నవి. ఉత్పత్తి, స్థితిలయములు, సృష్టియొక్క లక్షణములు. పరిణామముయొక్క గతి సరళరేఖవంటిదిగాదు. మెలిక నడక. నిరంతరము దాని మీదికికి వచ్చి, నిరంతరము దీనికి ముందరిపోవుచుండును. మనచుట్టును, మేలకొన్న గారను మనము చిట్లకొట్టవలెను. లేదా ద్రావణములతో కరిగించవలెను. అప్పుడు పునర్నిర్మాణమునకు తరుణము. సృష్టికి వినాశము అత్యవసరము. దానికిది పురోగామి. అప్పుడే ప్రాకృత్యావృత్త్య సభ్యతలకు ఎట్టిపాత్రును కలుగజేయరవీంద్రుడు ప్రయత్నించుచున్నాడో, అట్టిపాత్రు, అట్టి కలయిక, అట్టిసామంజస్యము భౌతిక శక్తికిని ఆత్మబలమునకును. కుదర గలదు.

నేత

తత్త్వవిచారమును గగనమార్గమునువదిలి వాస్తవప్రపంచ లోనికి వస్త్రము. మనము మిల్లులను బహిష్కరించుట లేదు. పనివాడు మన కంఠమిత్రుడో మిల్లుదారుడును కూడ నంతమిత్రుడే. వీని సహాయమునల్లనే మన యుద్యమమునకు పోషణగలిగినది. ఇప్పుడు మనకు కలిగిన యవకాశమును మనము వినియోగించుకొనవలెను. వినియోగించుకొనవలెననిన చేతిమగ్గులను వేలకొని, లక్షలకొని, పునరుద్ధారణ జేయవలెను. ఇరువది లక్షల రాటములను రెండులక్షల మగ్గులను పోషించునప్పుడు, తిరిగి మన శక్తియందు మనకు నమృతము కుదురును. ఇందుకు వదుకువారినిగాని నేతగాండ్రునుగాని తిరిగి మహాకారుల వశముజేయకుండా, యెవరోపెట్టుబడి వాడు సంపాదించుకొనుమార్గము కనుపెట్టవలెను. ఎనడిమట్టుకువాడు నాదారు కావచ్చును గాని పదిమందిని కలిపిన వాండ్ర పరపతియే వాండ్రకు పెట్టుబడి యగును. విన్నాండులో నొకప్పుడు జనము ఇట్టి యవస్థయందే చిక్కుకొనియుండిరి. మనకు రాటమెట్టివో, వాండ్రకు కవ్వము అట్టిది. మన నేత ఆంగ్లేయుల వశమెట్టుయ్యో వారి పాడిపంటలు ఆంగ్లేయులచేతిలో అట్లు చిక్కుబడియుండినవి. మనరాటమును మన విప్లవ డెట్లు రక్షించుకొనుచున్నామో వారి కవ్వమును వారు అట్లు సంరక్షించుకొనిరి. పరపతిసంఘములవల్ల వారిని సంరక్షించిన పంకెట్లు రస్సెట్లువంటిమహానీయులు మనలోగూడ పుట్టవలసియున్నది. మీరేమనుకొనినను, సహకారోద్ధమమును స్థానికస్వపరిపాలనముతో సరిసమానుగా నేను చూచుచున్నాను. రెంటిని మనము వశీకరణజేసికొనవలెను. రాజ్యాంగముయొక్క వశీకరణమునుండి తప్పించవలెను. రిజిస్ట్రేషన్ రద్దుచేయవలసినదని చెప్పటలో ప్రయోజనములేదు. స్థానిక పరిపాలనా సంఘములు ఏవిధముగా రాజకీయకాననుమల్ల నుత్పత్తియయ్యోనో, ఆరీతి నే సహకారసంఘములకూడ నుత్పత్తియైనవి. దానిని మనము వశీకరణజేసికొనుటకంటె వీనిని వశీకరణ చేసుకొనుట యెంతయో గులభము. స్వరాజ్యసంపాదనకు వీనినికూడ సోపానములుగా వినియోగించుకొనవలెను. స్థానిక పరిపాలనమును కొంతవరకు వశము చేసుకొంటిమి. సహకారసంఘములను కూడ వశము చేసుకొనెదము.

అసహాయోద్ధమము - అధికారవర్గము

బ్రిటిషువారు మన కెట్టికాంతిని ఉండనియ్యరు. వారు కోరను కోరరు. కాని ఆంధ్రదేశములోని పురపాలకసంఘములు మనయుద్ధమముయొడల సానుభూతిని చూపించినవి. ఉద్యమముయొక్క నాయకులకు అభినందన పత్రము ఆంధ్రదేశములో కెల్ల మొట్టమొదట నొసంగినది మీపట్టణమే. ఈపట్టణమే భారతవస్త్రముచంతకును మార్గదర్శకమయ్యెను. పిమ్మట కాకినాడ, రాజమహేంద్రవరం, రెజవాడ, బందరు, గుంటూరు, నెల్లూరు మీరుచూపిన త్రోవనే త్రొక్కినవి. నేలము ముగ్గుని పాలిటి గవర్నరుగారికి అభినందనము లొసగలేదు. అట్టి యభివందనము లొసంగుటకు నిరాకరించెను. కొన్ని సంఘములు తెనుగుభాషలోనే తమ వ్యవహారములను జరుపుటకు నిశ్చయించినవి. గుంటూరు రాజమహేంద్రవరములు తమ పాతకాలలను జాతీయపాతకాలలు గావించినవి. బందరు రాజమహేంద్రవరము సంఘములు త్రాగుడును తమ ఆవరణనుండి యెత్తినయుటకు తీర్మానించినవి. అనేకములు రాటములను వ్యాపింపజేయుటకును, గోవధను నిషేధించుటకును, తీర్మానించుకొన్నవి. ఇందువై మదరాసు గవర్నరు మెంటువారు జరిపిన చర్య చూడుడు! రెండేడ్ల నేలములో త్రాగుడంగళ్ళు లేకుండ చేయబడినవి. కాని యిప్పుడు వానిని తిరిగిస్థాపించినారు. అంగ్లేయుగూర్చిన సలహాసంఘములు కేవలము సలహా నియ్యవలసినదే తప్ప, అంతకంటె నెక్కువఅధికారము లేదని ఉత్తరువు చేసిరి. మున్సిపాలిటీలు గోవధ నాపినయేట ఆకాష్ట్రీయ మనిరి. "గవర్నరు మెంటువారిచేతగాని, జిల్లా విద్యాసంఘముచేతగాని, గవర్నరు మెంటువారి అనుమతిపొందిన మరియే యితరసంఘముచేతగాని, అంగీకరింపబడని విధ్యాలయ

మల పోషణకు, నాకడ ముడియైనను భుజ్యులగుటచేతని కా సమమతో సమానమైన, నిబంధనను గర్హించుటవారు గావించినారు. ఉన్నతవిద్య మాట నటుంచుచు, ప్రైవేటీవిద్యవైగాద దొరతనమువా రెట్టియదుపు చలాయించుచున్నారో చూడుడు. ఇంతియోకాదు. బట్టలకొట్టులయొద్ద విదేశనస్త్ర విక్రయమును స్వదేశీపచారము నిరుత్సాహ పరుచుటకు బూనుకొనిన, దేశములో తగినంత సరకు లేకపోయి లాటిలు జరుగుననియు, అట్టి ప్రచారము నాపుటకు, విదేశనస్త్రములను విక్రయించు వర్తకుల కంటైన సహాయము చేయుదుమనియు దొరతనమువా రుత్తర్య చేసినారు. ఆహ! పేదలయొడ పీరికెంత నాత్మల్యము. స్థానిక పరిపాలనాసంఘములను, బట్టలబారులను, దేశాభిమానుల చేతిలోబడి, పరిపాలన, వ్యాపారము, మన వశమగునని దొరతనమువా రుత్తర్యచాలించుచున్నారు.

ఆంధ్రదేశము

ఇన్నికర్తవ్యములను మనము నిర్ణయించుకొంటిమి. మన ఆంధ్రదేశ మీవిషయములలో నేమిచేసినది? లాభనష్టములు చూచుకొను తరుణ మాననమైనది. ఇతరులు మనకీచ్చు సంప్రదము లలో మనము తృప్తిపొందరాదు. మనలనుగూర్చి మనకుండు ఆధిక్యతయొక్క అతిశయము గర్హమనబడును. మనలనుగూర్చి యితరులకుండు సద్భావమును గూర్చిన అహంకారమును బహుమయించుదురు. ఈరెంటినుండి తప్పించుకోవలసిన ఆవశ్యకముగలదు. హిందూదేశము బొంబాయికి వాకిలిగన్నది. విదేశనస్త్రములు బొంబాయిద్వారమున మనదేశములో నలుడెవల వ్యాపించు చున్నవి. ఈవిదేశనస్త్రములు రానియెడల మనము దిగంబర్తవ్యము కాపాడుకొనుటకు స్వతంత్రిగియుండినదో, మన కార్యోత్సాహమును గురించి గర్హపడవలసి యుండును. అట్లు చేయలేక పోతిమా తాత్కాలికముగా గలిగిన అతిశయముతో తృప్తిపొందవలసిన వారమగుచుము. ఇది యెందుకు చెప్పుచున్నాను? ఉదాహరణముగ గైకొనుడు. గతించిన సరస్వతీరములో మనకుగలిగిన జరుమిది. మామూలు తెక్కలయినచో మన ప్రభుత్వములైన కర్మగారి యున్నతపదవిగూర్చి, ముచ్చట పడియుండుము. అయినచో మాత్రపురుషుని, బాపట్ల వ్యాసములో చెప్పినందుకు, ఇప్పుడు వారు అమాత్యపదవికి పొందియున్నాడు. మనము దానిని గమనించక, పల్నాడులో అసహాయోద్యమమునందు మాగ్ధదర్శకులయిన పంథిపల్లి చున్నేక బాక అహమ్మనుల పేర్లు సంస్మరించుచున్నాము. వీరు నిశ్చలమయిన అసహాయోద్యమమునకు మారదర్శకులు. అటులేదవారే, నూజివీటిలోని మంగలులను, సోదానక్తులను, గొడవలకులను సంస్మరింపవలసియున్నది. వీరాలలోని పంథిపల్లిగారు పురుషులను, ఒక శ్రీని, బ్రహ్మసింహవలసియున్నది. రాజుపహించద్రవములోని మహమ్మదు సామాసాహాయులొక్క పేరు పవిత్రముగా నెంచదగి యున్నది. ఈయన రాబడిపన్ను ఇయ్యకండుకు రెండు సంవత్సరములు క్షీణింపియున్నాడు. ఇంతియోకాదు, ఈయనయొక్క గుత్తెర్రమయిన పాలమును నేలములో ప్రజలెరుకొనలేదు. వీరందర ఆంగ్లవిద్యార్థులధిపతీనులు. అందుచే మిక్కిలి సంస్కరణీయులు. ఇంక విద్యార్థుల పేర్లు మనముచెప్పనక్కరలేదు. వీరు మొదటనుడియు రాజకీయ భారమును వహించుచున్నవారే. అధికారవర్ధమువారు, వీరినే యెప్పుడు గురిచాచి దెబ్బకొట్టుదురు. కాని వీరుకూడ సర్వత్ర సూతన పథమును త్రొక్కివారు. రాజుపహించద్రవము మొదలుకొని, రాజంపేటవరకు ప్రతివాదము లేకుండా అభియోగములను ఎదుర్కొనుచున్నారు. గుంటూరు మండలములో బంధిభానాకు వివాహమునకు తల్లి పెళ్లి నట్లుగా వర్ణిస్తారు. బంధువులములో ఆంధ్రవాడినుండి బామిన తీసుకొనబడినది. కాకినాడలో, విశాఖపట్టణ వాస్తవ్యు లిద్దరినై, స్వరాజ్య గీతామృత ప్రయరణకు రాజ్యదోహతు నేరము మోపబడినది. పశ్చిమోద్రమునందు జరుగుచున్న ఆందోళన, తూర్పుమండలములోకంటే, అతిశయించినది. కర్నూలులో మేదా శంకయ్య శ్రేష్ఠిగారు, జైసప్పగారు, మద్యపాన ఆందోళనములో బాధింపబడుచున్నారు. కదిరిలో పదమూగ్ధులై బంధిపొటుకేను తేబడినది. తాడిపత్రిలో ఎనమందగురుమీద 147, 504 శ్కనలక్రింద ప్రయశేటు కేనులు తేబడినవి. హిందూపురములో ముప్పదికేనులు జరుగుచున్నవి. రాజంపేటలో ముగ్ధునికి క్షీణవయబడినది. 144 శ్కనలక్రింద, శివలెలోనర సభానిషేధము చేయబడినది, నెల్లూరులో జిల్లా సంఘాధ్యక్షుని, మద్యపాన నిషేధపచారమునందు చెప్పాదెబ్బలు కొట్టుట సంభవించినది. పల్నాటిలో, అటవీపాదలు యెంత మిక్కిలముగానున్నచో, వెనుగొండతాలూకా, జిల్లాతడికలయందును, మార్కాపురంతాలూకా ఎగువపల్ల పల్లి, తేలిగచెల్లందును, అంత మిక్కిలముగా నుండి యుండుటచే

ప్రజలు పుల్లకులు కట్టచునున్నారు. కామచంద్రపురం, నెల్లూపురం తాలూకాలోను, పిఠాపురంలోను, తునిలోను ఇంక మట్టపాలెం, అంబాపేట, చాడపల్లి, యల్లగడ్డ, భద్రాచలం మున్నగు ప్రదేశములలో మనప్రచారకులను, ప్రజలను, అనేక విధముల బాధించు చున్నారు.

రా స నో ల్ల ం ఘ స ము

ఇకన్నియు నిట్లుండ కొండలు కార్మకముకంటే ముందకుగడే ప్రయత్నించుచున్నారు. కాబట్టి కాననోల్లం ఘనము చేయవలెనని ఆశుతలచుచున్నారు. కాని యిది మన స్వదేశోద్యమ కార్యక్రమమునందలి అసమ్యక్తమును వెల్లడించుచున్నది. సామాన్యకార్యముల కుత్సాహము గావించుచున్నది ప్రజలు గడ్డిపాటులుగాని పోషకాంశాలని చెట్టపాటులుగాని కాలగర్హముగి గడ్డిపాటులుగాని పాడుటలేదు. పల్నాడులో ప్రజలు పుల్లరి ఇయ్యకుండుటకు తీర్మానించుకొనిరి. గోదావరి మండల మహాసభ కాననోల్లం ఘనమునకు తీర్మానము చేసి యున్నది. యుక్తైశ్వర్య ప్రావిష్టైశ్వర్య లో హద్దాయ మండలమువారు వారి రాష్ట్రీయ కార్మక సంఘము ద్వారా ఆఖిలభారత కార్మక కార్యకర్తావళి సంఘము వారిని ఈవిషయమై ఆహ్వానించుటకు కోరియున్నాడు. అసహాయోద్యమ కార్యక్రమమునందు మొదటి చివర సోపానములు మధ్యల రెండు సోపానములు ప్రభుత్వోద్యోగుల సంబంధమైనవి. వీనిని స్వల్పమని మరునకూడదు. కాననోల్లం ఘన మనగా సామాన్యజనులలో సంబంధించిన పనియెనచో అకార్యము సులభమయినదేమియుకాదు. కేసుల నీయకుండుట మొదలయిన గొప్పకార్యముతో కూడినవి. ఇది ప్రత్యేక వ్యక్తి లలో సంబంధించిన పనియెనచో సోపాన మంత గొప్పదికాదు. దేశమిప్పుడట్టి స్థితికి సిద్ధముగా నుండుటకు, దేశము అంతయు తగిన క్రమశిక్షిపాండి తయారై యున్నదా యనుసంబంధము కార్మకమును బాధించుచున్నది. దేశమంతయు తయారయ్యే వరకు యింకా చూడవలెనని వాదము ఇంచుమించుగ విలవాదులు దేశమునకు అర్హతలేనిదే స్వరాజ్యమును కోరరాదని వాదమును బోలియుండును. కావున దేశమంతయు తగు శిక్షిపొందువరకు మనము కాననోల్లం ఘనమును బోధింపరాదు అని నిరూపింపబాలము.

కార్మకము యువసంఘము సమావేశమై రెండునెలలు కాలేదు. అదియైనతరువాత ఇప్పుడే మొట్టమొదటి మనము యిచ్చట సమావేశమైనాము. ఇప్పుడైనను తీర్మానమున నుపరించి రాష్ట్రమునంతటను ప్రాంతములకే కాననోల్లం ఘనము వర్తింపజేయుట సాధ్యముగ గనిపించుచున్నది. అయినను అచ్చటనే మనకు దౌర్బల్యము కలుగుచున్నది కాననోల్లం ఘనమే కాదు. కార్మకము కార్యక్రమమునందు యేది జరుపదము కావలెనన్నను, దేశీయ మహాసభ యొక్క ఆమోదము పొందుట దానికి మొదటిపాదము. దేశమంతయు నొక్కసారిగా అచరణలో పెట్టుట రెండవపాదము—నిజమైన బలము మనలో మనకు అభిప్రాయ భేదము కీచివయమైయున్న వసుటకు సంబంధములేదు. అసహాయవాదులలో రెండుకక్షలు వరున్నవి. వాదముయొక్క బలము తగ్గిచున్నదని భావింపవలదు. స్వములోకూడ భగవంతుని పాదపీఠముగడ్డ, అనందము సమర్థించు పద్ధతులు విచారణలోకి తేవలెనయెడల, రెండునెలలముల వాదం దురకుట నిష్పంజరము. కాననోల్లం ఘనమునట్ల, ఉపద్రవములు గలుగునని, కొందరు తలంచుచున్నారు. కొందరము అలగ్యమును సహింపబాలకున్నారు. మొదటివారు మలపారు మాటియోకి మాలిగాక, లలో జరిగిన దౌర్బల్యమును దృష్టాంతముగా నెంచుచున్నారు. మలపారులో గలిగిన యుపద్రవము, అనివార్యము కాదు. అచ్చటి కలెక్టరైన భానుమగారు, యెక్కువ కార్మకాలము జూపగలిగినచో నీ విషయగ నిబంధించెడిది గాను, బుద్ధిమంతు లెవరయిన, పులేమానులను బట్టుకొనుటకు మనీషి పద్ధతు బోలు సమాక కాలమునందు ఉపాసకులు మనీషిలోకొనెట్లకంటే అధ్యంతర పురుషులని అవలంబించునా? అట్టివాని దౌర్బల్యమున, నిర్లక్ష్యముగా చూచునట్లుగావా? దేశములోని వైర్యముతో కూడిన ప్రభాభివృద్ధి కార్యములను జయింపబాలక, అధికారవర్ధమువారు, ప్రాంతపద్ధతుల నింకను అవలంబించుచున్నారు. అసహాయవాదులకు మనము, మల పారులోని అల్లరులయొ బాధ్యతను విహింపబాలము. అట్టి దౌర్బల్యమును నిరూపింపబాలకు బంధించి తీరవలెను.

వైమానమున మనమేమి చేయవలయునో ఆలోచన చేయకొందము. కాననోల్లం ఘనము దేశమంతటను నొకసారి కానింపవలెనని, నొక్కచెప్పవలదు. ఈతిర్మానముతోటకు బహుశా ప్రత్యేక మహాసభ అవసరమని యెంచబడును. కార్యకీతులలోకి

యూనియనుమును తేచ్చుచుకొని, వీనినిగూర్చిచర్చ ఆధ్యక్షు లంగీకరించినారు. దీనియందుమానమునకు పూర్వము ప్రత్యేక దేశీయ మహాసభ సాధ్యముకాదు. కాబట్టి యీమధ్య కాలములో నాధ్యోపాసములను మనము చాటవలసియుండును. ఈయంద్యమమును గవర్నమెంటు నొక్కట ఎక్కించవలసియుండును. దొరతనమువారు ఏవిధముగా సత్ప్రభాకారములవెనుక నురక్షితముగా నున్నారో, మనకందరికి తెలుసును. దేశరక్షితభటులు, గవర్నమెంటు యుద్యోగులు న్యాయస్థానములు ఆంగ్లవిద్యార్థులు, కొందఱులు ఉపాధ్యాయులు, పాఠశాలలు—ఇకన్నియు రాజ్యాంగమునకు సత్ప్రభాకారములు. అట్టిగవర్నమెంటును వశీకరణము చేసికొనుటకై జరుగుతుండి బాపటికి ప్రవేశించుచున్నాము. ఇంతియకాక, అక్కడక్కడ కందకములు, బురుజులు యున్నవి. వీనిని వశముచేసి కొనుటకు, స్వదేశీ, మద్యపాననిషేధము, లాప్రకృతా ఖండనము, హిందూ మహమ్మదీయైక్యత, మున్నగు ఆయంధములను వినియోగించుచున్నాము. దేశమునందు అరాచకము కలుగకుండ, రాచకమును మనము నిలుదలసిన బాధ్యతను వహించుటకు తరుణ మాననమైనది. ఇందుకు మన పేదకు నా నేల కోలదిని నురక్షింపబాలగా జేయవలెను.

స్వరాజ్య ప్రణాళిక

కాని యిన్ని మాటలు చెప్పిన తరువాత, నెవరైనను వచ్చి, నాగొంతియమగు మనజయములన్నియు మనకు స్వరాజ్యము తెచ్చునాయని అడుగవచ్చును. అట్లు అడుగుచునే యున్నాడు. అందుకు మీకు స్వరాజ్య పెట్టిదని ద్రవించుచున్నాడు. ఇది నేరేక్షన ప్రశ్నలు. ముప్పదియన నెట్లెంచు వచ్చుచున్నది. స్వరాజ్యముకనుపించలేదుగదా స్వరాజ్యప్రణాళికయైనాకనుపించలేదే, అని మన ప్రయాగ పండితులు మాలవ్యగారు, లండనుండి వచ్చుచు, ద్రవించుచున్నాడు. పెట్టివుడ్డగారు యితరుల యంద్యముయొక్క నాయకులకుతండా కూడ రాజీనామా చేసుకోవలసియుండునని ప్రానియున్నాడు, కాని యేమాల నుంచి వచ్చినను యవన్నియో, యొకవిధమైన యత్యాచరతను అవిశ్వాసమును బయట పెట్టుచున్నది. మనద్యమము స్వరాజ్య ప్రణాళికగాదు స్వరాజ్యమే స్వయంప్రయుక్తము నిశ్చయమైనప్పుడు, ప్రణాళికను తీరణములో చేయవచ్చును. బ్రిటిషు వారు మనదేశమునకు స్వయం నిర్ణయనాశ్రమమును, అంగీకరించెదగా? అయినచో మనకు స్వరాజ్యమువచ్చినది డెప్పరచ్చును. కావున ప్రణాళికకు తరుణము. దానిని పరిపక్వము చేయుటకు మాంధ్యమువచ్చినంతకాలము మనము తీసుకోవచ్చును. అది జేతుండ ప్రణాళికలుచేసి యేమి ప్రయోజనము? మనకు పదియేడ్లకంటెనే స్వరాజ్యము వచ్చియున్నయెడల మనదేశము అప్పుడు యింగ్లండ్ నే మహాసాధమునకు గొడపొడిగినానుండి వైకీ స్వాతంత్ర్యము ఆపవలెనునట్లు కనుపించినను, అంతరంగి కముగ పాశ్చాత్యనాగరికతకు దాస్త్యమును మునిగియుండెడిది. కాబట్టి స్వరాజ్యమునకు యొకఘంటనకాదు అది యొక్కసంస్కరణము. పునర్నిర్మాణము. దేశముయొక్క అన్ని ప్రవృత్తులయందు మన గుర్తించలేనివారులు కనపడవలెను. ఇట్టి మార్పులు చాలామార్లుగా కలుగును అవి నిజముగా విప్లవకరములుభూకంఠ ముగంటివి. అన్ని కర్మకనులవంటివి.

ఉపసంహారము

మనదర్శమును మనము చేయవలదు. మనకర్తవ్యమును పరిపూర్ణమైన స్వేచ్ఛతో నెలవేర్చుకొనెదము. వైదుకు భయపడెను, కాని దానికోసము దుముకము. ఎను వైదుకు పోయినను, నానావిధితక, సాంఘిక బహిష్కారమును తలంపక, కాలముగా మనకర్తవ్యములను మనము నిర్విఘ్నముగ జేసికొనెదము. మన మా గొప్ప ఆశతో, ఆలోచనమును ప్రారంభించితిమి. కొండవై వెలుగుచున్న రంగు, సాగను మనల నాకర్షించుచున్నది. కాని ఎక్కిన కోలది రంగులకళితగవచ్చును. ఆరుబోదముచేత, నక్షత్రములవలెకళిగి, వెల వెలబడవచ్చును. యవమునందుండెడి వ్యక్తు: పాద్యమము బయట ఎగుడు దిగుదురార్లును, గొగ్గిగా నగు నిమిషాన్తములను, నల్లగనుండు నాగ్గములను కనుపించుచున్ను. ఆకాంక్షయు చెందవచ్చు. మనము పరమావధిని విహించిన కోలదిని అది మనకు మారమెసోవుచున్నట్లు కనుపించును. నిరంతరము నభివృద్ధిచెందు పరిభాసము, మనభాసము యొక్క సాంద్రతను బయటికి తెచ్చును. మొదటిమెట్టే ప్రధానమైన సోపానము. ఒకసారి బాగ్రతను పొందిన అంతరాత్మ విమోక్షములను తానే చేదించుకొనును. బాలియారు నిర్మాణము చూచుకొన్నము. ఈయజ్ఞమునందు ఈయగ్ని హోత్రమును ప్రవృత్తిగావలెయూడి నీవు. హవిస్సుల నిర్వహణనీవు. మంత్రోచ్ఛారణ విమోక్షనీవు. ఏతేయుత్పత్తువు. హవిస్సు లేనియెడల నీవే హవిస్సై. లియగుదువు. అగ్ని లేనియెడల నీయార్థము నీవే ప్రవృత్తి లెం. జేసికొనుము. కాని భూమిమీదికి వాడివెడలుటకు స్వచ్ఛంద విశేషకులు కావలసినప్పుడు గాకవాల్సి, చెప్పిన మాటల నాలంబుచు. "అహరమా? క్షిత్తు. నివాసమా? గట్టికేల. ప్రతిధలగా? మృత్యువు." మానవునికి ముక్తి యేనాడైనను బాధలముల ముననే సిద్ధించును. మన యితిహాసముల యందున్న మనమతే కర్మయొక్క నర్మితయందును సత్యమే వెల్లడియగుచున్నది.

చతుర ఆంధ్ర రాష్ట్రమునభ.

ఆహ్వానసంఘాధ్యక్ష కోటస్వామి.

ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు కందుకూరి వాలి సూర్య ప్రసాదరావు బహదూరు (చేతి జమీందారు, గారి యువ న్యాయము :-

తమ కందుకూరి ఆంధ్రదేశమందలి యుద్ధేతపు కొనమున్న మా గణజాను మందలొకటి కనుకను స్వాగత నున్నందుచున్నాము. ఈ సోపానస్వాగతము మానందలక్షణాల హృదయ పూర్వకము ధైర్యవ్యక్తము సోదరాదురాగ పూర్వకము అని తాము దయతో నంగీకరించును గాక!

ఈనాటి యుద్ధము కొంతకాలము క్రిందటనే జరుగవలసి యుండెను. కానిములు మన కక్షవస్తువులే కొంత యావస్థ ముగ నేడు మన మిటు గూడుట సంభవించినది. వర్షాకాలముగు టి ము సౌఖ్యములకుం దొసన్ని యేర్పాటులు చేయలేక పోయితిమి; గాని మాకు శ్రద్ధయందు అభిమానమునందు తక్కువచే యెంతమాత్రము గాదని విన్నవించు చున్నాము. దేశసేవా శ్రమమున తానుండగు మాలోపము మన్నింపు బ్రాధికులను.

కాలును నుంచి పట్టికుట చేరుచున్నది. మనమితవాద సోదరులను మనదేశ స్వపరిపాలనమునకు సిద్ధుగుటయే గాక అర్హతకలయ నెనుకలదేదనినచింతపూర్వకమిది. ఇదిస్వరాజ్య ప్రాప్తికివచ్చిని చిన్నముగ ననుభవించుచున్నది.

మధ్యకాలమున దేశము కడగండ్లపాలు చేయుచునున్నది. ప్రజలతికష్టముల ననుభవించుచున్నార గాని దేశనాయకులగాక ప్రజాసామాన్యులను, అధికారవర్తము వారి కరిన పట్టమును "మోలీలార్-షెహా" మహాశయు దానినరికి" దోమ కాట్టుకును పరి కరుకు తమదైర్యమును మనదైర్యమును స్వపరిపాలనాభిమానమును ప్రత్యక్షముగ జూపుచున్నారు. మన యాంధ్రభూమియు దే దూతమును వెనుకబడకపోవుటయేగాక కొన్నింటి గాయకమణియై ముందంజవైచి తన స్వపరిపాలనా గృహము దాని సందాదింప బూనికను ప్రదర్శించుచున్నది.

ఈ మధ్యకాలమున మనదేశమందలి యుద్ధేతపువర్తమాదమున మితినిగిరి బోయినది.

దంజాను దురంతము లాబాలగోపాలమును భారతభూమి నంతయు విశాఖసాగరమున ముంచిరి. మనముసల్యానుసోదరు లకు కిలాభర్త గృహహరముక జరిగిన న్యాయము మన యనహా యాస్థితిని గుర్తుపరుచినది. ప్రభువులనభయము దయతో నేవానికి గల్గినమెప్పుడు నిరాశంజెందించినది. ఉచితగారకమునకన్నట్లుగ జూరవలయున్న మనము దక్షిణాఫ్రికాయందలి మనసోదరుల దుస్థితికాని, భీతిపూరితమునలి భాంతియుల కడగండ్లపగారి మనవి ప్రయోజనములేదని తేల్చినది.

సభాముఖము లనంతరమువినయపూర్వకముగ నెలుగెల్తు మండిన భారతీయుల విజ్ఞప్తులు నెడకెడల నోగినిచ్చుచుండి రేకాని ప్రభుత్వముగాని పాటింపలేదు. ప్రజలకై పాటుపడుదేశ భక్తుల కిదిరహస్యంబగును, కాదాగ్యూహాగ కియెను ప్రాప్త మగుచుండను.

ఇకకొంతయు రాదు దేశమందలి పరిస్థితులనుకల యెట్టిజా నునగాని పట్టెయందుగాని విననగు ప్రతిభ్యులను తలపోయును.

అందు నున్నవగునది:-

1. కాసుబ్రహ్మచారి పరిశ్రమించుచు మద్యపానశ్రేణి ద్వయములైతము. మన ప్రభుత్వోద్యోగుల నిగ్రహమునకు పాత్ర మైకొందు ప్రజానాయకుల కాపదలం గల్గింపకలేకపోతెను.

2. కల్వకుష్టములతోల సోపానకరమయ్య మనదేశ నుండు దెక్కలందోల సోపానకరమగు దేయనస్త్రాధికం దైతము ప్రభుత్వప్రభావమునకుం పాత్రయై అపాదకరమని పే రుండునది.

3. దేశమున కప్పలోకమానముగ న్యవసరాలనా న్యా త్రయమున అది రాని ప్రామాణికంగా! రాజకీయమున కెన్న రానిందిరి ఎవరు సోరాడిరి. ఎవరిక కావలెను! సామాన్యజాత్య స్వంతమానమునకు రాజ్యోపాదను నర్థము దెన్న నిసంతుల నెక్కడ పిదపైకపో తేయజాలవ న్నాము.

4. సాంఘికదేశమునకు తమ్ముడు కేరళదేశము రెండు ద్విగంగా యుతోయున్నది. ఒకడను సాంఘికదేశ మెవరొక డే గిరి - నునుకే యున్నది. ఇంక కానిభావన. దేశదేశమున ప్రవర్తన కలయునా?

ఇది యింకను పరిపరచుకలయును.

5. ఇంక చిరకాలపేరాల పంపాటి స్థితులందలవిన గుం డెలగుపోవుచున్నది. వారికన్యాయుతక అంతులేవా? వారెని సోదరు లాదించిరి? ఆధ్యము కలయగునా?

వీటకు ఫలితమేమి?

ప్రజలవిజ్ఞప్తు లాలింపబడకపోవుటకల గంధిమహాత్ము డుపదేశించు సహాయనిరాకరణ సిద్ధాంతము రోజుకురోజు పక్షల నావంపుచు శత్రుత్వకనుసింహులొన మొదలిడి యతి త్వరకముగ దేశమందంతట విజృంభించుచున్నది.

కల్వకుష్ట గుడ్డలకై విదేశములకై యాధారపడియుండు గుడ్డిని యీ దేశములకు చేతగానియ ట్టితర దేశములు నేసిన బట్టలకై యెదురుజూచు దానినల్యమును దొలంగించుకొనుటకు పదేపదపడిన రాట్టము లింటింటి భారతాంగనలచే త్రిప్పుటచును నుతకలైనను మొదటి వైసను స్వదేశవత్తములై ధారణయో గ్యములై యెల్లెడల వ్యాపించుచున్నది.

యమరాజాగమనమె ప్రభుత్వ కార్యసంబంధము కాద నియు వారదేశముల పరిచయము గలిగించుకొన నేలించుచున్నా రనియు రాజ ప్రతినిధి మొనమున్న నె భారత కాననభ యం దుపన్యసించుచు వచించుట ప్రజాహృదయమున కిదివరకే యంతురించిన యూహలం బలపరచి ప్రజలను టిట్టులంగ నొన రింపుచున్నది.

ఆయ్యలా!

మనకు జరిగిన యన్యాయములు గాని నాయకులకుం గల్గిన యాపదలంగాని నేనూరక వినరించుటకన్న సభాకార్యములకు గడంగిలిగు యోచనలు మనమునన్ని ఆంధ్రదేశాభిప్రాయములను లోకమునకు తెల్ల డించుటయే ప్రస్తుతకర్తవ్యమని మోగించు చు న్నాను. స్వ ప రి పాలనా స్వా తంత్ర్య సంపాదనమే మ న కి త్త ర ణ ము న కర్తవ్యమనివిన్న వింపుచున్నాను. మనయర్హతను శంకించువారి మాటలను గర్హిం చుచున్నాను. మనకు శరణ్యముగ దేశీయ మహాజనభక్తును, ప్రజానాయకుండగు గంధి మహాత్ముని యపదేశమునకును ధన్య వాదమునర్హుల దౌర్జన్య రాపిత్యము, స్వదేశవ్రతుల హిందూ ముసల్యానుల న్యాయత్వమును అను నీమాడు మహామంద్రములను, మన ప్రయత్నములను సఫలమొనరించి స్వరాజ్యమునకు మనలం జేర్చింపగలవని విన్నవించుచున్నాను.

ఇంకను దమయం దిమిడి యున్న ధీశక్తికిని, తమ కార్య కూలతకును, తమ దూరాలోచనమునకును, తమ పట్టుదలకును, తామెల్లగల నిజుటకుం జేర్చిన దేశాభిమానమునకును, తమ యూ హలనే కల్పతతి మూలమున వింపబూనితిరో అట్టి యాంధ్ర భామవల్లికిని, మనల సాదరంబునగని మనకు సోదరత్వమొ సంసిన యాంధ్రపాతకును, తమజాతీయతకును తమకును స్వాగత మర్పించుచున్నాను.

* * * * *

నవమాంధ్ర మహాజనసభ.

బరంపురం 24 తేదీ:- నవమాంధ్రమహాజనసభ నేడు బరం పురమున సమావేశమయెను. 600 మంది ప్రతినిధులు 900 మంది ప్రేక్షకులు హాజరైరి. టంగుటూరి ప్రకాశం, కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు, చాక్రపతి పట్నాభిశేఖరాచార్యులు, దేశభక్త కొండా వెంకటప్పయ్యగార్లు మున్నగు ప్రముఖులు హాజరుండిరి. కంటేమారెర కీర్తనతో సభ ప్రారంభింపబడినది. బులును రామాజీగారావుగారు పద్యములు చదువవలచిరి. కొంత చర్చ జరిగిన తర్వాత ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షు డీకోరికను నిరాకరించెను. సభ్యు లిందు కంగీకరింపదనే ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షుడు తమ ఉప న్యాయముగా వాదించిరి. రాట్టు పర్వతముగుంబి జాతీయులద్వన గురించి భాషాప్రయం ద్రాప్తివిధానము గురించి తమ ఆచూ దమును దృఢముగా తెల్పిరి. ఆంధ్రోత్సల సమస్యను గురించిన యంశములను బోధముగ ముచ్చటించిరి. ఈయంశములు ఈవిష యమును యోచించుటకై ఆంధ్రరాష్ట్ర కార్యకర్తలమీటివారి చే నేర్పుననుడి యుపసంఘమువారికి ఆధారభూతములుగా నుండగలవు. నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు గంపలగూడెం కుమార రాజాగారిని సోదరిగిరి వెంకట కృష్ణ రావు బహదూర్ గాని సభాధ్యక్షులుగ ఉపహరించిరి. ప్రకాశము గారు మల్లాది కృష్ణమూర్తిగారు బలపరచిరి. అంతట ఆధ్యక్షు ట్లుమాటలం కృతులై ఆశువుగ తమ ఉపన్యాసములు ప్రారంభించిరి. చిత్తు తీర్థాములలో రాజకీయవిషయములకు మాత్రము ప్రాముఖ్యత నిచ్చి తక్కిన జాత్యభివృద్ధి విషయముల యందంబ శ్రద్ధజూపవలయు తమ విచారమును తెలిపిరి. మద రాసుప్రభుత్వ మధ్యకాలముకల్ మునుండుతాజీ పద్ధతిగట్టిగా నరసిందిరి. ధర్మత ఆంధ్రదేశముయొక్క జాతీయ శ్రయస్సును గమనింపుదని సభ్యులను కోరిరి. ఆంధ్రులపూర్వపు బ్రౌన్యమును శిష్యకాలమును పరిశ్రమలయందలి నైపుణ్యమును సర్వంపకలె ననియు, వీటని పునరుద్ధరించి దేశప్రతిభను నిలబెట్టవలయు నని సభ్యులను మోగించిరి. ఇదివరకు మాటయిందే కాలము

గడిపితి మనియు ఆచరణకు సమయముకల్పినదనియు, దుల్బును దేశమంతయుకల్ ప్రారాతన దై భమును వర్ణించిరి. ఇందువలన ఇక్కడ విచ్చేసియున్న ప్రతి ఆంధ్రునకు అమితోత్సాహము కలిగినది. ఆంధ్రులు కాననోల్లంఘనమును చే య వ లే ను. ఆంధ్రదేశము ఏకాగ్రము చేయుటకు సంసిద్ధమై యున్నదో అన్యక్షులు సభ్యులకు నుడివిరి. కాననోల్లంఘనమునకు అంధ్రులు సంసిద్ధులై యున్నారు. దౌర్జన్యమునకు మము భయపడ నక్కర లేదు. దేశ మప్పుడు కాంతిప్రదముగానే యుండును. అందుకు సంవియ మేమియు లేదు. మనము జంకజనమ ప్రహోదని వరేనే స్థిరచిత్తులమై యుండవలెను.

ఆంధ్రదేశములో దౌర్జన్యము. తలయెత్త దని అధ్యక్షునకు చాలనమ్మిక గలదు. సభయంతకు జరుగుచున్నది.

లక్ష్మీబాయిమ్మగారును చాలమందిస్త్రీలును సభనలంక రించిరి.

తేపు ఆంధ్రరాష్ట్రీయసభ సమావేశ మగును. సభలో నందరును ఖద్దరు వస్త్రములనే ధరించియుండుట సభయొక్క ముఖ్యవిషయము.

భావశుద్ధి.

జ్ఞానభక్తి కర్మమార్గ సాధనలకు ప్రయోజనానసరములు భావశుద్ధి. ఆత్మశుద్ధి కలిగించుట కని యేర్పడినవి. నిస్సా-మ-చి-త్తముతో నిరంతరము కర్మచేయుటవలన భావశుద్ధి కర్మయోగ ము కలిగించును. ఆత్మాభిమాను, పూజలన భావశుద్ధిని భక్తియో-గము కలిగించును. ధ్యానము, సదసద్వివేకమునలన భావశుద్ధిని జ్ఞానయోగము కలిగించును. కర్మయోగ ము వ ల న ప్రాణ శుద్ధి కలుగును. కామమునకును కర్మకును ప్రాణమే స్థానము. కర్మఫలమును, భోగవాసన తనపప్పుడు, ప్రాణము విశుద్ధమైయుం డును. ప్రాణమునకప్పుడు పరాభావము కలుగును. భక్తియోగ మువలన చిత్తశుద్ధి. మనస్సుకుడ విశుద్ధమగును. ధ్యానము ఆత్మా నాత్మవివేకములవలన బుద్ధి నిర్మల మగును. పరిశుద్ధ భావము కలుగును. త్రిగుణముల నవి పవిత్రం ప జేయు ను వానివాని స్వభావము, ధర్మముల ననుసరించి అవి పవిత్రంపజే యును. వానియనుమతి ననుసరించుచు నుండును. ప్రతియోగ మును ఆశించుభావస్థితి సామాన్యఫలము. చివరకు తిమార్గయోగ ములకు సమన్వయము కుదురును. అప్పుడు జేసికిని చేసియందును శేదము కనిపింపదు. ప్రాణము హృదయము బుద్ధి చేరువేరుకావు. ఇట్లు అనుకొని కొందరు భ్రమపడుదురు. వీణయందలి తల్పి నాడముకలై ఆత్మరాగమునందలి త్రిస్వరదూపముగాని భిన్నమై నది కాదు. వానినితగినవిధమున ఆలాపనచేసి మేళగింపవలయును.

భావశుద్ధి అంతరశుద్ధి. మన అంతరరూపము మాయను లక్ష్యము మారును. సాధనని జ్ఞానచే అనలంబించిన తపోతేజాన్ని దానిని మార్చును. జ్ఞానవలన లోపలనున్న అవాంతరములన్ని యునిదిపోయినవి. విడగొట్టుటయే దానిపని. కావ్యము చాలచిత్ర ముగనుండును. నూత్నశరీరము చాలనిపుణమైనది, అది తప్పించు కొనును. కావున అంత్యంతమా త్మము గ నే మార్చుట కు చూడవలయును. సామాన్యులకిది చాలకష్టముగ దోచును. కా వున అట్టివారు తమశక్తి లక్ష్యముం దుంచుకొనక ఉత్తమశక్తిని పిలిచి శరణుకొరవలెను. అప్పుడు సాధనవిఘ్నములేకుండ జరు గును. ఆశక్తి మనశక్తికాదు. అది దివ్యశక్తి. కావున నది మహా శక్తి. అగ్ని, విశ్వాని, వైశాఖినివాన్లు ఆశక్తిస్వరూపములు సర్వసాక్షియైనశక్తిని పిలిచి పవిత్రంపజేయవలయునని కోరవలె ను. మ న కు కా వ ల సి న దొకటె. శక్తి నాహ్వానించి శరణుకొందుటయే చేయవలసినకార్యము. ముక్తిని ప్రసాదిం-చునని కోరవలెను. శుద్ధిభగవంతుడే కలిగించెను.

భావశుద్ధియే కారణపురుషుడు. ఆభావమువలన మన ఆ త్మవికసింది విశ్వమూర్తిని దర్శించును. భగవానుడు భావము యుడు.

మదనపల్లె డి॥ ము॥ కోరులో

అమ్మంటి ముని వెంగన్న అనునతడు తెంగకూరు కం టోకొమెంటులో నారాయణపిల్ల వీధిలో మణ్ణుకలిలెను కాఫీ షాలో వుండే నేవరాయనముడం నారాయణయ్యపైన స్టాల్ నెం 260/1921 కాఫీచేసిన వ్యాఖ్యం 26-9-1921 తేదీకి వాయిదాఅని తెలుపడమైనది.

బి. జయరంగరావు, వాడి.
వక్తలు

పేట కౌన్సిలు.

సీన్య, పెద్దంబు 22:—పంచదారకమిటీవారి నివేదిక
యందు చేయబడిన తీర్మానములను అన్నిటిని కార్యచరణయందు
పెట్టవలయునని సర్దుబాటుగీర్చిందింగుగా రుపపాదించిరి అంత్య
మున తీర్మానములు సకరించబడిన నివేదికలో కేంద్రప్రభుత్వము
వారు చేయవలసినట్టి కార్యములను వారాలస్యములేకుండ చేయ
వలయును. వీలైనంతవరకు త్వరలో వారినిపాఠములను కార్యచరణ
యందు పెట్టవలయును. ప్రభుత్వమువారు పంచదార పరీక్షను
సత్తివృద్ధిపరచవలయును. ఈ తీర్మాన మంగీకృత మయ్యెను.

సీన్య, పెద్దంబు 23:—తూర్పుఆఫ్రికా ను. దేశము
లందరి భారతీయులకు విరోపియనులతో పాటు సమాన హక్కు
లుండవలయునని లల్లాభాయి క్యామల్లానుగా రుపపాదించియుం
డిన తీర్మానముమీద చర్చజరిగెను. వలసదేశములందు భారతీయు
లు బానిసలుగ నున్నారని అజ్ఞానమై కట్టిగారు చెప్పిరి. సర్
జుమరు హయాథానుగా రిట్లు చెప్పిరి: "ఇటీవల జరిగిన యుద్ధము
లోనిజముగా భారతీయులు తూర్పు ఆఫ్రికాను జయించి గాన
విరోపియను నివాసస్థులు భారతీయులు చెప్పినట్లు ప్రవర్తించ
వలయును. తూర్పుఆఫ్రికాదేశములో కొంతభాగము భారతీ
యులకిచ్చి చేయుదురను ఆశలు నిరాశలేనవి." ఇతర సభ్యుల
లో వీసేకులు అనుకూలముగ మాట్లాడిరి.

ప్రభుత్వపక్షమున గౌ. శర్మగారిట్లు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి.
"తూర్పు ఆఫ్రికాయందలి భారతీయులకు సమానత్వము నిప్పించుటకు
భారత ప్రభుత్వమునకును, అంగ్ల ప్రభుత్వమునకును ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు
జరుగుచున్నవి. ఈ సమస్య సంక్లిష్ట
కరముగా బరిష్కరింపబడునని నమ్ముటకు సకారణములు గలవు.
త్వరలోనే ఈ పరిష్కారమును గురించి ప్రభుత్వమువారు ప్రక
టించవచ్చును. సామ్రాజ్యములో జాతుల ఈర్ష్యలేకుండ ప్రభు
త్వమువారు తమకీకరించి ప్రయత్నముచేయుచున్నారు. ఇటీ
వల సామ్రాజ్యసభలో భారతీయులకు ఇతరులతోపాటు సా
మ్రాజ్యములో సమాన హక్కులుండవలయునని అంగీక
రించి తూర్పుఆఫ్రికాలో విరోపియనులకు భారతీయులకు కల
హములన్నయెడల ఒక సంఘ్నణమునందు అదితాత్కాలికముగా
నేర్పడిన మార్పులని తలంచవచ్చును. సామ్రాజ్యము ఒక తీర్మా
నము చేసిన పిమ్మట, అతిర్మానము ననుసరించి ప్రవర్తించక
తప్పదు. కాబట్టి భయపడ నవసరము లేదు."

సర్దుబాటు తీర్మానమును గౌ. లల్లాభాయి కామ
ల్లానుగారు ప్రభుత్వమువారి సానుభూతికి తమకృతజ్ఞతను తెలి
పిరి. అంతట తీర్మానము అంగీకృతమయ్యెను.

తూర్పు ఆఫ్రికా ను. దేశము
లందరి భారతీయులకు విరోపియనులతో పాటు సమాన హక్కు
లుండవలయునని లల్లాభాయి క్యామల్లానుగా రుపపాదించియుం
డిన తీర్మానముమీద చర్చజరిగెను. వలసదేశములందు భారతీయు
లు బానిసలుగ నున్నారని అజ్ఞానమై కట్టిగారు చెప్పిరి. సర్
జుమరు హయాథానుగా రిట్లు చెప్పిరి: "ఇటీవల జరిగిన యుద్ధము
లోనిజముగా భారతీయులు తూర్పు ఆఫ్రికాను జయించి గాన
విరోపియను నివాసస్థులు భారతీయులు చెప్పినట్లు ప్రవర్తించ
వలయును. తూర్పుఆఫ్రికాదేశములో కొంతభాగము భారతీ
యులకిచ్చి చేయుదురను ఆశలు నిరాశలేనవి." ఇతర సభ్యుల
లో వీసేకులు అనుకూలముగ మాట్లాడిరి.

రైల్వే నావలు!

బొంబాయి స్టేషన్ వద్ద జరిగిన ఘటన.

స్వతంత్రములు 11

నెం. 40, 41, 42, రైల్వే బహురంగీడ్డు, బార్డిటాను, ముద్రాను.

చీరలు, రంగులు, రంగులు, కంబళ్లు, రత్నకంబళ్లు, పసుపులు, తలగడలు, పట్టు, నూలు, ఉన్ని మొదలగు
పావళ్లు, చిత్రాడలు, ప్రేలగట్టు ఉయ్యలులు, బొమ్మలు, పిత్తలి బీభత్సాన్ని, ఇతర వాటిలో నాలు రకములు, కోటు,
నారమట్టు, మొదలగు మాదిరిలు, స్త్రీలు బ్రంకులు, ఇనప బ్రంకులు, అఫీసు రుపము వస్త్ర రకములు, వైన వేసుకొను
నని మావద్ద అకేక గింనుకొను వైకము పెట్టల కాన్ వాను కేసులు, బ్రీపుసుములు అంగవస్త్రములు, ధోతములు మొద
విభవిధ వింతయైన మొదలగునవి పలువిధమాదిరిలో మా యొద్దగలవు.
లగునది అనేకమాదిరిలో మా వద్ద
మాదిరిలో ఉన్నది. వాటియొక్క వివరములు తెలుపుటకు నివటహోటు చాలదు. స్వీడము గా స్టాబులో నున్నది.

సకల జనుల సౌకర్యము, వారియొక్క లాభమును యోచించి ఈ నూతన ప్రాంతాన్ని తెలుపుచున్నాము.
యెండుగూరు, కంచి, కాశీ, మధుర, సేలం, మలబారు, అమరావతి, బొంబాయి, కలకత్తా, పునా, కరాచి
మొదలగు స్థలములనుండియు, మరియు హిందూ దేశమునం దుండు ఇంకను మరికొన్ని ఇతరస్థలములనుండియు వారి వారి అంత
ముకు తగిగట్లు వుపయోగించును. పెండ్లి మొదలైన ప్రయోజనములలోనూ వుపయోగించు తగిన సరిగ వట్లు నూలు జివీ
రకములను రప్పించి, స్టాబు చేసియున్నాము. ధరన్న సరసముగా వుండును.

అసహాయోద్యమము

అలీసోదరులను పట్టుకొనుట

దేశమున సభలు

సంయుక్త రాష్ట్రములలో చాలహోట్ల సభలు జరిగినవి.
స్రజలు కాంతముగా దీక్షతో పనిచేయుచు నను తీర్మానములతో
దించబడిన. పండిత జవహర్లాలు సైన్హాగారు గోరకపూరు
రాంపూరులకు వెళ్లగా అచట సభలు జరుగుచుండగా ప్రభు
త్వోద్యోగులు తలెత్తిరి. సైన్హాగారు గోరకపూరుకు వెళ్లిరి.
ఖిలాఫతు నాయకుని మరియొకరిని పట్టుకొనుట.
చాలానా అసహాయ ముతపరు మదమాగారిని దేవబందు
లో పట్టుకొని పెద్దలు (బ్రెయినులో కరాచికి తీసుకొని వెళ్లెనని
మీరటునుండి తలెత్తి వార్తవచ్చినది.

జెర్రీ సభ.

అలీసోదరులను పట్టుకొనిన సందర్భమున కొలాఫతు కాం
గ్రెసు సంఘముల వారు సభచేయ సెంచగా ప్రభుత్వోద్యోగులు
నిరోధించిరి.

చోటానీగారి రాక

అంగ్ల దేశమునకు వెళ్లిన ఖిలాఫతు ప్రతినిధులలో నొకరగు
మియాను మహమదు హాజీఖానుమహమదు చోటానీగారు 28 వ
తేదీ ఉదయమున స్టీమరులో బొంబాయిలో దిగిరి. మహమ్మ
దీయులు వారికి స్వాగత మొసగిరి.

లక్నో సభ

బాన్స్టరు పండిత నాకరనాథు (కృత్తిమహనిననాథు)
గారి ఆధ్యక్షతక్రింద అసహాయవాదులను ఖిలాఫతువారు స
భచేసిరి. మహమ్మదాలీ మొదలగువారి సభించిందిరి. స్వరాజ్య
మునుగూర్చి యుపన్యసించిరి.

యావద్భారత ఖిలాఫతు సంఘసమావేశము.

ఢిల్లీలో యీ సమావేశమైనది. చర్య పెల్లడింప జడ
లేదు. అసానుదాబాదులో నరగు నహుసభకు హాజీం అజ్మలు
ఖానుగారి సభ్యునిగా నియోజించిరి. జమయతులు వులేమాసభ
కుడ జరిగినది. దొరతనమువారు ఖిల్వారు బహిష్కరించుటచే
అజ్హ తిరస్కారము (సివిలు డిస్కొవీడియన్సు) ను సభవారామో
దించిరి. ఫలూవాను మరల ముద్రించి పంచివెట్టుటకు తీర్మాని
ంచిరి. అలీ సోదరులను పట్టుకొనుట మహమ్మదీయ మతమునకు
మరియొక అసహాయము వారు పెల్లడించిన భావములు మహమ్మ
దీయ మతవిరుద్ధములు కావు గాన వారిని మహమ్మదీయులంద
రును పెల్లడింపదగునని తీర్మానింపబడినది.

* * * *

ధర్మవరము వార్తలు

సి. పి. సి. 144 సెక్షన్ ప్రయోగము
కొన వేంకటరాయ శర్మగారిపై ప్రయోగించుట
అనంతపురము జిల్లాలోవేరన ధర్మవరము తాలూకాలో
అసహాయోద్యమ ప్రచారమును కీక్షతో పనిచేయుచున్న శ్రీ
యుత కొన వేంకటరాయ శర్మగారు కొందరి స్నేహితుల యు
ద్దేశము ననుసరించి చిత్రూర్జిల్లాలో గొన్ని ప్రదేశములలో
అసహాయోద్యమమును గూర్చి యుపన్యసించుటగాను పెన్
యుండగా చిత్రూర్జిల్లా కలెక్టరు సర్కిల్ యిన్ స్పెక్టరు ద్వారా
184 సెక్షన్ సివిల్ ప్రాసీసుకోర్ట్లో ప్రచారము మా జిల్లా
లో పెట్టటను మువనాస్యముల నీయగూడదని కావించుటచే
సెప్టెంబరు 20 వ తేదీ మంగళవారము 9 గంటల పండిమిద

ధర్మవరమునకు విచ్చేసిరి. నాటి సాయంకాలము పెద్ద బాబా
రులో శ్రీయుత కొన వేంకటరాయ శర్మగారు చిత్రవస్త్ర
బహిష్కరణమును గూర్చియు, మధ్యపానీషేధమును గూర్చి
యు, యుక్తియుక్తముగను, సోత్సహకరముగను, ఉపన్యసిం
పగా సుమారు 150 రూపాయల విలువగల వస్త్రములను సభా
సదులు తమవైపుండి తీసివైచి యుక్తిసంస్కారము గావించి
రి. అంతట యాక్రింది తీర్మానము ఆహవింపబడినది.
అలీసోదరులను, శంకరాచార్యులను, డాక్టరు కిరూము
న్నగు ప్రముఖులను ప్రభుత్వమువారు నిష్కంధించుట చాలా
యన్యాయ మని యభిప్రాయపడుచు (ప్రజలు కాంతిభిక్షమునే
తీసికొని పనిచేయుచున్నందులకు యీ సభవారు చాలా సంత
సించుచున్నారు.

ఏజంట్లు కావలెను. (3133)

చిత్రూరు, కడప, కర్నూలు, అనంతపురం, బళ్లారిజిల్లా
లలో మధ్యపట్టణములందు భీమాకంపెనీకి వాటాదారులను
చేర్చగల అసభ్యులను, చురుకుగలిగిట్టి ఏజంట్లు కావలెను. దిన
మునకు 1 గంట పనిచేసిన దు 50 ల 1 నెలకు దొరకును.

D. S. C/o Post Box No 287, MADRAS.

నమ్మకము (1842)
బంగారు, వెండిరత్న
ముల నగలును ఇతరవస్తువులును
వాపసు యిచ్చిన వుమ్మకొని
వైకము ఇవ్వబడును
ఉమిదీ-రామయ్య కెటి
గురుసామి కెటి కంపెనీ
25, చై నాబాబుగోడ, మిరసాను
నగలు వాణ్యముగాను భూమిదోడ కట్టెలకు మలబ
తయారచేసి విక్రయించుటకు వుండును. ఈయందు
తనివాటిని అధిక్రయముగా ఆర్జున కుర్రకు తమకావేసి
యివ్వబడును. ఒకసారి ఆర్జున యిచ్చి నగలు తయార
చేసికొన్నవారి వలన మా నమ్మకము తెలిసికొనవచ్చును.

Big Shipments of all Sizes
OF
(2995)
Sofa Springs (English)
Received Regularly.
Immediate Deliveries Prices Lowest.
R. H. Vora & Co.
Lohar Chawl Bombay.
TELEGRAMS.
"Railstores"

హైందవశాసనసభ.

—10—

సిక్ఖా, సెప్టెంబరు 23:— సెలెక్ట్ కమిటీవారి అభిప్రాయము ప్రకారము శిక్షాస్పృహని సువర్ణచేయుట అంగీకరించబడినది. 121, 121 ఎ. 122 శిక్షాసభప్రకారము చక్రవర్తియందు శిక్షాస్పృహని సువర్ణచేయుట అంగీకరించబడినది. 121, 121 ఎ. 122 శిక్షాసభప్రకారము చక్రవర్తియందు శిక్షాస్పృహని సువర్ణచేయుట అంగీకరించబడినది.

1908-వ సంవత్సరపు తిరుమేళా ఆక్షను సమయములో కొకవిల్లి ప్రజాపక్షము, సెలెక్ట్ కమిటీవారికి పంపబడినది.

రాబడిపన్ను అధికారదాయముల పన్ను నిబంధనల సహజ చట్టమును బాంబేకుమిటికి బంపబడునని ఆర్థికసభ్యులు హెచ్చరించారు ఉపవాదించిరి. దీనివారి కొంతచర్చ జరిగినది.

సభ్యులందరు ఈవిల్లిను గురించి మాట్లాడినవిట్లు. గా. హెయిల్గా రిట్లు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. "ఈ చట్టమును తయారు చేయుటకు ఆంగ్లదేశమునుండి ఒక మహనీయుడు వచ్చినాడు. ఆంగ్లచట్టములే ఈచట్టము వ్రాయబడినది. ధ్వజ సాయపు రాబడివారి విధింపబడుచున్న పన్నులలో ఈ విల్లి ఏమి మార్పులను చేయను. రాబడిపన్ను చెల్లించువారి కట్టములు కాసమయమున తొలగిపోవు. ఇకవిదాట పన్నులు విధించు అధికారులు కొన్ని పరిక్షలను గుర్తియగలరు. అవగడ మగును. వారు స్వయముగ లెక్కలను తయారుచేయువలసి యుండును. వారి సేవకలమాటలలో ఎక్కువ విశ్వాసము పెట్టుకొనరాదు. రాబడిపన్ను నిబంధనలను ఒక చిన్న పోర్టుముగా ప్రతిభాషలోను ప్రకటించుదేశించుచున్నాము. ఇట్లుచేసినయెడల, రాబడిపన్ను చెల్లించువారికి నిబంధనలన్నియు సులభముగ నర్థమగును. ఈ సమయమున ప్రకారము, నష్టముజెందినట్లు కలచుచారు హైకోర్టులో ఆపిలుచేయవచ్చును. పన్ను చెల్లించనట్లుగా చెరసాలిచ్చివిధించుట ఆపేక్షనీయును. సెలెక్ట్ కమిటీవారు ఈ చిక్కు-సందర్భములన్నిటిని గురించి ఆలోచించెదరు. అంతట ఈవిల్లిను బాంబేకుమిటికి పంపుటకు అనుమతినిబసంగబడినది.

రయులుసామానులు

భారతదేశమునకు కావలసిన రయులుసామానులు మున్నగువానిని లండనునగరమునందున్న భారతదేశపు హైకమిషను గారు చౌకగా సామగ్రివ్యాపారముచేసివెచ్చరించి, అచ్చట కొనుచుండవలయును. ఇట్లు చేయుటకు వీలులేనట్లు హైందవశాసనసభకు తెలియజేయువలయుననియు, ఈ కలెక్టర్లు భారత విద్యార్థులను తమకు కావలసినవిలో విద్యార్థులుగా చేర్చుకొని తీరవలయునని హైకమిషనుగారు చెప్పవలయుననియు సభ్యులందరూ ఘోషించిరి. ఆంగ్లసామ్రాజ్యములో చౌకగా దొరకవచ్చును, హైకమిషను ఇతర దేశములలో కొనవలయును. యుద్ధ కాలములో వారు మనకు కష్టములుగా నుండలేదానని యోచించ వలసములేదు. భారతదేశమందు ఆయోగ్యులకు కావలసిన సామగ్రిని ఆంగ్లేయులకన్న మాత్రమే కొనుటకు భారతదేశపు కార్యదర్శి 7½ మిల్లియనుల ఋణమును లండనులో చేయుట మహావిచిత్రముగా నున్నది. ఆంగ్లవర్తకుల లాభముకొరకు ఇట్లు చేయ బలవంతపెట్టబడుచున్నట్లు సర్ విల్లియం మేయర్ గారు మేయర్ గారు లైట్ విచారణసంఘమువారియెదుట సాక్ష్యము చెప్పెను. ఆగ్నేయమున్నగు విదేశవర్తకులవలన ఆంగ్లేయవర్తకులభాగము 100-కి 20 వంతున ఎక్కువగా నున్నది. ఇట్లు చేయుటవలన విదేశవర్తకులు పెండ్ల పంపగు, ఆంగ్లేయవర్తకుల పలుకుబడి పెంచును. భారతదేశమునకు విపరీతమైన నష్టము కలుగుచున్నది. ఆంగ్లవర్తకులు ఇప్పుడెక్కో, తమ ధర్మము ఇతరులతోపాటు లోపగలరు. సాతీర్యాసములో రెండవభాగము పూర్వము జపాను దేశము చేసినట్లు భారతదేశము చేయవలయునని కోరుచున్నది. వారు విదేశవర్తకుల సామానులు కొననవచ్చును, తమ విద్యార్థులకు వారివచ్చు శిక్షకులయు నని మరలను చెట్టుమండి గాన విద్యదేశ పక్షమే. భారతదేశము జపానుదేశమునుండి మై 25 వంతునాపాతమును సేర్చుకొన వలయును. అని

సీర్యాసమునకు తమసామగ్రిని కట్టములను గురించి వర్ణించెను.

హైకమిషను పనిని తొలగించవలయు ననెను. గొప్పయుద్ధమువలన ఆంగ్లదేశమునందు వ్యాపారము దుస్థితియందు పడిపోనది. భారతదేశము తనతమతముకొరకు ఆంగ్ల సైనికసహాయము గోరుచున్నది. ఈ సైనికసహాయమును ఆంగ్లేయులు చాల పన్నులను చెల్లించున్నారు. కాబట్టి ఆంగ్లవర్తకులకు ఇంతమాత్రము హక్కు లుండరాదా? జర్మనీవర్తకులు మంచి సామానులను బంపవని నా అనుభవము. సీర్యాసములో రెండవభాగము అనవసరమని రోడ్డుగారి అభిప్రాయము.

హైకమిషనుకార్యదర్శి ఎ. సి. ఛాట్విట్ గా రిట్లు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. ఆంగ్లవర్తకుల వద్ద సామగ్రిని కొనుటవలన భారతప్రభుత్వమునకు విపరీతనష్టము కలుగుచున్నదని ఉపవాదకుడు కొన్ని అతిశయోక్తులను బలికినాడు. హైకమిషను రెండు మిలియనులకు వైగాకొనెను. కొన్ని సందర్భములలో మాత్రము ఆంగ్లకంపెనీలకు కొన్ని హక్కులయ్యవచ్చును. యుద్ధమునకు పూర్వము, భారతప్రభుత్వమువారి స్టోర్లుకాని చౌకగా నమ్మక రకులదగ్గర కొనుచుండెను. ఆంగ్లవర్తకులు భారతదేశముమీద జీవించుటకు భారతప్రభుత్వమునా రేమాత్రము అంగీకరింపజాలరు. ఇచ్చటగాని, దేశముబయటగాని, మనవిజెట్టు భారతదేశముయొక్క ఆర్థికక్రేయము ననుసరించి సామగ్రిని కొనుచుందురు. కొన్ని సందర్భములలో ఈమాత్రము ననుసరించి ప్రకటించ లేదు. దీని కి కారణములు లేక పోతేను. యుద్ధములో మిలిటేరియన్ సామానులను జర్మనీ వర్తకులు అతి చౌకగా విక్రయించుటకు సిద్ధముగా నుండిరి. ఇట్లు కొన్ని యెడల, మనకు సాధారణముగ నున్న ఆంగ్లవర్తకులతో గల వాడుక తప్పిపోవచ్చును. ఇంతేగాని చౌకగా దొరకుట కొనుటకు భారతప్రభుత్వమువారికి చాలయివ్వమే. సరకు మంచిదా, కాదా, త్వరలో మనకుచేరునా, నియమితకాలములో వచ్చునా యిది గమనించవలయును. సీర్యాసములో మొదటిభాగమును ఈ మరతుల ననుసరించి ప్రభుత్వమువారికి రింగీరించగలరు. విద్యార్థుల విషయము మనము బలవంతపెట్టినయెడల, సామానులు చౌకగా దొరకక పోవచ్చును. లిట్లు కమిటీవారు ఈ విషయమును గురించి విచారించుచున్నారు." మొదటిభాగమును వోటుకు చెట్టగా నందరు సభ్యులచే సంగీకరించబడినది. లిట్లు ప్రస్తుత విచారణసంఘమువారినివేదిక ప్రకటించబడునంతవరకు వేచియుండెద నని ఉపవాదకుడు తెలిపెను.

మాతనసంగ్రహములు

రాష్ట్రపత్యాదు బాధానాథముబందారుడు, కరతాళధ్వజులు చెలరేగుచుండ, ఇట్లు ఉపవాదించెను.

"(1) తిరిగి మాతనశాసనసభలు సమావేశమైనప్పుడు, అన్ని కాఖలు ప్రజాయత్త్రకాఖలుగా సూచ్యవలయుననియు (2) తిరిగి మాతనహైందవశాసనసభ సమావేశమైనప్పుడు, కేంద్ర ప్రభుత్వకాఖలులలో నైపుణ్యము, నాకాదళము, విదేశ, రాజకీయ కాఖలులపై మిలిటరీవారిని ప్రజాయత్త్రకాఖలుగాచేసి మర్తులను నియమించవలయును. రాష్ట్రీయప్రభుత్వములలో ప్రజాయత్త్రకాఖలులకు సంబంధించిన నిబంధనలను కేంద్రప్రభుత్వవిధానమునందు చేర్చవచ్చును. (3) హైందవశాసన తిరిగి నాలుగవపర్యాయము సమావేశమైనపుడు, వలసదేశములకున్నటువంటి స్వరాజ్యమును భారతదేశమున కిప్పించుటకు చర్య తీసికొనవలయునని సభాయుక్తులైన గవర్నరు జనరలుగారు భారతదేశపు కార్యదర్శి గారికి వ్రాయవలయును.

సాతీర్యాసములో ప్రభుభాగము, ఇప్పుటి నిబంధనలను మార్చి ఆచరణలో పెట్టవచ్చును: మిలిటరీ రెండుభాగములకు క్రొత్తకాసములను గావించ వలయును. వలసదేశములకున్నటువంటి స్వరాజ్యము భారతదేశమున కిప్పించవలయునని ప్రజలందరు న పేక్షించుచున్నారు. ఈ యపేక్ష యందు ఆంగ్లేయులకు సానుభూతిగలరు. అయితే ఈ ఆపేక్ష బాంబుకు సాధనమార్గమును గురించి భేదాభిప్రాయములు గలవు. ఆంగ్ల సామ్రాజ్యాభివృద్ధి భారతదేశము సంకల్పింపదిన యెడల బాగుండగలదు. ఒక ప్రకటన యందైనను, భారత ప్రభుత్వచట్టము నందుగాని సంపూర్ణ స్వరాజ్య మెన్ని సంవత్సరములలో నిచ్చునది సూచించబడకుండుట కోరవలయును. 10 సంవత్సరముల తరువాత నియమించబడు కమిషను మొదటిదో, కడపటిదో ఎవ్వరును చెప్పకలరు? నేను నా ఆంగ్లసోదరుల కిట్లుచెప్ప నుద్దేశించితిని. మేము స్వరాజ్యనిధిని బడయుటకు కృతనిశ్చయము మెత్తిమి. దీనిని సంతోషించుట యందు మీరు మాకు తోడ్పడినయెడల, మీరు శాశ్వత కీర్తిని బొందగలరు. మీరిట్లు సహాయము చేయుటకు కృతనిశ్చయమైన పక్షమున, మాకును, మాగవర్తకులమునకును అడ్డముగా నుండవచ్చని నేను ప్రార్థించు చున్నాను.

సాతీర్యాసము వార్డులను చాటిపోలేదు. భారతీయుల మనోనిశ్చయము తమకు తెలిపినయెడల, మిలిటరీ సంగ్రహముల నిచ్చుటకు తమ కేలాటి ఆజ్ఞాపణ లేదని ఆంగ్లేయులు బలకుదురు. స్వరాజ్యము నియ్యకుండుటకు మేము భారతభూమిని జయించితిమి, అని మీరు చెప్పజాలరు. భారతీయుల విద్య, నాగరకత మీకు తెలిసినవిషయములే అసంతృప్తిగల భారతభూమి అసంతృప్తిగల విధానం దు దేశమునకన్న 1000 రెట్లు అపాయకము. భారతభూమి యొక్క-ఆత్మ, ఆంగ్లదేశపు ఆత్మకు అపీలుచేయుచున్నది. మా దేశమునకు న్యాయము చేయవలయును. మా దేశములో ఆంగ్లేయులు చేసిన ఉపకార మహిమను మేము మఱువజాలము."

ద్వంద్వప్రభుత్వము భారతభూమికి తగినది కాదు. కాకేంద్రప్రభుత్వమునందుకూడ సంపూర్ణబాధ్యతాయుత ప్రభుత్వముండవలయునని నేమిగిరి అయ్యరుగారు సీర్యాసమును సవరించిరి. భారతదేశమునకు ఆంగ్లసామ్రాజ్యములోపల స్వరాజ్యముగావలయును. మితవాదులు, అతివాదులు, సహాయ నిరాకరణవలయులు ఈ సంగ్రహమును ఏకగ్రీవముగ కోరుచున్నారు. పరిస్థితులు మారుచున్నవని మీరు కనుగొనవలయును అని ఈశ్వరచరణగారు చెప్పిరి.

ప్రతికూలముగ మాట్లాడుచు, అక్రమల్లాఖానుగా రిట్లు పన్నుసించిరి. "మన అభివృద్ధి నెమ్మదిగాను, నిశ్చయముగాను ఉండవలయును. మనము తొందరపడరాదు. ఇతరుల కేలాటి సందియములు కలుగకుండ మనము స్వరాజ్యమున కర్హులమనికొంతకాలమైన కీర్తివంత రుజువుచేయవలయును. మర్తులంతమ కార్యనిర్వహణమునందలితంతసామర్థ్యమును బాపివారుగాన, రాష్ట్రీయకాఖలులన్నిటిని ప్రజాయత్త్రకాఖలుగా చేయవచ్చును ఎక్కువబాధ్యతకోసము, ప్రభుత్వపరిష్కరణ గోల్పోకుండుడు." ఇతర అధినివేషములతో బాటు భారతభూమి సాంఘిక, రాజకీయ సమానత్వమును కలిగియుండవలయును గాని, కమిటీవారు విచారించి నిర్ణయించినది, మనము స్వరాజ్యనిధికి కాలనిర్ణయమును చేయరాదు అని సురక్షిత భానుగాను నుడివిరి.

సహాయ నిరాకరణవాదులను గురించి మన మేమి తలచినను, సహాయ నిరాకరణము దేశమున దాందోళనము కలుగజేసినదిని అంగీకరించక తప్పదు. 9 మంత్రి గావలయు ననుట న్యాయముగాదు. త్వరలో స్వరాజ్యము నిప్పించవలయునని భారత గారు చెప్పిరి.

ఈసీర్యాసము ననుసరించి ఒక విధానమును తయారుచేయుటకు ఒకజాయింటు కమిటీని నియమించవలయునని అన్ని హోత్రిగారు సీర్యాసమునకు సవరణ సుపాదించిరి.

ఈ విషయముమీద దీర్ఘ చర్చ జరుగునుగాన 29 వ తేదీ నాటికి చర్చను నిలిపిపెట్టెదనని సర్ విల్లియం విక్సెంటుగారు చెప్పిరి.

డాక్టరుగవరుగారు:- కేటెలచర్చను ముగించగూడదు? అధ్యక్షులు:- సభ్యులేకగ్రీవముగా గోరినచో, కేపు సభను జరుపవచ్చును. నేనంగీకరించినది, మీరు సభనుజరుపజాలరు. (నవ్వు) ఈసభలో చర్చ తప్పక ముగింపబడునని సర్ విల్లియం విక్సెంటుగారు చెప్పినారు. మీరతినిని నమ్మవచ్చు. (వినండి, వినండి)

సభ అంతట ముగిసెను. తిరిగి సోమవారమునాడు సమావేశమగును.

శ్రీ బాలగంగాధర తిలకుగారి (547) సహ్యారటికేసు (1487) స్వరాజ్య ఉపన్యాసములు ప్రతి 1-1 రూ 0-14-0. పండిత మదన మోహన మాధవ గారి జీవితము, పంజాబు అల్లరి ప్రతి 1-1 రూ 0-8-0. హవిల్దార్ రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్, 892, ఎస్. క్లస్, బాన్సువారి. ఈ కలి ఆగ్రెమెంటు-హవిల్దార్, బాన్సువారి.

అమూల్య గ్రంథములు (84) (1) అర్థశాస్త్రము రెండు రూ 1-4-0; (2) స్వరాజ్య దర్శనము 0-8-0; (3) యుగంధరవిజయము(నకల) రూ 2-4-0; (4) పద్మిని (నకల) 1-4-0; (5) రామకీర్తన జీవితము 0-8-0 యం. ఆర్. కృష్ణారావు అండ్ కో., నల్లూరు.

అంతఃపురమున

శాసనోల్లంఘనము.

ఆంధ్రుల విద్యుత్తదర్శము.

మొన్న శ్రీమంతులగారు సమావేశమైన కార్యసమితి కార్యదర్శిగాక సంఘమువారు మన ఆంధ్రదేశమునందు అట్టి కాళా పరిపాలనలను ప్రజలు పను బాధలను గలిగించి దేశీయ శ్రీరాష్ట్రము చాల నుష్కమునకు తీర్చినందున కార్యసమితి కార్యదర్శిగాక సంఘమువారు మన వాయకులలో పరిపాలనలను గాంధీ మహాత్ముడు త్వరలో మన ప్రాంతములకు విచ్చేయ జోవుచున్నాడు.

కార్యసమితి సమన్వయ అధికారిగాక సంఘమువారు అతి ముఖ్యమైనది. దీనిని కార్యసమితి కార్యదర్శిగాక సంఘమువారు కేంద్రముగా కేంద్రముగా ఉంచుదురు. నా యింక ఆంధ్రులకు పనిచేయుటకు సంఘమువారు యుద్ధములను. రాష్ట్రము కష్టములను తీర్చివేయుటకు సమర్థులగుటకు దైన్యపాపములు ఉండవలయును. అధికారుల ప్రజలను దౌర్జన్యములను తీర్చివేయుట. వానిని సరకుగాక అహింసాశ్రయ భావ లగుటకు సంఘమువారు యుద్ధములను.

ప్రస్తుత రాజకీయపరిస్థితుల ననుసరించి, ఈ సమస్యను లన్నియు మనవారిలో పెంపొందించుకొనుట కష్టము. ఇది అలవికానిది కాకపోయినను సమస్యను కాంతవరముగా మన ముండవలెను. దీనిని మన కవలయును వచ్చిన యెడల మనయుద్ధము మంతయు నాశనమైపోయి. స్వరాజ్య ర్హత అంతయు ఈ సమస్యవలననే నాశనమై యున్నది. అందువలననే నానారాష్ట్రములవారు ఈ సమస్యను కార్యసమితి మున కెట్టి కోరుతున్నాను, గాంధీ మహాత్ముడు, కార్యసమితి సంఘమువారు, ప్రజల నీ సమస్యను కొంతకాల మాకు మన చున్నాడు.

దైవసంకల్పము నుననో, మరేవిధమునో గాని, కాన నోల్లంఘనమున కార్యసమితి మునునే ముందుగా భూమి కొక కార్యసమితిగా ఉత్తముల చాలించుచున్నాడు. ఇంత వరకును ఆంధ్రులలో కార్యసమితి మునునే ముందుగా కొకసా గిరియలకు ఆంధ్రులలో ముందంజ కేటించుచున్నాడు. భారతదేశము కర్మము మన కర్మములను. కావున ఆంధ్రులకు పేరు నిలుపుకొనుట ముఖ్యకర్మము.

నానారాష్ట్రములలోక అధికారము వైతము మన వైపు కన్నువైచుచున్నది. క్లిష్టము ప్రభుత్వము మొన్నటి కానకార్యసమితిలో ప్రభుత్వపుష్టివైతము ఉత్తరసర్కారుల వైపున కేయున్నది. ప్రభుత్వములకు తెలియిచ్చుచు. కావున ఈ కష్టకాలమున ఆంధ్రులలోక వైతము మొన్నటి కన్నువైచుచున్నది. ప్రజలను మేనంబులకు ప్రభుత్వమువారు మన ప్రాంతములకు వేలకొలు వైతములను ఉంచుచున్నామనియు, ముఖ్యకర్మములలో నడచుచున్న వైతముల కే కావాడు. దురుష్ట మాయ నడచుచున్నామనియు ప్రకటింపవచ్చు.

దీనిని మన ప్రజలు వివేచన కక్కురలేదు. మనయుద్ధము మును మునుగాక కర్మములను. దైవసంకల్పములను. నానారాష్ట్రములకు మహాత్ములు మొన్నటి నాయకుల యాజ్ఞాసమితి నిర్వహించుచున్నది. దౌర్జన్యములను మహాత్ములు స్వయముగా మన ప్రాంతములకు త్వరలో విచ్చేయుదురు. వారు నాయకులను కలిపి కొక కార్యసమితిగాక సంఘముగాక కట్టు కొట్టుచు ఉండవలయు. ఎట్టి దిన్నె దౌర్జన్యము జరిగినది అది మన వారిచేతనే కేయలైనది. అధికారుల ప్రజలను పలువిధముల కష్టములను కల్పించుచు. మన నాయకులను కష్టములను ముందు జరిపవలయు. వైతకార్యములను ప్రజలలో మన ప్రాంతముల కన్నిటిని వైతకార్యముల చాలము ముందంజ నుంచవచ్చును. దీనిని మన ప్రభుత్వము మునునే మునుగాక ప్రజలు కార్యసమితి వారియొద్దను జనుప్రభుత్వము కొనసాగుట విద్యుత్తదర్శము.

కార్యసమితి యుత్తములను మనము మేనంబులకు ఇతర ప్రాంతముల వారికి మనము కేయలైనది విచ్చేయవారు ముందుము. మన మునునే మన కర్మములను వారు వైతము అలవికానిది కృతార్థము కావలయు.

కావున ఆంధ్రులు కార్యసమితి యుత్తములను మేనంబులకు మేనంబులను మేనంబులను. వారి ప్రయత్నములకు అధికముల తోడ్పడుగాక.

మొ. నా. శర్మ.

అమృతము.

తక్కువ ధరలు.

అమృతము.

ఈలాటి పేరులతో నున్న ప్రకటనలను చూచుటకు మీ కందరికి మిక్కిలి ఆనందముగా నుండును. వీలవనగా అట్టి సమయములయందు మీకు కావలసినవాటిని మిక్కిలి తక్కువధరల చొప్పున తీయుటకు వీలుండును.

ఎవరైనను లాభములేనిదే విక్రయించ రను స్వల్పసంగతి మీ కెల్లరికిని బాగుగా తెలియును. నాధారణముగా ప్రతిదినము అమృతము ధరలు బహు ఎక్కువగా నుండుటచే మీరు తక్కువ ధరల అమృతమునకై ఎదురు చూచుచుండురు.

అయితే ఎల్లకాలములందును మిక్కిలి తక్కువ ధరలకులు సామానులు విక్రయించబడు స్థల మొక్కటియున్న దని తెలిసికొనుటకు మీరు మిక్కిలి సంతసిం చెదరు. ఇట్టి స్థలమును మీ రెవ్వరును కనుగొనలేరు. మరియు ఇచ్చటి ధరలు మిక్కిలి ఖరారైనవి.

సామాను లన్నియు గలిగిన ఇది ఒక మిక్కిలి గొప్ప అంగడి. మీరు కావలసినట్టి ఎట్టివస్తువైనను తప్పక దొరకును. ఇవి అన్నియు మీ యొక్క దేశీయులవలననే తయారు చేయబడినవి.

దయచేసి రత్నముల బాగు రోడ్డును దుండు నెం 9, 10, 11 రులు గల

మిక్కిలి సరసమైనట్టియు, పెద్దదైనట్టి, బహు పురాతనమైనట్టి

చల్లారాం గయానుచందువారి అంగడికి రెండు

హిందూ దేశము, విదేశము సరకుల వర్తకులు.

తక్కులేని సామానులు గల గొప్ప ప్రదర్శనమును చూచి, ఇతరచోట్లయందుండు ధరలకు వీటిని పోల్చిచూచిన, ఇచ్చటి ధరలు మిక్కిలి తక్కువ యనియు, మరియు ఇక్కడ ఎవ్వరును

శాశ్వతమైన పరిష్కారమైన అమృతము

ఉన్నట్లు స్పష్టముగా తెలియును.

2300

కేసరి రత్న త్రయములు

గర్భాశయమున నివారణ:—స్త్రీలకు గలుగు ఋతుశాల 2 హిస్తి కావలయును, అకాలబహిష్టి, మెలబాస్తాగాను తక్కువ కాన పోవుట కనుమరగగము, సంతానహీనత, రక్తహీనత, మలబద్ధకము, నూరికాచారము, కీళ్లకొప్పలు, అరకాళ్లు, అరచేతులుమంట మొదలగు స్త్రీ మర్మ వ్యాధులు వరుసగా 24 బొమ్మలు 5.0-0, 12 బొమ్మలు 3.0-0, 6 బొమ్మలు 1.0-0

రక్తకుద్ధి వ్రావకము:—ఇది రక్తహీనత, మలబద్ధకము, అశీర్షము, కీళ్లకొప్పలు, సోమరితము, కనుపులూ మంట మొదలగు వ్యాధులను నివారించి కీర్తిరహితము కాంతిని ముఖమున లేవనెత్తు నిచ్చును. 24 బొమ్మలు 5.0-0; 12 బొమ్మలు 3.0-0; 6 బొమ్మలు 1.0-0,

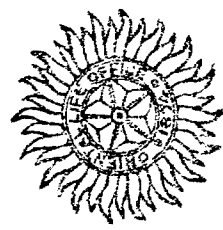

సర్వజ్వరనివారణ:—దీనిని 6 బొమ్మలు 2.0-0; 3 బొమ్మలు 1.0-0; 1 బొమ్మ 0.5-0.

కేసరి కుటీరం,

అయ్యలపేట అమృతధళాల,

84 పోలీసు కమిషనరు ఆఫీసురోడ్డు, ఎగుంబూరు పోలీస్.

ఓరియంటల్

గవర్న

మెంటు సెక్యూరిటీ

లైఫ్ అన్యూరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

1874 సం. స్థాపితము.

హెడ్ క్వార్టర్లు, బొంబాయి.

మానేజరు:— ఆర్. సాటర్ ఫన్ ఆఫీసరు

ఫండ్లు రూ 5,46,00,00; వైగానే యున్నవి. 1910-వ సంవత్సరము వంద

వరంబడి 91,03,383-0-11

ఇప్పుడు ఇరుగు చున్న అమ్మా

రెన్యుల మొత్తము 15,44,24,598-11-2

మునుపటికంటె ఇప్పుడు పాలిసి

చార్జుకు బాస్తాగా చెల్లించిన

మొత్తము 6,50,00,000

ఈ కంపెనీ తరపున కనిచేయుటకు ఏకంట్లా కావలయును. వారు అనుభవ శాలురుగ నుండు. వలయును. ధరావత్తు చెల్లించవలయును.

ధరఖాస్తు ఫారములకు యీ క్రింది నిలబా ముసకు వ్రాయుడు. 673

Apply to:—

F. E. Veid Esq., Branch Secretary Oriental Assurance Building, Post Box No. 8, Madras

దుర్గతి నామ చరిత్రం భాద్రపద బి. 2, శనివారము

కవితాంజలి

(అనంతపంతుల రామలింగస్వామిగారు)

శ్రీరమ్యంబెది శాంతిసదృశమెదియో శృంగారరంగంబెదో పారావారముదేని ముద్దెనల గాల్చులెందు గాపుండునో తోరంబైన హిమాలయంబెట మహాదుర్గంబుగా నొప్పునో యారహ్యమని నీదు జన్మపద మార్యావర్త సత్పుత్రుడా! త్యాగానంగుల కేదితాపలమొ నిత్యానందకందం బెదో భోగానందుల కేది శత్రుదనమో పుణ్యాలవాలం బెదో యోగానంగుల కేది జన్మపదమానో, యేది భిక్షానివా సాగారం బది నీదు జన్మపద మార్యావర్త సత్పుత్రుడా! ఏదేశంబున బంజపుంజములుగా నిందింపకైతేని మోక్షార్థోదేకముతో నికుంజముల ప్రాపుంబాడుచుం జేరునో యేదేశాన ద్విభాషి సంతతియు హాయిం గానముంజెయునో ఆ శేశంబు నీదుజన్మపద మార్యావర్త సత్పుత్రుడా! ఏదేశంబున భ్రాతృవత్సలత మత్ప్రేమ మత్యంతమో యేదేశాన సహింస యేతులముగా నెంతేని రాజులనో యేదేశంబిలవీరమాతలకుం దానల్లాడు న్నారయనో యా దేశంబు నీదుజన్మపద మార్యావర్త సత్పుత్రుడా! ఏదేశంబు మతావ్రతీవులకు దా నెంతే శరణ్యం బాకో యేదేశంబున తాతభ్రాతృపుల కో యీ ముఖ్యరంగంబాకో యేదేశంబున మేకయుంబులియు హాయింబారునోయొక్కచో నాదేశంబు నీదుజన్మపద మార్యావర్త సత్పుత్రుడా! ఆలోకాయతేమీమవర్తయంతససాధ్యప్రదేశం బెదో కాలాదౌవళిమంజితోన్నతనాగ్రస్థాన మేదేశమో నాళికోత్పలవార్షివంగులతోన్నారయణం జేడియో యాలావంశవ్యవధంబు నీనదనమార్యావర్త సత్పుత్రుడా!

గ్రంథ ప్రచయము

ఈ క్రిందిగ్రంథములను విమర్శనమునకై మా కార్యాలయ మునకు నింపిన గ్రంథకర్తలకును ప్రకాశకులకును కృతజ్ఞతరం బాపుచు మాసాతకులకు తత్పరిచయమును కలిగించుచున్నాము.

ప్రకృతిగ్రంథముల వారిప్రచయములు: (1) తొట్టిన్నాన ములు వెల ఆ 8. (2) నూర్యకీరణచిత్రి వెల ఆ 9. (3) మలబద్ధకము వెల ఆ 7. ప్రకాశకులు: ప్రకృతినికేతనము దంతలూరు అగ్రహారము, కొల్లిపర పోట్లు గుంటూరు జిల్లా. ఈగ్రంథముల శత్రుత్వము రసపాసాజాదీనీదనము మున్నగు నుపద్రవము లేవియును లేకప్రకృతి మార్గము ననుసరించి జనుల కా రోగ్య భాగ్యమును కల్పించుటకై యుద్దేశింపబడినది. ఈ యుద్దేశము ననుసరించి సర్వలక్షణ ప్రపథమమున నాన శ్లోకమగు స్నానవిధిని ప్రకటింపజాలు స్నానములపుస్తకమును పిమ్మట ఆరోగ్యనిధానములగు నూర్యకీరణముల ద్వారా వ్యాధి నివారించు నుపాయముల బోధింపగల నూర్యకీరణ చికిత్సను పిమ్మట ఆభ్యంతరశుద్ధి నొసంగగల విధానము దెలుపు మలబద్ధక చికిత్సను ప్రచురించిరి. గ్రంథములు ఆబాలగోపాలము చదివి సులభముగా నగ్రము చేసికొనగల తేలికభాషలో వ్రాయబడి సర్వసామాన్యముగ నందుబాటులో నుండునట్టి వెలల కీయబడు చున్నవి. పాఠకలోకమున కియ్యది మిగుల సంగ్రాహ్యములై యున్నవి. సార్వజనీనములైన చికిత్సాపద్ధతులు. మిగుల తేలికయై ఎల్లవారికి అనుసరింపదగియున్నవని తలంతుము.

ఎమ్. పి. శర్మగారు ప్రచురించిన బాలవిద్యావిషయక గ్రంథములు:- (1) కుచేలచరిత్రము. 0.4-0 (2) అజామిశచరిత్రము 0.4-0. (3) ప్రభుభక్తి రత్నావళి, వెల 0.2-0. (4) మయూరధ్వజచరిత్రము 0.5-0 (5) బాలభారతము, వెల 0.8-0 (7) బాలరామాయణము వెల 0.8-0. ఆంగ్లములో బాలపాలికలు స్వయముగా చదువుకొనక దగియుండి- జాతీయము లగు పురాణగాథలతో నిండి- దైవభక్తి నీతిమతసాంఘికరక్షి గలిగింపగల- చిన్నచిన్న పద్యగ్రంథములు లేని కొంత ఇదివరకు

చాలకలదు. బర్మాలలోని ఎమ్. పి. శర్మ కంపెనీ వారు ప్రచురించిన ఈ పుస్తకములవలన అట్టి కొంత చాలవరకును తీరిన దనవచ్చును. శర్మ కంపెనీవారు సునిర మగు పరిశ్రమముతోడను అభిమానముతోడను ఆంగ్లబాలపాలికల యుపయోగాగ్రహే భారతభాగవత రామాయణములను అజామిశమయూరధ్వజ కుచేలాదిపరమభక్తాగ్రేసరులచరిత్రములను మిక్కిలి మృదువగుకైతిలో- మనోహరమును సలక్షణమును నగు భాషలో- చదువ నింపు జనింపజేయుగల మాటలలో వ్రాసి ప్రచురించిరి. ఇట్లు జాతీయకథాసంవిధానములను ప్రచురించి ఆంగ్లల కృతజ్ఞతకు మిక్కిలి పాత్రులైనారు. ప్రతియాంగ్ర భాలుకును ఆంగ్లబాలికయును ఈ పుస్తకముల నవశ్యము చదువదగు నని యభిప్రాయపడెదము. ఈ పుస్తకము లన్నియును దొరతనమువారి పాఠ్యగ్రంథనిర్ణాయకసభ వారివలన పాఠ్యపుస్తకములుగా నుండునట్లు నిర్ణయింపబడినవి.

వైఖానసగ్రంథముల సంపాదకులు (ఈగావారిపాలెము సత్తెవడపొట్టు చెంగల్పట్టుజిల్లా) పంపిన (1) గృహ్యసూత్రభర్త నిర్ణయము (2) గోదామహిమ (3) శ్రీనివాసవీక్షితచరిత్రము (4) శ్రీరామభద్రద్రుతిశతకము అను గ్రంథములను కృతజ్ఞతతో నంది కొన్నారము. వీనిలో తొల్లిగ్రంథము శ్రీమాన్ విక్కిరాల రాఘవాచార్యులవారు కూర్చిన అష్టాదశసూత్రముల యర్థమును సంగ్రహభక్తిని తెలిపెడి గ్రంథము. దీనిలో కేవలము అష్టాదశ సూత్రగ్రంథముల వివరణములుమాత్రమేగాక విశేషించి వైఖాన ససూత్రము-త్రైచయంత-తదుపనిబద్ధ విషయప్రకాశిక-మున్నగు విశ్లేషములను కూర్చిన చర్చలు ములభముగ నాంగ్రభాష్యమునం దుకూర్చబడి బహువిషయపరిపూర్ణమై యొప్పుచున్నవి. చెండ వది గోదామహిమ వైష్ణవభక్తురాలి యొక్కచుమాత్మ్యమును తెల్పెడి చిన్నప్రతిగ్రంథము. వైష్ణవమతానుయాయులు గోదావరమును చేయుచుండురు. భావ సంస్కృతము. వైష్ణవమతాభిమానులగు ప్రతివారికి నియ్యదినంగ్రాహ్యమై యొప్పుచున్నది. గోదావ్రాజా కల్పవిధాన మంతయు నిందుగలదు. మూడవది వైఖానసమతొ ధాతులై- సర్వతంత్రసర్వతంత్రవేదాంత దేశికాది చిరుదములను ధరించి- శ్రీకాయలై యొప్పిన శ్రీశ్రీనివాసవీక్షితచరిత్రమును బోధించుపద్యకావ్యము. పద్యములు ధారాళమైన శయ్యయును శయ్యాచిత మగు సందర్భశుద్ధియును గలిగి అను పదమును పత నార్జములై యొప్పుచున్నవి. శ్రీవీక్షితానురక్త లగు వారికెల్ల రకు నిది యవశ్యము సంగ్రాహ్యమని మానవ్యము. నాల్గవది సుందరరాజభట్టురవారు రచించిన స్తుతి విషయక గ్రంథము దీనిని సంస్కృతాంగ్ర వ్యాఖ్యానములతోను సరళితిని భావ మును ప్రదర్శింపగల తాత్పర్యములతోను చేర్చి ముద్రించి యున్నారు. గ్రంథ మన్నిభిక్షముల ప్రశంసయుగ నున్నది.

సాహిత్యదీపిక:- ప్రకాశకులు. చ. కృ. రంగస్వామి కీక్షితులు. కుంభకోణము. ఇయ్యది వైష్ణవమతానుయాయుల ప్రవత్తిగ్రంథము. భావ సంస్కృతము. ఈ పుస్తకమునందు శ్రీ మద్యామమునవివరించిత మగు గీతార్థసంగ్రహమును శ్రీరామా నానాచార్య విరచితమగు గద్యరత్నమును శ్రీనిగమాంతదేశికుల చేత రచింపబడిన వైరాగ్యపంచకమును సంగ్రహములై యున్నవి. గ్రంథము శ్రీ వైష్ణవమతానుయాయు లగు భక్తమరలకెల్లనకును స్వీకరింపదగియున్నది.

ద్రౌపదీమానసంక్షణము:- గ్రంథకర్త మక్కపాటి వేంకటరత్న కవిగారు. బంగోలు తాలూకా అనమనమూరు. వెల రు 1-0-0. ఇది యౌవనముల తెలుగు నాటకము. మహాభార తమునందలి ద్రౌపదీ నస్త్రా పహరణ విషయక గాథను కొంచెము సాటిమార్పులతో కవిగా రంగ్రహము వెలయించినారు. చరణ స్వతంత్రతతో నొప్పుచున్నది. అంకములును తదుచితములగు సాత్వప్రదేశములును మనోహరములుగా నున్నవి. ఇది సర్వసాధా రణమును కైతితో పాఠకులను గంజింపజేయుర లిగియున్నది.

కవీరుదానుచరిత్రము:- గ్రంథకర్త శిషి ఆంజనేయులు గారు. భర్తవరము. భక్తమరుడగు శ్రీకవీరుదానుని జీవితకథ ఇందు నర్ణింపబడినది. కైతి బాలురకు నైతము తెలియునంతటి

సులభముగానుండి ఎల్లవారికిని సంగ్రహ్యముగా విలసిల్లుచున్నది. వెల 0.8-0.

స్వరాజ్యగీతములు:- గ్రంథకర్త గరిమెళ్ల సత్యనారాయణగారు. ప్రకాశకులు ఇండియా ఏజన్సీ లీకో పోస్టుభాక్సు 420, ట్రిప్పికేను. మద్రాసు. వెల 0.8-0. ఇందు భరతిమాతృస్తవము రాట్నము గాంధీ భిలాభకు ఆంగ్లేయవిద్య మున్నగు విషయ ములపై పామరులు పాడుకొనునట్లు పాటలలో స్వరాశ్లోద్యేశ ములుకూర్చి వ్రాయబడినవి. కైతియును కడునింపుగాన్నది. స్వరాశ్లోద్యేశాదులను గమనింపగోరు జనసాధారణమునకెల్ల నిది స్వీకరింపదగియున్నది.

వరసనుకవి

ఉత్తారకపంచకాభ్యుదయము

అనే

ప్రపన్నామృతము

గద్య:- ఇది శ్రీమదుభయ వేదాంతసారథి జ్ఞానాను త్తానపరపూర్ణమంత్ర రత్నాధికారచరమ శ్లోకార్థనిష్ఠాగరిష్టాఖిల గురుపరంపర మనో వాగమస్తానపూర్ణాపిత్తశ్రీవచన భూమశార్థ రమ్యసౌమ్యమా నీర్విపదభక్తిసాంద్ర పరాపవస్తు వరమునీం ద్రచరణ ప్రవణశ్రీపరవస్తు గోవిందరామానుజ జేకద్యయ కృపా మూల శ్రీమదనగోపాల కృపాతరు ప్రసాదలబ్ధకవితానుసార సారవిచార ముక్తవరాన్వయాభి సముద్భవ ముక్తామణీనాథ ముని నానుధిమణి పుత్ర సాత్వికజనమిత్ర భగవద్భాగవతాచార్య చరణ తరుణతరణికిరణసంస్కర్షన వికాసమాన హృదయబ్జ విభేయ శ్రీవైష్ణవసాంద్రదాయ పరవస్తునామధేయ ప్రణీత్యుదైన యుత్తారక పంచకాభ్యుదయంబనే ప్రబంధంబునందు పరవస్తు మానిపతి యవతాతప్రభావో.....నన్నది సర్వంబును పంచమాశ్వాసము.

ఈశ్వరమార్గరచి 2 బుధవారము. ఇందు వైష్ణవమతగురువులు వారిచరిత్రము, భారు తెలు గుదేశములలో నే యేప్రదేశముల నెప్పుడెప్పుడువచ్చిరో యా వివరములను బద్ధయోపమున వర్ణించినయైదా శ్వాసములకావ్య ము. గద్యలో నాల్గవంతుమాత్రమే వ్రాయగలిగినది.

కైతికోకపద్యము. కచ్చి సదాంగనాయకుని వాసుమతైన శ్రీకాకుళంబురకొ మచ్చికవైష్ణవోత్తముల మారితవైభవమొప్పు సన్నకులో మెచ్చుననేయ నా సారినిమేల్చి బ్రహ్మేణ పూర్వకంబుగా యెచ్చిన (మెచ్చిన) భక్తిమొక్కి మదికింపగు వేడ్కల నుండి వెదికునో.

ఇట్లే అంతర్వేది, వర్చవరము, సింహాచలము మున్నగు ప్రసిద్ధ వైష్ణవదేశస్థానముల కాయాకురువులువచ్చుట, ప్రసంగిం చుట లు వర్ణింపబడినవి.

మంగూరి సుబ్బారావు.

వ్యాకరణశాస్త్రజ్ఞుల కొకవిన్నపము.

సుధీనిధులారా!

“బడవ” అల్లుడు “అను నీ రెండు శబ్దములు సంస్కృత తములూ! లేక స్రాకృతములూ! అను సంశయము పొడమియున్న ది. వీరియిరువురు మహానీయులు. కర్ణాటకదేశమం దుద్భవించిన వారు. విదుర్మర్తి సోమనాథుడు ఆంగ్రమున బసవపురాణమును రచించెను. దానియందు ఈ రెండు శబ్దముల పుస్త్యత్వము గురించి యేదియున్నట్లుగా వివరింపబడినది. కాటకగ్రంథములందును వ్యాకాత్త భవిష్యపురాణాంబు నుశయవిచ్చితి కవినడమ. గాన శ్రీకమగా ననుక్తము నొకటి రాయవర్చము.

నన్ను సభాభవనమునకుఁ బోవునదికి జంఘాల శాస్త్రీయిట్లుకన్యసింఁచెను:

“కాదు అత్తయ్యాకాదు నాయనలారా! సత్యమే నని యిందుమిన్నాను. పిల్లలు లేకపోవుటచే నాతనియస్థితి యటు లుండును గాఁబోలు. భార్యయందు భర్త కెంతయురాగము న్నున్న భార్యయందు భర్తకుఁ జంచప్రాణములయ్యెను, భార్య తోడితే ప్రపంచముగాని యామెలేనిదే ప్రపంచమే లేదని యున్నను, సంభోగము లేకున్నయెడల నేనియో శలితగా నేనియో మహాలాభముగ నేదోభరింపరానియహాకష్టముగ నేనియో తిరింపరాని మహాపదగ నేదో నిరపయోగమైన బ్రతుకుగ నాతనికిసంపాదముచేయవలెను. వానికేమి సుఖముగ భార్యభర్త లిరువురు చిలుకదంపతులకంటె భారావతమిధునమునకల గులుకుచు గుహాభీందురు. సంభోగపురంత పిల్లల జంజాటలేమియులేక, కాలికి గంకల జేరిక గంకలలేక, యభ్యంతముగఁ బరమానందమున బ్రదుతుచున్నానిది వైవాహిక పిల్లలకంటె. సంభోగోపాలమాయము ననుకొలుచును. కాని వాటట్లునుటకు వారికిఁ గడుపుభరింపక పోవుటకంటె పిల్లము నేటికంటెలేదని తోచవలెను. అందులోనభ్యంత్రమున కిహాకంటె యను నమృతమున్న మనవానిలో నీయేమియును. దాకనుకంటె సుఖమునుట కేమైన గంభీరమా? మనయు నందులో మనవానికంటె సుగుణకే యాక్షిభము మఱితో యని నేతె చెప్పవలయునా? ననగానములు మోసి కనుట, ప్రక్కలలోఁ బండుకొని చెట్టుకొని పోలివుట్టు, బిడ్డను బరిశీలింపి తలవెండ్రుకలయుంగరాలు లేక- ముక్కుమొన లేండ్రిని-నింఁగాల్గవంపు మేనమామదని - హృదయము పట్టరానంత యానందమున నుండియుండి యుపొంగిపోవుట, యీ బిడ్డను నూతు లేపుఁజెప్పినాడు ఇది మాకు దైవప్రసాద మని దానిని కన్నులవైండుపువై: మూఁథమువై చెట్టుకొని నకలాపచారములుచేసి సంగంక్షించుట, మొదలగు నేడుకలన్నియు ముచ్చటలన్నియు నాకువారికే కావున, కనికెంచవలసిన కాలత కట్టి మహానందము పూజానస్వార్థమైనప్పు డామెనునన్నున కెంతకష్టమోయేమనచెప్పగలరు? గొప్ప గొప్పకాలలనుబోయి చూచుట కామెదగియున్నదా. నేరంటమునకుఁ బిల్ల నెత్తుకొని పోకుండ వట్టిప్రతులాడించుకొనుచు బోవుట విడియముకదా! నీ కింకను పిల్లలులేర ? యని యెక్కడైన నడిపిపోవుదురేమో యనుభయము కదా. లేదని చెప్పవలకుంటే నామెకు శిరశ్చేదనము నేటికంటె లేదు కదా?

అట్లు లేద్యియెప్పి యాతనిభార్య మృత్యువందించి, అతని బ్రతు కిక నమోవలయునా? నిన్న లేడిపిల్లను భార్యయొక్క కాంతికోటకుఁ జెందుకొనుచు నదియే పిల్లగ భావించుకొనుచు నాలోచించుచున్నాఁడనుచుండెను. ఆ పిల్ల నొడిలోఁ బండుకొనిన చెట్టుకొని పాలుపోయుచు, నీర్లుపోసి కడుగుచు గన్నులకుఁ గాలుకఁ చెట్టుచుఁ గాల్గకు నట్లుంట్లుచు, మొదలొ బుష్పమాలలను చెట్టుచు, నమ్మానాన్నాయను మాటలను జెప్పుచు, లేతొడిక నిట్లన్న నోటికందించుచుఁ దనప్రక్కమొదల రత్నకంఠమువైఁ బండుకొనిన చెట్టుకొనుచు, నిద్రపుచ్చుటకై తోలలుపానుచు నిట్లనేకొనవారములు చేయుచు, దానిని సంగంక్షించుకొనుచుండెను. పురుషుడేమి యిట్లు చేయుట యేమి యని యెంచి యుత్తర్య మరత్త్య మని మీరు కేకలువైచుటచేత నే యీ గొడవయంతయుఁ జెప్పవలసి వచ్చినది. ఇట్లుండగా నొక దినమున నిగిడిరి- నిగిడినట్టుకొని - నీనెట్టి - యాలేడిపిల్ల తెప్పపాలులోఁ బ్రాణములఁ బాశెను. లేనిదీడ్డ లేనేలేదు కదా! ఈడిపిల్లవైన లేకపోవలయునా? ఎవని కేవలపు పరమ ప్రేమాస్పదసో యాతని కాఁదువు దక్కియెచ్చునా? స్పృహ వైఖరి మనకొకటియు నుడియొకరి కొకటియునా? ఈ దేశమున కొకటి యింఁగాడుదేశమున కొక్కటియునా? కలియుగ యున కొకటి కృతయుగమున కొక్కటియునా? సులభా నొకటి పశువులలో నొక్కటియునా? పక్షమాప్తమైన వస్తువు లేచుచుగా దక్కకపోవుటకుఁ బ్రధానకారణ మొకటియున్నది.

అత్తయ్యానంగ! నేనునువైల పడుచునో యెప్పుడు
ంత త థ య ము చే-
స్తరిగుంటలో నే-గుడిమాచిచ్చు
క క్తయనుగునో వ్యయనుగునో
మహానాదకప్రమత్తు ములవల

ననే - ధనమునుబోగొట్టికొనును. కీర్తికాముడూ, పరులు తన్నుఁ గూర్చి మంచిగానను కొనకేమో యనుకొనకేమో యనుని తాం తచితచేతఁ జేయుచున్నాము. వలననేయవకీర్తిభాజనుడ గును. నత్తివాడు పెద్దలతో మాటలాడునప్పుడు నత్తియొక్కవ నచ్చునో యొక్కడనచ్చునోయను నవరతాందోళనముచే నదిరా కుండఁ జేసికొనునట్టి పూనికచేతనే - దానిని మఱితో తెచ్చు కొనును. రెండవపెండ్లి మూడవపెండ్లిచేసికొను ముసలివారు తమ పడుచుభార్యలయను రాగమున కెక్కడఁ బాత్రులము కాకపోవుదుమో కాకపోవుదుమో యను గుండెదవచేత వారి కాళ్ళపైఁ బ్రాణులాడిన ప్రాణులాటయే కాంచిన కాంపే చూచిన చూపే యేడిచిన యేడుపే-యేడుమొగము పెడమొగ మునకుఁ గారణమగును. ఆలాగుననే యంతప్రియమైన వస్తు వెట్లు దక్కించుకొందునో దక్కించుకొందునో యనుదేవు పూటచేత దానిని రక్షించుటకై చేయు నపూర్వావసరక్రియల చేతనే-యనిచేయ జాతిపోవును. అంతట యనుభవములోనున్న యొక్కచిన్నమాట చెప్పదున్నాను వినుడు. నీకత్తంతాప్తమైన వస్తువునకు నీవను తుణమును సందేహించుకీడు, నాపాదించు నపాయము, నీగుహాశ్రయడైన సందేహింపడు, ఆపాదింపడు. నీభాగ్యము జబ్బుగానున్నదని యొక దూరస్థపట్టణమునుండి నీకుఁ దంత్రీవార్త వచ్చిన దనుకొనుము. ఆమెకుఁ గురుచునని యామె బాగుపడితిమిగనీతో సుఖముగా నుండునని మంచిలంపు నీమ నస్సులోఁ బ్రయత్నిమున నైనగలగునా? అట్లేప్పుడైన మీ లోనెవ్వరికైన గలిగినదా? కలుగదు. డాక్టరువచ్చినట్లు, నిరాశ చేసికొని పోయినట్లు కావలసిన వారందఁ డేచ్చుచున్నట్లు, తరు వాతీకృత్యములేవో జరుగుచున్నట్లు, నీకంటియెదుటఁ గనబడిన ట్టుండునా లేదా? మాటమాటకు మాటిమాటికి, నీప్రియవస్తు వునుగూర్చి నీ వంతకీడు-బుద్ధిపూర్వకముగాఁ దలచుకొన్నప్పు డు, నిశ్చయించుకొనినప్పుడవస్తువు నీకుఁ దక్కుకపోవుటలో వింతయేమున్నది? నీయధోరీతిని యగుభర్తృపత్నికే గాలునొప్పి వచ్చినను గడుపుకొప్పివచ్చినను నీకట్టునిద్దాక్షిణ్యముగ నామెను శేపించుచున్నప్పు డాదుప్తునితాఫలము నీవనుభవించుటలో నాశ్చర్యమేమున్నది? మంచిలంపులు మంచి కలుగఁజేయును చెడ్డలంపులు చెడ్డగలుగఁజేయును.

ఎట్లుయిన నేమి తుదకు లేడిపిల్ల వచ్చినది. కొంతసేపేడిప్పి నాడు మొత్తుకొనినాడు. తన సేవకుడు దానికి విషముపెట్టే నేమోయను సందేహముచే మరణకారణ మేదియో కనుగొనుటకు దానిని మహావైద్యస్థానమునకుఁ బంపెను “రప్పరఅఫ్దిఅయో డ్డా” చావున పోతునని మహావైద్యశిఖామణియగు నాంగ్లే యుండు చెప్పినాడు. విణశాబకమరణకారణమును గూర్చి ఐ. ఎమ్. ఎస్. గారు తెల్లడించిన యధిపాయమును రవంత విమ ర్శింతము.

ఏమని చెప్పినారు-అయోధ్యాయు మృదయప్రధానరక్త నాళముపగులుటచేతఁ బ్రాణముపోయినదనియా? ప్రాణము దేహమునుండి యాద్యారముననే పెడలిపోయినదని యెంతసూ త్త్యముగాఁ జెప్పినాడో- ఎట్టి మహావిద్వాంసుడో! ఇంటిలో జొరబడిఁకుక్క కంటితోఁజూచుచుండగ నేయొక్కమువెంటఁ బాటిపోయినదో నిశ్చయముగా! జెప్పఁజాలము కదా? అట్టివో నీరండింతమహావాక్య మెట్లానతియగలిగెనో. కంటికిఁ గనబడిన ప్రాణము-నీరూపమైన ప్రాణము-తాను జూచుచుండగాడనతో మనవిచేసి తనసెలవుతీసికొని తరలిపోయినట్టి తత్త్వజ్ఞానసంపన్ను డు- ఘంకామీడ చెప్పకొట్టి చెప్పటయేకాక- యాశ్రీనూక్షిని వ్రాసికూడనిచ్చినాడే.

నాయనలారా! ఒక్కసంగతి యాలోచింపును కట్టు బిట్టవై చుట్టుగుడిసెనుండి కుక్కకృత్తపడిదడిచింపుకొని యీ వలకుఁ బాటిపోయి వచ్చినది. కుక్క దడిలో దాకిపోయి యుట చేతనే దారిమొనరి కాదా? అంతకుఁ బూర్వమున దారిలేదే! కావున దారికిఁ గుక్క కారణమా? దారి కుక్కకుఁ గారణమా? ప్రాణోత్క్రమణప్రాబల్యమున రక్త నాళము భగ్నమై నది. ప్రాణముపోవుటచేత రక్తమువెడలినది కాని రక్తము వెడలుట చేతఁ ప్రాణము పోలేదే! కాని డాక్టరుగారు మహామృతీయ ముఖప్రత్యోజనమునలె క్రిందినుండి వెకిలీయనారేమి? దానివృత్తి పండుపగిలిదది. లోనికంపు లీవలఁ బడినవి. పండులోపలి గింజల సమాహ ములికినలము చాలక ఫలమువై నున్న చర్మమును బగులఁజేసినదా? అదివఱకేపండు పగిలియుండుటచేత గింజ లీవలకు వచ్చినదా? నీటిలోనుండి కప్పుగట్టుమీదికి దుముకినది. కప్పు యీవలకు వచ్చుటచేత నీరుదారి యిచ్చినదా? మందుగా నీరు దారియిచ్చిన పోతువుచేత గప్పు యీవలకు వచ్చినదా? మన డాక్టరుగారు మూతి వెనుక - లోకముందని చెప్పినా లేల? గునపముతో గోయి పడినదా? గోయియంతకు ముండి పడియుండుటచేత గునపముదగినదా? తండ్రి పుత్రునికిఁ గారణమా? పుత్రుండు తండ్రికిఁ గారణమా? అయ్యయ్యా! అంత

విరుద్ధమా? అన్నము తినుటకు నోరు తెఱచుచున్నామా? నోరెరి వఱకు తెఱచియున్నది కావున నన్నము నోటిలోనికిఁ బోయిన దా? రక్తనాళములోను ప్రాణములోను బలవత్తరమైనదే! ప్రాణమేయని చెప్పక తప్పుదుకదా? ప్రాణము శక్తి-నాళము పరా గము. దీనికంటె నది శక్తియత్రమని నేతె చెప్పవలయునా? బలవత్తరమైన ప్రాణము రక్తనాళమును జంపుకొని తెలుపలికిఁ బోయినదని చెప్పవలయునా? రక్తనాళము నిరుత్థముగానున్నా దగా సన్నసన్నముగా దారియిచ్చి ప్రాణమును సాగంపినదని చెప్పవలయునా? బలాధ్యుండు బలహీనుని దాడవై బల యించి యింటిలో దూఱినాడని చెప్పవలయునా? బలహీనుండు యోగ్యుడై వైరాగ్య సంపన్నుడై యభ్యాసతః పూజారాణ్యుండుడై దయచేసి గృహపావనత ప్రసాదించుడని బలాధ్యుని లోనికిఁ దెచ్చెనని చెప్పవలయునా? పోనిండు నాయనలారా! ఈ గొడవ యంతయు నీ తర్జనభర్జనమంతయు నీ పూర్వపక్ష రాధాంత పద్ధతియంతయు నీ యాను కాదను మీ మాంసయంతయు నెందులకు? ఆ కలియుగధన్యులకి చెప్పినట్లే రక్తనాళ విభేదనము ప్రాణోత్క్రమణమునకుఁ గారణమని యొప్పు కొందము. ఆయనతో నీ వెనుకముందువిచార మేల! ఈ తల తోఁకతగాదా యేల? ఈ కార్యకారణపు గాటులాటయేల! ఆయనవాక్యరత్నమునే శిరమున వహింతము. కాని రక్తనాళ విభేదనము ప్రాణాపాయవశము గలిగింపని యాదాహరణము లేన్నియో యున్నవి పోనిండు. అవి లేనట్లుగనే యెంతము.

ప్రాణము రక్తనాళద్వారమునకుఁ బోయినదని మన యాం గ్లేయపు- ఎన్యూయ్లేషియసిగారు చెప్పినారుకదా? మొదటఁ బ్రాణము రక్తనాళములోనికిఁగాని శరీరమున- మఱితొక్కడి వై నఁగాని యెట్లువచ్చినదో యామన రవంత మనకుఁ జెప్పఁ గలరా? మొట్టమొదట నది లోనికివచ్చుటకుఁ గారణమేదోనుండే పముగా వారు సాయంపగలరా? అదిపోయినదా? తెలిసినప్పుడు వచ్చినదారిమాత్ర మేల తెలియకుండవలయునా? పోనిండు తెలి యకపోయినబోవునుగాక- తెలియవలయుననువిధి లేకపోవచ్చు ను. అది వచ్చినప్పుడేయయయము జంపుకొని లోనఁ బ్రవే శించినదో చెప్పగలరా? ఏదో కొంత స్థూలావయవవిచ్ఛేదన మొనర్చి గాని యది వెకిలీబోవుటగాని లోనికివచ్చుటగాని సిద్ధింపదని యాయనవిశ్వాస మైసట్లు కనబడుచున్నది కదా! ఎట్లు ప్రాణము లోనఁ బ్రవేశించినదో వారు చెప్పగలరా? (అబ్బో! ఆ సంగతి వారి కెట్లు తెలియునయ్యా-వారిలో ననే కులకుఁ దెలిసినదెల్ల - వారి జేబులో ధనము, మనగొంతుకలో ద్రావకము- వారికిఁ దెనకట్ట చలావు, మనకు జేబుపుంజి-వారికిఁ బట్టరాని తెగనీలుగు, మనకు భరింపరాని దీనత్వము- వారికి నవ్వు మనకేడు-వారికి నరయాగము, మనకు మరణయోగము-వారిలో ననేకులకుఁ దెలిసినవి, మూడే-పిల్లు-బిల్లు-కిల్లు. అని సభలో ననే కులు కేకలు) పోనిండు నాయనలారా! వారిలోఁ గొందఱువైన ననుట యెందులకు? ఆయనప్రథమా ఐ. ఎం. ఎస్. గారైన మన త్రాడు త్రొవలేరుకదా! మనయాకు చింపలేరు కదా? ‘దేవతా మండలా భండమండను’ ని సెలవులేరుడ డిస్ట్రిక్టు మేజిక్ లో అండ్ సానిటరీ ఆఫీసరుగారైన మనయేదల మారకాధిపత్యము వహింపలేరుకదా- ఆప్రతంసయొక నెండులకు? తెలియనివారు తెలియనట్లుండక ఈ దీనుసపునీధాంతము లేమి? ఈ తెగనీలుగు వ్రాతలేమి? ప్రాణములోనికి రాను వలదు ఈ విచారణయే మన కువలదు-మొదటఁ బ్రాణమనఁగ నేమో వారికేమూత్రము తెలి యునో-నాయనలారా! ఈయంతముగుర్చి పూర్వావృత్తి వైద్య విద్యాపండితులకుఁ బ్రకృతికాశ్రుజ్ఞాన నిశ్చేత్రులకు నేమూత్ర మిదివఱకుఁ దెలిసినదో రవంత పరిశీలింతుము-ఇది గొందఱుమాత్రమే రుచివంతమైనవిషయ మగుటచేతఁ జాలమందికి వినుగు గా నుండునేమో- కొంచెము దయముచి త్రధితో వినఁ బ్రార్థించుచున్నాను.

సరిగాఁ బ్రకృతికాశ్రుము ననుసరించి చెప్పవలసి యుం డునెడలఁ బ్రాణము పదార్థముతో సంబంధించియుండుననియు నది ప్రాణము గల యన్ని జంతువులచేతను బ్రదర్శింపబడునది యనియుఁ బ్రాణసహితపదార్థములనుండి ప్రాణరహితపదార్థ ములను కేటాయింపఁజేయునది యదియే యనియుఁ ప్రాణమును గూర్చి వారికాశ్రుజ్ఞులు నిర్వచించియున్నారు. నాయనలారా! ఏమైనఁ దెలిసినదా? ఈ కామదిచే నంధకారము మఱితం గాఢ మైన ట్లగపడుచున్నదేమి? ఈ యద్దములో నేదో దయ్యపు మొగ మగపడుచున్నట్లున్నదేమి? ప్రాణము గల యన్ని జంతువులచేతను బ్రదర్శింపఁబడిన ప్రాణమంటా - నీరసంగా నేమి యని యడుగఁ నీరని చెప్పదగినదెల్ల నీరని చెప్పినట్లు న్నది. కామరాజుగా రెవరని యడుగఁ కామరాజును పేరు వహించినవారే కామరాజుగారని చెప్పినట్లున్నది. కాని పాపపుష్పస్వరూపగుఁ ప్రాణమునగా నేమియో యెంతకంటె

మిస్ట్రముగా జెప్పినారు. బాహ్యపరిస్థితులనుబట్టి యంతరంగ పరిస్థితులను సర్దుకొనుట కైదు ప్రాణ మని యాచిద్యాంకులు చెప్పినారు. ఇట్టి సన్నివేశము జీవనీకృతప్రపంచముల రెంటియందు గూడ నవ్యాహుముగ నత్రాంతముగ జరుగుచున్నది. అందుచే జీవనీకృత భేద నిర్వచనములను నశించి నట్లు కనబడుచున్నది. నిర్జీవపదార్థముదాయములలో గూడ నదియే జరుగుచున్నది. కావున నాపని జరుగుటకు జీవమే కావలయు నన్న నియమము లేదు. అందుచే నది ప్రాణలక్షణము కాదు. అతివ్యాప్తిదోష సహితముగనుచే హెచ్చు పైపురుగారి నిర్వచనము నిరాకరింప వలసియున్నట్లు పడుచున్నది.

ప్రాణోష్ణజముయొక్క కదలికనే ప్రాణముగా భావించ వచ్చు నని మఱియొక విద్వాంసులు చెప్పియున్నారు. ప్రాణోష్ణజ మనగా నతిసూక్ష్మమైన ప్రాణి- అంతకంటె సూక్ష్మ తరప్రాణి యుండదని కొందఱు అభిప్రాయము. కాని యామాట నత్యంత కాదని మఱియొక యభిప్రాయము. ప్రాణోష్ణజ మున కంతయో పూర్వదర్శిత మున్నదనియు, దానికి వితామహ ప్రవితామహాద్య నేక పూర్వ లుండి రనియు, వారు దానికంటె సూక్ష్మతరజీవు లనియు, దాని వంశవృక్షమును మఱితే ప్రజ్ఞా కాళమున బ్రవీక్షించినవారు పలుకుచున్నారు. ఈ జీవజన సాధావిభేదములలో మనకంత యావశ్యకతలేదు. ప్రాణోష్ణజమే ప్రాణిప్రాణపదవికముగా మనము పరిగణింపవచ్చును. దీనిలో ప్రాణి యే పదార్థమున్నది. ప్రాణి యే పదార్థమున కాళ్ళను మోడ్చి జనువైట్లాజను ఆక్సిజను సల్పున అను పదార్థములున్నవి. ఆపదార్థములు చిత్రవిచిత్రాతివిచిత్రమహావిచిత్ర మేళనమున గలసియున్నవి. ఈవస్తువులన్నియు సామాన్యవస్తువులే కాని వానిమేళన వైచిత్ర్యమే దుర్యయముగ నున్నది. ఈ విలక్షణమైన విచిత్రమైన విశిష్టసామాన్యమైన మేళనపద్ధతివలననే ప్రాణ మనునది పుట్టుచున్నదని యనదగును. కాని ప్రాణము-మై చెప్పినవస్తువుల సామాదాయకగుణ మని నూత్ర మెన్నదగును. నీటిలోని గుణము ఆక్సిజను మోడ్చి జనువాయువులలోని సామాదాయక గుణ మని చెప్పవచ్చునా? ప్రాణ మట్టి సామాదాయకగుణము కాకపోయినను సమ్యేకవైచిత్రసంజాతగుణ మని చెప్పక తప్పదు. ఈ ప్రాణపదవికప్రాణు లెన్నో కలసి యుండును. ఏ ప్రాణపదవికమున కా ప్రాణపదవికమే ప్రాణముగలది. ఆసోగ్య సాహాయ్యభూమ్యుగ నని జీవింపగలవు. లోనుండి కాని నైసుండి కాని కలిగిన ప్రమాదములవలన నని నశింపవచ్చును. ప్రాణమున నేమో తెలియుటకు ప్రాణోష్ణజములోని ప్రాణిడేమా పూర్తిగా దెలియవలయును. ప్రాణిడేమోనున్నవస్తువులే తెలియును గాని యావస్తుసమ్యేకన విభాగవిభాగాదులు బాత్రిగా దెలియవు. అవి తెలియనంతవఱకు ప్రాణమున నేమో చెప్పటకు మిలులేదు. నాయనలారా! ఇవియన్నియు నాయభిప్రాయములనుకొనుచున్నారేమో పాశ్చాత్యపండితుల వ్రాతలలోని యభిప్రాయములను నాకవగాహన మైనంతవఱకు దెలియజేయుచున్నాను. క్రీస్తు పుట్టుటకు రెండువేల సం॥ముల ముందు నుండి పుట్టిన తరువాత దాదాపుగా రెండువేల సం॥ముల వఱకు మహాధీశాలులందఱు మహాశాస్త్రజ్ఞులందఱు ప్రాణ మేదియో తెనుగొనుటకు బడవలసిన పాటు లన్నియు జడినా రని చెప్పవచ్చును. ఇప్పటికి ప్రాణ మేదో తెలియలేదని సిద్ధాంతపఠము కొనిది. కాని పాప మాశాస్త్రజ్ఞుల కాశమౌళమికను వదలలేదు. ప్రాణిడేమను గూర్చి పూర్తిగా వారికి దెలిసినప్పుడు ప్రాణమేమో తెలియగల దని వారిక నాశపడుచున్నార. ఇది కేవల మేషాండభ్రమము. ప్రాణిడేమగుగూర్చి పూర్తిగా దెలిసినప్పుడు ప్రాణమునుగూర్చి తెలియుననగా ప్రాణమునుగూర్చి పూర్తిగా దెలిసినప్పుడు ప్రాణమునగ నేమో తెలియునన్నమాట-అంతకంటె లేతమును భిన్నముకాదు. తత్త్వమెఱిగినవానికి బ్రహ్మజ్ఞాన ముకలుగుననగా బ్రహ్మజ్ఞాన మున్న వానికి బ్రహ్మజ్ఞానము కలుగునన్నమాటకాదా- ప్రాణము దానినవా దెవ్వడైన దిగు బ్రదికివచ్చియెడల మనకతనిమూలమున మరణానంతరావస్థ తెలియననగా నదియులేదు-ఇదియు లేదన్నమాటయేనా? గణపతికి గంపె దుండ్రా లుకెక్కియొకప్పుడు నీకాంతకడుపుగూడ నేల యుకెక్కి- కాదు? కావున నిందును గూర్చి యజ్ఞానమే సిద్ధాంతము లీలాశాసనము.

ప్రాణులు కనజఱుచు బహిర్గతగుణములవలన ప్రాణమున నేమో తెలిసికొనవచ్చునని కొందఱు ప్రకృతిశాస్త్రప్రణేతులు ప్రయత్నించిరి. ప్రాణికి బ్రహ్మ లక్షణము కదలిక. ఇది ప్రాణిలక్షణమేకాని దీని వలననే ప్రాణిని నిరూపించునెడల బ్రహ్మదులు దినునకుం బడికొంటులైన సంభవించును. ప్రాణశాస్త్రములైన యనేక పదార్థములకు గూడ నసాధారణమైనదలన ముగ్ధుడనకతప్పదు. ప్రాణమున్న యనేక వస్తువులకుం జలనములేదనక తప్పదు. రాజు చిక్కుడుగింజలో

ప్రాణములేదా? కట్టిన పొల్లుములోనే యది చచ్చిపోయి నదియున్నదా లేక ప్రాణమున్నదికదా యని సాదులొనికి దగంత తాను దుమికినదా? అందుచే నీలక్షణములవలన ప్రాణమేదో తెలియదగదు. రెండవలక్షణమునుగూర్చి చెప్పెదను. మూతి కేదైన దగిలినయెడల నోకలిబండ్ ముడుచుకొని చుట్టచుట్టుకొని పోవును. సూర్యుడేవైపునకు దిరుగునో సూర్యకాంతపున్న మావైపునకు దిరుగును. మెకపు గబ్బుచావు కోసుమాముననే కనిపట్టి మేకబారున నార్చి కాళ్ళు లటలటపోవఁ గూల జుడును. గండుపిల్లియంగళపుటారతి వినగనే యెరుకలు మకు లుపోయి, పాటిపోవోయి తొట్టలలో దాగోవోయి తుట్టుకు దకు భయావేశముచే, ప్రబలాంధోళనముచే, దానినోటిలోనే తప్పుకుండ బడును. నిదురబోవుచున్న మూసికొలిపై నూదితో బాదుడగ నాతఁ డెఱుంగకపోయినను గాలు ముడుచుకొనక మానడు. ఇట్టి విచిత్రవస్థకే “ఇట్టితెలివీటి” అని యందురు. నరములకు దైనినుండి కాని లోపలినుండి కాని యేదో యొక సంఘర్షణము కలుగగ నని వదులయికాని విగిసికాని మాంసభం డములకుం జలనము కలిగించును. ఇది సర్వప్రాణులకు సామాన్యమైన లక్షణమే. సామాన్యమైనదేకాని ముఖ్యమైనది మాత్రముకాదు. నిష్పాణము లగు వస్తువులలోగూడ నిట్టి లక్షణము వ్యక్తపడుచున్నది. సూర్యకాంతపుత్రాయ సూర్యకాంతముచే మండుచున్నది. చంద్రకాంతపుత్రాయ చంద్రకాంతముచే గమించుచున్నది. అయినాంతము నూది నాకన్వించుచున్నది. గడ్డి పోచ నీలమున కంటుకొనుచున్నది. కావున ఇట్టి తెలివీటివలన మాత్రము ప్రాణ మేదో కనుగొనజాలము. ప్రాణముయొక్క భూదలక్షణ మేదో చెప్పవచ్చును. ఇది స్వజాతీయతలే. ఈశక్తి ప్రాణులకు సాధారణమైనదే కాని ముఖ్యమైనదికాదు. ఏల యన ననేక ప్రాణుల కీశక్తిలేదు. ఇది సిద్ధాంతకరించిన యంతము కావున దీనినిగూర్చి తగవక్కజలేదు. ఇది కాక బహు సూక్ష్మజంతువులలో నొకవిచిత్రమైనవృద్ధి కానబడుచున్నది. ఒక్క యతీనూత్నప్రాణి ఆపృథువీటులో రెండగును. అవి మఱియొక ఆపృథువీటులో నాలుగుగును. ఇదియుగూడ ప్రాణమునుగూర్చి నిశ్చయజ్ఞానమియజాలదు.

ఇది కాక ప్రతిప్రాణియుం బ్రాణినుండి పుట్టినదై యుండక తప్పదు. ఇది ప్రాణిముఖ్యలక్షణ మేమో యోజింకము. కాకిగ్రుడ్డునుండి కాకిపుట్టుచున్నది. కాకరగింజనుండి కాకర తీగ పుట్టుచున్నది. పగిలి పాడైన గ్రుడ్డునుండి పక్షి పుట్టుట లేదు. ముక్కిపోయినగింజనుండి మొక్కపుట్టుటలేదు. ఇంతవఱకు బాగుగనే యున్నది. కాని ప్రాణరహితములయిన బండల నుండి పచ్చనియాములు గల తీగలు పుట్టుచున్నవి. బదనికలకు మూలములేదు. ఇవి యెట్లు సమర్థింపవచ్చును. కావున ప్రాణి నుండియే కాని ప్రాణి పుట్ట దని చెప్పుట కవకాశము కనబడవచ్చును. అందుచే నిదియుం గుర్తులేదు. ప్రాణిప్రధాన లక్షణపరిక్ష మొదలిడిన తరువాత ప్రాణవిషయకమగు మన జ్ఞానము మఱితేమాదిగమగున మైనట్లు కనబడుచున్నది. అందుచే సన్నియు వదలకొనదగినదే. నదలుకొనకుండ బ్రాకులాడి న ఫల మేమున్నది? పరిమికంపలలోనికి బామ్యజేముకుడొంకల లోని కీడ్చుకొని పోవుచున్నదానినెంట నింకం దల వందుకొని పోవుట యెందులకు? మందు పనిచేయక పోయినప్పుడు కూడ మ్రింగుట యెందులకు? కలము వ్రాయనప్పుడుకూడ గర్జాగ్రమున దానిని ధరించు తెంచులకు? మఱియొక పద్ధతిని యోజింప వలయు నని మఱియొక ప్రకృతిశాస్త్రపండితులు నేటిక మార్గమున విచారణ మారంభించిరి. ప్రాణముననేమి యని కదా ప్రస్తుతప్రశ్నము? ప్రాణాభావముకంటె భిన్నమైనది ప్రాణముని యొప్పుకొనక తప్పదుకదా! అందుచే మృతి యనునదేదియో తెలిసికొన్నయెడల ప్రాణమునునదేదియో తెలియవచ్చును ఉన్న రక్తసహితప్రాణులలో “వారంబుడడుఅనియల్లు” మరణదశను సూక్ష్మముగా గనిపట్టవచ్చును. ప్రాణప్రధాన సంజ్ఞ యేదో యది కానబడకుండెడల నానిలోనావు సిద్ధించినదని చెప్పగలము. హృదయకోశంబంధములగు లబ్బుడబ్బు లాగి పోయినప్పుడు కాని, యూరితిత్తుల కన్నులున్నటు నిలిచి పోయినప్పుడుకాని, ప్రాణము పలాయన మొందినదని పలుకువచ్చును. హృదయ మాగిపోయిన పిమ్మట నై నను క్యానకోశములు నిలిచిపోయిన పిమ్మట నై నను మిగిలిన యనేకకోశములు ప్రాణసహితములై చాలసేపటివఱకు వుండ వచ్చును. శీతరక్తసహితములగుచులలో నత్తగల్గ పాము కన్న మొదలగు జంతువులలో-చృత్రిని గనిపట్టుట మిగుల దుర్లభము. ఈకష్ట మిట్లుండగా జావుబ్రతుకుల భేదములను గ్రహించుట మఱియొక కారణములచే మఱితేకష్టమైనది. హిందుదేశమందు గొందఱు పక్షులు సూర్యవస్థలో ననేకమాసములవఱకు స్థానికులవలె నుండునని వినుచున్నాము. ఈయంశము సత్యమే

యగునెడల నిదిమనకుం బ్రాణనిర్వచన విషయమున బ్రతి బంధ ముంట కేవల సందేహమా? ఇది కాక యాకస్మికమగు కోన్ని మూర్ఖులు సర్వవిధముల బావు ననుకరించును. ఒడల వేడిమిలేదు, చిత నాడిలేదు, ముక్కున నూడిలేదు. చావునకు మూత్ర మింతకన్న కొమ్ము లున్నవా గొరిజ లున్నవా? తొండ మున్నదా తోకయున్నదా? కాని యదియూర్జకాని మృతియని చెప్పవచ్చునా? ఇది ప్రాణనిర్వచనమునకు మఱితే ప్రతిబంధము కాదా? ఇది కాక కొన్ని యధిమజాతిప్రాణులు శరశ్చేదన మొందినపిమ్మట జరకాలమునకైన, నిరాభిషేచనమునలన బురగప్రాణ సమన్వితం లగును. ఇట్టి యధిమజాతిజంతువులలో సమస్తకోశములు నిల్చిపోయిన తరువాత నెంతకాలమునకైన సరే తిరుగ నవి ప్రాణవంతము లగుట కంతమాత్రమును సందే హము లేదని డబ్బు. కాళ్ళు అను మహాధీమంతుడను చెప్పి యున్నాడు. చావునకు బ్రదుకుటకు నేభేదమున్నదో యిప్పటి వఱకు దెలియదగినంత మట్లునకు దెలియలేదని వానిభక్త్యూ యని మనప్రాణములంకరించుకండ నాతఁ డొప్పుకొనినాడు. సుమన్న కుదకుం బావుబ్రదుక తెలుగని శాస్త్రజ్ఞానన్ని వేక మైనది.

మఱియొకడు కేనోజుమగాని, ప్రాణోష్ణజము ప్రాణి ప్రాణిపదవికముకాదని చెప్పియున్నాడు. మఱియొకడు నక్షత్రములనుండి గ్రహములనుండి పరాగరూపమున ప్రాణ విభూతాకమున బడినదని పడుమందగా వాడు చాచిట్లు చెప్పినాడు - ఈవిద్వాంసు నేనునలయునో తెలియవచ్చును. ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞానము కలిగినకొలది కలిగినకొలది మనసులోని రసమంతయుం జచ్చి యది యెండుజల్లుగాయనలె మెలికలు పడికఱకుగానుండును. మనస్సును బోదకాలువలె గ్రందికి నిగలాగుటలో బ్రకృతిశాస్త్రజ్ఞాన ముండి లేదు జగత్తంతయు నొక్క యూపున వ్యాపించి సృష్టిగానామృతమును గ్రోల వలసిన మనస్సు- తక్కుగొడుగుక్రిందికి దూటి దానిలోని గనమును జవిచాయన. శాశ్వతసామనాదిశాస్త్రములు నేనాంత శాస్త్రమునకు సాహాయ్య పడినప్పటినుండియు. నేనాంత శాస్త్రము వేలవెలలాడుచు నెట్టిమొగము వైచుకొని యున్నది. దాని వదనమున బ్రాచీన విగ్రహములు కాంచిన బ్రహ్మగర్భ సము పరూపంబు లై నది.

ఏమై తెలిసికొన్నయెడల, క్రిందివచ్చుయు మజ్జేయును లగునో-యావెచువే చువుకాదా? క్రిందివస్తువును బ్రవీక్షించు టింకకు గ్రందికి బోయి మఱియొకను గ్రందికిబోవునెడల నభోగతియేకాని యంతరంగవ్యాప్తి యేమైననున్నదా? పాతాళము కంటె గ్రందికిపోయినను బరమాత్ము గొరించునా? ప్రాణమున గనేమో యిప్పటికి దెలియగలిగిరా? అదికాక మఱియొక్క చిన్న మాట. చిరకాలము తన్నువదలి దూరదేశమునకు బోయిపోకుండు దల్లికి గానబడినాడు. కష్టపు బూలంతటికన్నీటి బిందువులు చిల్లెజల్లుగ నామెచెక్కలనుండి రావని, ఒక్కొక్క చాట్లొక్క పూర్వపుజన్మనిరాజ్యమంతవిలువగలది యని చెప్పుట యతిశయోక్తి కాదే. కన్నీటివిలువ కవికక్క మఱియొక్కడెఱుంగును? ఆశ్రుబిందువున నభిలాంతప్రపంచము నవలాకించి యనుభవంపగలవా డొక్కవయేనా? మఱియొక్కడైన నన్నాడా? ఆయశ్రుబిందువు నద్దముకింద బెట్టి అనలజాచేసి ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞుడు దీనిలో రెండుపాళ్ళున్నవను, మూడు పాళ్ళు లాక్రిమలో, తిత్తిరసము, ౧ భాగ ముప్పు; ౭ భాగములూక్వా (నీరు)యు నున్నవనిచెప్పి భూభూములకంటె దీనిలో విశేష మహిమయేమియులేదని కవి నడిక్షేపించును. కొజ్జావానికి గులుకు లాడికోరచాపులొన్ను శృంగారగర్వపంచ మేమి తెలియును. జగత్సృష్ట్యామును జంపినవాడు ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞుడు. ప్రాపంచిక కవిత్వము కన్న పఠచినవాడు ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞుడు. పోనిండు. ఈగొడవ యెందులకు?

కాని, నాల్గువేల సంవత్సరములనుండి ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞులు ప్రాణమునగ నేమో తెలియలేదని మొఱుకెట్లుమందగా, నామె జ్ఞమూలోకమునందంతమాటుమోయుచుండగా, నునవి. ఎం.ఎస్ గారు ప్రాణురయోగ్మానుండి పోయినదని రెండునిముసులులొక చెప్పినాడే- వీనిసాహసము సంతకంబోవను! ప్రాణముపోయిన తరువాత శరీరకాదులలో నెన్నివంద లెన్ని వేలమార్పులు కలుగునో యనునంశము తా నెఱుంగనిది కాదే. రక్తకాశగ్రంథము కూడ మరణానంతరపు మార్పులలో నిదేల కాకూడదో చెప్పు గలరా?

నాయనలారా! ఐ. ఎం. ఎస్ గారి యభిప్రాయమే యంతయవశకకగా నున్నపుడు వారీయావధిపద్ధతి యెట్లుండు నో. శ్రీ గామరత్న క్రిరామరత్న-రేజనామ్మభిసోధంతం. వారే యంతవారైనప్పుడు వారికించి వ్యవహారో ననేకు లెంతవారో? చాల్చిలు మూకర మెత్తుకొనుచుండ ఛేలాలకు జీవామికాయ యో? నాయనలారా! ఎవరెట్టివారై ననునకేమినింత? మనకల్లలకడు పు చల్లగానున్నంతనేవు మన కేమియుభయములేదు. సప్తమాధిపతి లాభాధిపతి మూగదశలెందఱకుదాటిపోలేదు. ప్రపంచమునఁ బుట్టినప్పటి నుకతానపురుషులకే యాపదలుమా-నప్పమిమనలెక్కయేమి? ఇంతకును గర్భవ్యాత్ర యను సమ్యవవాచముకాని క్షయ నామాత్రను సమ్యవవాచము కాముకదా! నాయనలారా! ఎంత సంక్షేపము గా చెప్పదలచినను చాలవెనదిగొట్టుచుండుచు ప్రాణనిర్వచనము మనవేదాదులెల్లుచేసికో మఱియొకప్పుడు చెప్పెదను. ఇప్పటి కిదియే యెక్కడయొంది. ఓమ్ శాంతిశాంతి.

వసంత లేఖలు

మిత్రమా!

నీకడ కలవునీకొని నీయందమును పదిగంటలకుఁ జెన్నపురి క్షేత్రముగాఁ జేరితిని. మొలలుండి యాగుల తడవుగా నోరిగలవలెను గూలివచ్చెను. నేనున్న నది వాక్రమించి తల యొకరు నాసామానుల నెత్తుచుంటి. వారల వారిచి సామాను మెల్లగ దింపించి యొక "జిగ్గూబండి" మై కెక్కించితిమి. ఇప్పుడు తెలుగువారికిఁ బూర్వమున్నంతచిత్తు లేదు. కాని బండివాండ్రిప్పటికిని నిప్పులు వెట్టుచునే యుండును. చెన్నపురినుండి వింతలు విశేషములును వ్రాయుచునీ నీవు కోరి యుండుటచేఁ గ్రహముగా వ్రాయుచుండును.

చెన్నపురి నచ్చునటకు నెచ్చునో యొకచోట నిగదనను కొనియుంటినిగాని ప్రస్తుత మెక్కడకుఁ బోవుదనాయని యోజింపవలసి వచ్చెను. రైలులోఁ గలిగిన మిత్రుండొకఁ డాంధ్ర పుత్రికాకార్యస్థానమునకు బోవుచుండుటచేఁ జెన్నపురి నచ్చు తెలుగుపాంథులకు శరణాలయముగ నుండు మన పుత్రికాకార్యస్థానమున నొకదినముండి పిమ్మట బస కుదుర్చుకొనవచ్చునని యట్లున్నట్లుకే తీర్మానించుకొంటిని. బండికదలినది. వెంటలు స్టేషను మొదలు మోటారుబస్సు లధికముగఁ గనబడఁజొచ్చెను. మొన్నటి బ్రాంఛివాండ్ర సమ్మె మొదలై యున్నది వ్యాపార వధికముగఁ బ్రాంధ్రమొదలయి, తమకూడు పడిపోవుచున్నదనియు, జిగ్గూబండివానివలె పిమ్మట బస్సులవలనకూడు నది పాలగు చున్నదనియు వచ్చిరాని తెలుగులో మాజిగ్గూబండివాండ్రి డుపయోగము మొదలుపెట్టెను. పూర్వమువలె నల్లల శ్రామికులకుఁ బెనుఖముగ చురుకుగ బాటసారులఁ దీసికొని పోవుచున్న యీ మోటారు మొరుగులకుఁ గూడురాగము కియుచున్న వా యనునట్లు బ్రాముబండ్రి కీచురావములతో నిర్జనముగఁ బోవుచు జాలి కలిగించుచున్నది.

యుక్తకాలమున మేము పుత్రికాకార్యస్థానమున జేరి స్నానాదికాలకృత్యముల దేశకాలపాత్రల ననుసరించి తీర్చుకొని, రైలులో నయ్యరగా రిచ్చిన- అనగా డబ్బుతీసికొని యుచ్చి- ఫలాహారముపట్టు తగ్గుటచే భోజనము ప్రయత్నము లో నున్న నామిత్రుండు నన్ను తొందరపెట్టసాగెను. పట్టపంచె తీసికొనుటకు జాయబద్దలపెట్టె తెఱచితినిగాని, జిగ్గూబండివాండో, కూలివాండో, చెన్నపురిలోఁ బట్టుబట్ట లవలన ముందఁ గని కాబోలు వెట్టెయిదుగు భాగమున నేర్పుగఁ గోసి తీసివేసి కొంత బరువు తగ్గించి, పెద్దపెట్టెలోనుండి యుండునని తలంచి మిత్రుని బలవంతముచే భోజనకాలాగ్నేయ జాతలెత్తులమై బసటికివచ్చితిమి. తంబుపెట్టివీధి మొదలు చేరితిమి. ఉన్నతస్థానాధ్యక్షమున కెదురుగ నిర్భయముగ నవ్వాము "నొక ఫలకము కనబడినది. ఇచ్చట బ్రాహ్మణాదులకు భోజనము చేయబడును." ఇది చూచుటతోడనే నాకు నత్యరాజా పూర్వదేశయాత్రలలో శ్రీపితకేలింగము పంతులుగారు వ్రాసిన 'అయ్యగారి అన్నసత్రం' జ్ఞప్తికి వచ్చినది. "ఇచ్చటకుఁ బోవుదమా?" అని నామిత్రునివంక చూచితిని. అతఁ డీఫలకము తీసివేయించుట కాంక్ష లొకసభ చేయవలె ననియు, మర భాష కిది గొప్పతీర్పుయి. హైకోర్టున కెదురుగనున్న యీ కార్యతాభాగను దొలగింప మర కెద్దలు పూనుకొనకుండుట యన్యాయ మనియు నాతఁ డావేశముతో నుపన్యసించసాగెను. నామిత్రుండు చందరు కాపురస్తుండు. కవి. పూర్వము పుత్రికాకార్యస్థానమునఁబాటుకుండున గున్న వాడని. అతఁ డెప్పుడును వ్రాసినవాడని కాదు. కాని యాతనియున్నోగమని.

"భోజనము చేయబడు" ననగా ముప్పి చేయబడునని యర్థమై యుండవచ్చు ననియు, ఇది యన్నవాఁ నమాజ మేమో యనియుఁ జెప్పితినిగాని, యభవారు వర్తకప్రకటన ములకై మరభాషను గ్రత్యంతలోనే గాక ఫలకములమై గూడ వ్రాసి నుకన్యామయమొనరుచున్నాడని నామిత్రుం డాంధ్రోద్భవమును గల్గినవాఁడుగ నుపన్యసించెను. నాకు నత్యవచ్చి పుటియొకచోటకుఁబోవుదమని రెండడుగులు వేసితిమి. ప్రక్కనందఱు "ఇక్కడ కెంతవేయియ్యడము కలదు" అని యుండెను. ఇది వివరము యంగడి. "క్రాపు" శబ్దము దాని ప్రమాదానుజ్ఞచేఁ దప్పవన్నె "కెంత" అయినది. ఈ యున్నట్టిభో శకట దేశభాష్యము శ్రద్ధయోగ్యముగ నున్న దనియు, "చెయ్యకము" అను"చ" గుఁచు"పదమునకు"మనియు వీని మొనరునియు మొదటి యాచు రివ"శ్చి" తెలుగులోనే వ్రాసినదియు,

నామిత్రుండు గుండగుచుండెను. ఇంకఁగొంచెము పోవ "గుడ్డలు గలవచేసి కల్లుగా చాయపూయ గల వీడు" అనియుండెను. ఇది మొదలు మాకర్థముకాలేదు గుడ్డలు బాగా చలువచేసి రంగు చేయు రజసుని యంగడి యని కొంతసేపటికిఁ గ్రహించితిమి.

ఇది యన్నయు శబరభాషావాగను శాసను లగు వాడుక భాషావాసుల తు త్తప్రయోగములుగఁ బనికవచ్చు నని నామిత్రుండు నవ్వి యిదివఱకాతనివచ్చు గ్రామ్యభాషాభిమానము కూడ మరులుకొని తిట్టసాగెను. "అజవవారి చేతిలో నాంధ్ర భాషవ్రాత" లిట్లు ఫలించినవని మేము దుఃఖించితిమి. అతఁలి యధికమగుచున్నది. తుదకుఁ గోమలివిలాసము- కాదు-కోమలి విలాసమునకుఁ గాఁబోలు పోయి యెట్లో భుజించి బయటపడితిమి. ఇచ్చటి వివరములతోఁ బ్రస్తుతము పనిలేదు. భోజనానంతరము తిరిగి బసరుబోవుచుండ దారిలోఁ గనబడుచు వచ్చిన "స్వదేశ జన్మభి మందిరము, నూతనరంగు పాదరక్షలు, ఆనంద సాగను ముక్కుపొడి, వెండితేట్టులు, పన్నీరు చంబులు, మధన బాణ లేఫణ్యము" ఇత్యాది వర్తకుల ప్రకటనఫలకములఁ జూచి యజవవారి తెలుగు ప్రయోగముల సాహసమునకు నామిత్రుండు పండ్లు కొలుకుచును గూడ నవ్వకుండ నుండలేక పోయెను. ఇంతలో నొకబాలుఁ డొక ప్రకటనఫలకమును మాచేతికిచ్చెను. అది నాటకమునోటిను. "వాల్మీకి శిష్యుడైత్రము" అని శీర్షిక యుండెను. నామిత్రుం డాగ్రహముతో నాపత్రము క్రిందికి విసిగి వెచ్చెను.

కారములేని తములపాతుల రెండు నమిలి బస చేరి కొంచెము నిద్రింప నామిత్రుని తొందరపెట్టి, రైలులోఁ గలిగిన బద్ధకమును బోగొట్టుకొనఁ దలంచితిని.

రైలు పరువు విప్పి ప్రక్కనున్న నాలుగు ప్రాంతమున తన్నరానినందితులు తలకిందఁ జెట్టుకొని, తలుపులు మూసి, బాహ్యప్రకృతిఁ గనబడకుండ నేత్రద్వారములతలుపులు మూయుఁ బ్రయత్నములో నుండఁగఁ జుటుక్కున మఱచెంబు మాట జ్ఞప్తికిచ్చెను. అది రైలులోనో బండిలోనో మఱచి యుండునని నామిత్రుండు నిశ్చయించెను. కాని నాకది జిగ్గూబండితుఱకవానివని యని యనుమానము. నిద్రపట్టలేదు. కలత నిద్రలో నొకస్వప్నము వచ్చినది. అది విచిత్రమైనది, కొంచెము జ్ఞప్తియందున్నది. వ్రాసెదను.

"మనమిత్రురమును గలిసి యాంధ్రదేశము ప్రదక్షిణముగఁ దిరుగవలెనని నిశ్చయించుకొంటిమట. ఆంధ్రదేశమునా ద్దు నిర్ణయించుకొని నంతధారమొదలొక విచిత్రమైన గాలిలో నెగురుబండిమై బ్రయాణమొనర్చితిమట. ఆబండి ధ్వనిరహితముగ వాయుదేగమున మధ్యహిందూస్థానమునుండి, నైజాము దేశముగుండ్ల, తమిళనాడునుండి నాయుడుపేట చేరినదట. అందు నొకాక కాగితమువై- ఆంధ్రోత్పలసంధి - ఆంధ్రకర్ణాటక సంధి-మహారాష్ట్రము, నైజాము ద్రావిడము, మొదలగు భాషా మిత్రమస్థానములయందలి వికృతిపదబాలమును రచించుచుంటి నట. అని చెదిరిచూచి మనము నవ్వుకొనిచుంటిమట. మన మెక్కియన్న బండినడుపుచక్రము కాలితో నేనే యదిమి నడుపుచుంటి నట! విక్రొక్క-సంధిలో భాషకుఁగలిగిన మార్పులు విసేద మొదలయి బండినాటి వినుచుంటిమట! బండిచక్ర మెక్కి యెవ్వరోవొంగిలింపిరట! ఇంతలో నాకాలు కొంచెము వెడిగనండెను. నడుపుచున్న బండిచక్రపుచేడి యని స్వప్నములో నాభ్రాంతి. కాలు కొంచెము నొప్పిగనుండెను! కాలు నాడించితిని కాఁబోలును. మెలకువచ్చిచూడ నామిత్రుం డొకఁడు తెచ్చిపెట్టుకొనిన కాగీగన్నెయి తడికాడ నాకాలికిఁ దగిలియుండెను."

ఇదిచూచి నవ్వుకొనుచు,ముఖము సీళ్ల తోయడుచుకొని, కొంచెము మంచినీళ్లుద్రాచి ప్రక్కకుఁబాదునదికి నామిత్రుండు "అనందసాగను ముక్కుపొడికాదు. నీముక్కు పొడిచేయవలసి యున్నది" అని పలకించుచు పిడికిలిబింగిలిలేచి గొడ్డపై గుడ్డెను. నొప్పియై త్రిశచేతిని నవరించుకొని నావైపునకుఁ జూచి తెల్లఁబోయెను. స్వప్నములోఁగూడ నీ యజవవారిప్రయోగములమై దండయాత్రయేనా? అని నేను నవ్వితిని.

మేములేచి బయటికివచ్చునదికి వివరప్రకటనకుఁగుచున్నది. నాలుగుగంటలవఱక కప్పటిమిత్రులతోఁ గాలక్షేప మొనరించి యంతలోఁబ్రత్యేక రాఁజిదిపితిమి. నేఁడు విక్రొరియమందిరమున నైదుగంటలకు శాంత్యానందస్వాములవారు "బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతత్వవైరములు" అనువిషయమును గూర్చి యుపన్యసించెద రని యుండెను. అప్పుడు నీ కీజాలుతొందరగా వ్రాసి తస్మిభకుఁ బ్రయాణమైతిమి. ముందులేఖలో విశేషముల వివరించెదను.

ఇంటికడఁ మావాండ్రు క్షేమసమాచారములఁజెలియఁజేయుచుండుము. నాప్రయత్నములఫలితములను ముందు వివరముగ వ్రాసెదను. మున్ను రైలుప్రయాణముచే నెరిగలేక వ్రాసిన యీ లేఖయందలి దోషముల మన్నింపుము.

శిష్యురే. } నీయనుగు మిత్రుండు
10-9-21 } వసంతండు

చాణక్య సూత్రములు

IV

పరులవిభవములవై ఆదరముంచరాదు. వీలయినగా ఆయ్యది నాశనపేతువు. పదద్రవ్యమును పలాలమూత్రము నైనను హరింపరాదు. పదద్రవ్యావహరణము ఆత్మనాశనమున కాకరము. చార్యమును మించిన మృత్యుపాశము మఱిలేదు. సమయమునకు దొరకునేని గంజియైనను ప్రాణధారణము నొనర్చగలదు. మరణించినవానికి ఎంత మంచియోకావధ మైనను ప్రయోజనము లేదు. సుసమయమున నెఱవిన ప్రభుత్వమే ప్రయోజనము నొసంగును. నీచుడు తనచదువును పాపపుకార్యములలో వినియోగించును. పామునకు పాలుద్రావినను విషవద్ధకమే యగునుగాని అమృతము గాబాదుకదా. [266-275]

ధాన్యమున కేనయగు ధనముగాని. ఆకలిని మించిన శత్రువుగాని మఱిలేదు. శరీరమాత్రమునకు ఆకలి నియంతధర్మము. త్షుధితునకు-అనగా ఆకలిగొన్న వానికి-భక్షింపరాని దేదియు నుండదు. ఇంద్రియములు మనుషుని ముదిమికి వశపరచును. అనుక్రోశముతో తన ప్రభువును ఆచునరించి బ్రదుకదగును. బుద్ధిని నేవించువాడు- చలిచుంటుకై మిణువున బురువుల నేవించిన వాని వంటి వాడే. కనుక విశేషజ్ఞుడగు ప్రభువునే ఆశ్రయింపవలయును. పురుషునకు మిథునకృత్యమును- స్త్రీలకు మిథునకృత్యాభావమును చూదిమి నిచ్చును. కొలది వానికిని గొప్పవానికిని వైవాహికబంధము కుదురదు. అనగా పొందదగినవారిఁ బొందుట- అగమ్యాగమము ఆయుర్యశః పుణ్యములను క్షీణింపజేయును. అహంకారమునకు సాటియగు శత్రువే యుండదు. కనుక అహంకరించి సభలో శత్రువును నిందింపరాదు. సాధారణులకు శత్రుస్వరసము శ్రవణసుఖము నిచ్చును. కాని వివేకులకుమాత్ర మట్లుకాదు. [276-290]

నిర్ధనునకు బుద్ధి నిలకడగ నుండదు. నిర్ధనుని మాట హితముగ నున్నను గ్రహింపబడదు. మఱియు నిట్టివాడు తనభార్యచే సైతము అనమానితు డగును. వీలయినగా పూతలేనివో తియ్యమామిడినైనను భ్రనురములు ఆశ్రయింపవుగదా. నిర్ధనునకు విద్యయేధనము. విద్య చోరులకునైతము వశపడక యుండును. విద్యచేఖ్యాతి విస్తరించును. యశశ్శరీర మెప్పటికిని నశింపదు. ఎవడు పరార్థము నుపన్యించునో వాడే నజ్ఞుడు. ఇంద్రియ కాంతిని నెలకొల్పునదియే శాస్త్రము. ఆశాస్త్రీయములగు పనుల మెలంగునపుడు శాస్త్రాంతకేమే నివారింపగలయది. నీచునియొద్ద విద్యను పొందరాదు. స్త్రీద్వభావము భాషింపరాదు. కాని సువృత్తమును-స్త్రీచుల్లలో నున్నను- గ్రహింపదగును. గుణముల పట్ల మత్సరముకూడదు. శత్రువు నొద్దనున్నను సుగుణము గ్రాహ్యమే యగును. విషపాతములో నున్నను అమృతము గ్రహింపదగినదేయగును. అనస్థాభేదము ననుసరించి మనుషుడు సమ్యాన్య డగును. నరులు స్వస్థానమునందు పూజకులే యగుదురు. బుద్ధిమంతు డెప్పుడును ఆర్యస్వత్వమునే యనుస్థింపవలయును. ఎప్పుడును మర్యాదనుల్లంఘింపరాదు. [291-311]

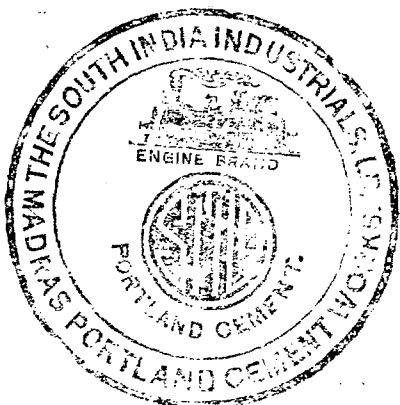
పురుషరత్నము అమూల్యమైనది. స్త్రీరత్నముతో సమమగు రత్నము మఱిలేదు. రత్నములు మిగుల దుర్లభములైయుండును. భయనిమిత్తములందు అపకీర్తియే భయము. అలసునకు శాస్త్రాధిగమము ముండదు. స్త్రీణమునకు స్వగౌప్రీయును భగృక్పత్యమును గలవా. (??) స్త్రీలునైతము స్త్రీణమును [స్త్రీబృందమును] అవమానించుచుండురు. పుష్పముల నధించువాడు కుమ్మతరువునకు నేచన మునర్చునా? ద్రవ్యములేని ప్రయత్నము వాలుకాకార్యధనము లాంటిదే. మహాజనులను పరిహాసింపరాదు. ముందు కలుగబోవు కార్యసంపదను నిమిత్తములు నూచించుచుండును. సత్కృతములకంటె కూడ నిమిత్తములు మిన్నలు. తల్లిరతునకు సత్కృతపరీక్ష యుండదు. పరిచయము కల్లునపుడు దోషములు కను కడవు. ఆ కు చి య గు వా డే పరుల నాశంకించును. ఎవ్వరికిని స్వభావము అతికమింప వీలవదనిది. అపరాధమున కనురూప మైనదియే. దండము ప్రసంగమున కనురూప మైనది. ప్రతివచనము విభవానురూపమైనదియే అభరణము. కులానురూప మగునది వృత్తము. కార్యానురూపమగునది ప్రయత్నము. పాత్రానురూపమగునది దానము. వయోనురూపమగు నదియే వేషము [312-334]

స్వామి కనుకూలుడే భృత్యుడు. భర్తకుకూలురాలే భార్య. గురువున కనుకూలుడే శిష్యుడు. పితరుల యాజ్ఞానువర్తియే పుత్రుడు. అత్యుపచారము అవిశ్వాసమునకు భావము. ఏలిక కుపితుడైన నేలికనే యను సరింపదగును. మాతృతాడితమైనను నత్యము మాతననుసరింపలేదా? స్నేహముకలవాని కోప మత్యల్పము. బాలికునకు పరచ్చిద్రములు మార్తమే కన్పట్టును. కపట మెప్పుడును అపచారహీతోమై యుండును. కార్యముల నిచ్చి యుపహరించుటే యుపచారము. చిరపరిచితుల యెడల నత్యుపచార మయ్యెనేని శంకింపదగును. నేయకుక్కలుండటంకంటెను ఏ కాకియగు వొక్కగోవుండుట మేలు. శేషటిదినము లభించెడి పయూరముకంటె నేదెదవీజకు పావురము మేలు. ఎవ్వరికైనను సరియే - అతిసాంగత్యము దొనగు పుట్టించును. [335-349]

ప్రఖ్యాతిపొందిన మాయొక్క

“ENGINE” BRAND PORTLAND CEMENT

కవర్మెంటు డిపార్టుమెంటులు
హిందూ రాజ్యములు
గనులుత్రొవ్వ కంపెనీలు
కంట్రాక్టులు

మదరాసు కార్పొరేషన్
మదరాసు పోస్టు బ్రష్టు
మున్సిపాలిటీలు
ఇన్స్ట్రక్టువారు

అందరును విశేషముగా వాడుచున్నారు. వలసన :-

1. మాయొక్క “ఇంజిన్” బ్రాండు పోర్టులాండ్ సిమెంటు శుద్ధమైన మూలకపుర్రలతో చేయబడుచున్నది.
2. బ్రిటిష్ స్టాండర్డ్ స్పెసిఫికేషన్ (British Standard Specification) ప్రకారము శుద్ధముగా చేయబడుచున్నది.
3. అనేకరకముల చేయక, ఒక్కరేకము ఎంతవారుగా చేయవచ్చునో అంతవారుగా చేయబడుచున్నది. ప్రైవేటు కారణములచేత అందరును దీనినికొని కట్టడములకు వాడుచున్నారు. కట్టడముల బలము సిమెంటులో యున్నదని అందరికిని తెలిసియున్నది.
4. సిమెంటు ట్రయెన్స్ పర్టు “ఇంజిన్” బ్రాండు అడిగి తీసికొనకయెడల కట్టడములందు పిల్వములు కలుగ వేరవు.
5. సిమెంటు వాడుటయందు ఏసందేహములు యుండినను మాకు వ్రాసిన నిరసము వ్రాసు.

ది మదరాసు పోర్టులాండ్ సిమెంటు వరుక్స్

సొంతదారులు :

ది సాత్ యిండియా యిండస్ట్రియల్స్ లిమిటెడ్

పోస్టుబెట్టు 101, మదరాసు.

THE MADRAS PORTLAND CEMENT WORKS

Proprietors.

THE SOUTH INDIA INDUSTRIALS, LTD.

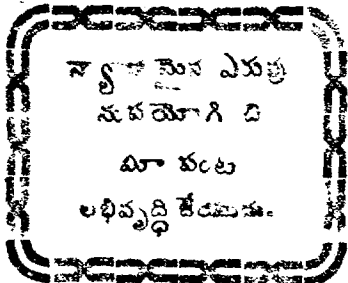
(8049)

Post Box 101, MADRAS.

International Ad. Service. S-83.

మా ప్రత్యేక ఫర్టిలైజరులను

వడ్లు, కలక, బొమ్మలు,
బొంబాయి, బొగారు
మొక్కలకు చుంట్లను
కుండించుటకు
ఉపయోగింపుడు.

చేసలపోక యంత్రముచే
తయారుచేయబడిన
చేకల ఎటువు
ఎయిరిల పొడి
మొలగు వాటియందు
ఉపయోగింపుడు.

ఇతర వివరములకు భవన్ ఈ క్రింది చిరునామమున ప్రశ్నింపుడు :-

ఇండియన్ ఫర్టిలైజర్స్ లిమిటెడ్.

ట్రీచూరు. (కలకత్తా కోస్తా)

INDIAN FERTILISERS, Limited.
TRICHUR. (Malabar Coast)

ఈ మొనగ్గు మద్దూరి చలమయ్య, ఏలూరు శృంగేరి ఎన్. డి. కృష్ణమూర్తిగారు, గ్వారెంట్, మధురై. సి. ఆర్. రామచంద్రారావు, ఛార్జ్ నాథుల్. డి. ఆర్. రామకృష్ణ, శ్రీవేంకటేశ్వర్, డి. గొట్టెయ్యప్ప. ఆర్. పిల్లయ్యకాచారి, తిరుచానూరు, తంజావూరు జిల్లా. డి. ఎస్. వెంకటేశ్వరయ్య, న్యాయవాది, తిరువల్లూరు. 301.

సనాపదివరన్నరిల్లా

రక్తహీనతను రక్తముయొక్క కలిమిని పోషించుటకు వేరెక్కి గాంచినది. ధర 1-12-0
ఇండియా సిల్వానండు ఎచ్చటికైనను తపాలాఖర్చు పులిరముగా పంపవచ్చును. (1978)

విలాసము పి. డి. సావంత్.
నెం 144 ఫహదాద్ బాంకాయ.

832

మహత్త గాంధీ

3084

WRITING LETTER PAPER.

100 కాగితములు చేర్చి అట్టబెండు చేసిన ప్యాడు 1-3 10 అ. ప్యాడు 12-3 రూ. 6. డి. డి. చార్జీ తరు. తిరు, గాంధీ, లవణరాయి, దాన్, అరిసోదము. పటములు 2½ అంజా స్టాంపులకు పంపవచ్చును. THE PICTORIAL & ...

జీవామృత

వైద్యరత్న పండిత,
డి. గోపాలాచార్యగారి

రక్తమున కృష్ణ చేయును
మేహవార పోషలను బోగొట్టును
అగ్ని నివర్తించును బలహీనములను ఆణిమును
పొందులోలకు మంచిది
గుండెదడవ నివారణ చేయును
గర్భ కాలములను దయమును
బాలరకు పట్టించును నుత్తమము
చనువులను కృష్ణపరమును
మూర్ఖులకు మంచిది
పెండమకు బలమును గలగ చేయును
సమీకృత కర్మ మోక్షించును
విద్యార్థులకు ప్రాణమిత్రము
ప్రాణశక్తి మోక్షించును
క్షయరోగులకు మిగుల మంచిది
కానకగలకు అపూర్వము
గుండె కాచుకు మిక్కిలి బలము నిచ్చును
హిమితియును అధికబలము చేయును
ఉబ్బసరోగులకు మిగుల హితము
నెల బుడ్డి 1-3 రూ. 2-4-0.
పాక్షికింను పోషక ప్రత్యేకము.
క్యాటలాగు ఉచితము.

ఆయుర్వేదాశ్రమం.

41, అచారప్పల్ ఏజి, జి. టి. మదరాసు.

తెలంగాణము :-

మండిట్ - మదరాసు.

త్యంపము. కొద్ది పెద్దమూత్రమే గలవు.

మాటికి రూ 30 లు లాభము
The Kistna Sugar Works Ltd

ది కృష్ణాషుంగర్
మ్యు. (లిమిటెడ్)
మచిలీపట్టణము.

(1918 సంవత్సరం ఇండియా కంపెనీ ఆఫ్ సుగర్స్ లిమిటెడ్
ఇక కార్పొరేటు చేయబడినది.)

మూలధనము రూ 5,00,000
మేకు 1-3 రూ 50 ల వ్యాస 10,000 ల
వాటాగా విభజింపబడినది.

సొమ్మ చెల్లించే పద్ధతులు

వాటా 1-3 రూ 10 ల వ్యాస న దరఖాస్తుతోనున్న
వాటా 1-3 రూ 15 ల వ్యాస న అట్లాటు మెంటు అయినవిదకు
యొన్న, రక్తి నది పెండు వాయిదాలక్రింద వాయిదాకు
వాటా 1-3 రూ 12-3-0 వ్యాస న యొన్న చెల్లించవలసి
యొన్నది.

ప్రెస్

ప్రెస్ కి కట్టించుటపై ప్రారంభమై జరుగు
యంత్రములకు అర్హుల పంపబడియున్నది. యంత్ర
బయట ఆ ప్రాంతములనుండి దిగువయెరు
(యంత్రాలయము) బండనాలో కట్టబడుచు
పూర్తిచేయవచ్చును.

షరూ-పూర్తి వివర
ప్రాప్తికృత పన్నెండు నిది
అడన్సుకు వ్రాసిన బడర
అడన్:- నెం

(8187)

DUNCAN STRATTON & Co.

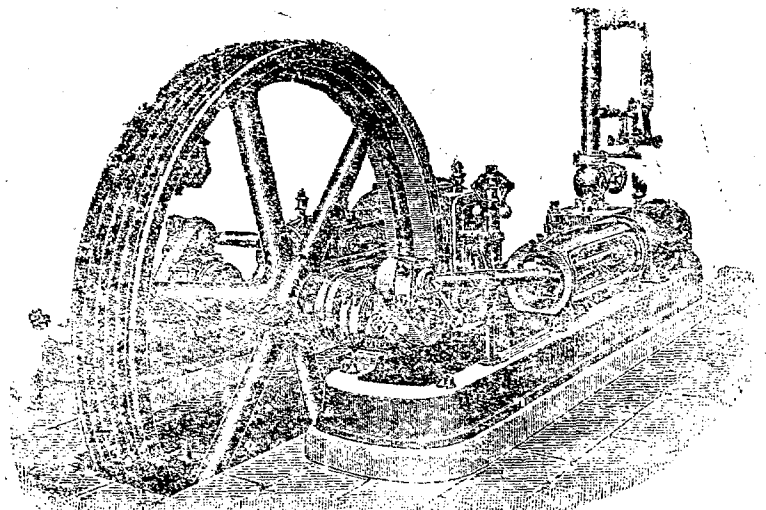
డన్ కన్ స్ట్రాటన్ అండ్ కో.

(2412)

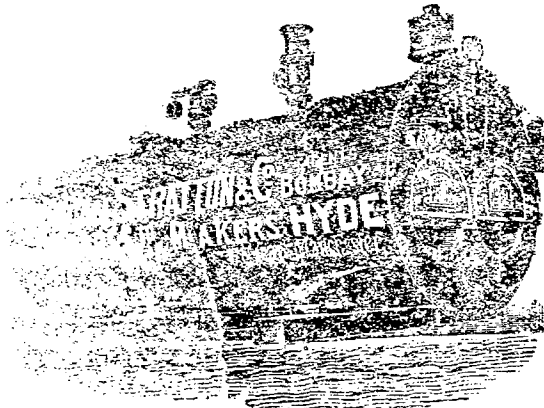
ఎంజనీర్లు, మెషిన్ల ఇంజనీర్లు, తి మెయిన్ వీది, బొంబాయి

పొడవు 10 అడుగులు
మొదలు 2' అడుగుల వరకు
మందన — దయామేటరు
ఆ 4' మొదలు 6 అ. 6 అం.
మీటరు వరకు.
స్టీంకొంగు వెవరు
80 పానులు మొదలు
160 పానులవరకు ఉంటును.

హైక్రాఫ్ట్ కార్నెక్ట్ బాయిల్ డ్రు.

హైక్రాఫ్ట్ ప్లీట్ లంకాపైరు బాయిల్ డ్రు.
పొడవు 28 అ. మొదలు 32 అ. వరకు ఉంటును.

డయామీటరు 6 అ. మొదలు 8 అ. 6 అం వరకు ఉంటును.
స్టీంకొంగు వెవరు 100 పా. మొ. 250 పా. వరకు ఉంటును.

వర్టికల్ బాయిల్ డ్రు.

లోలో మట్టిట్యాబుల్ బాయిల్ డ్రు.
స్టీంకొంగు వెవరు 80 పానులు మొదలు
100 పా. 150 పా. 180 పా. వరకు ఉంటును.

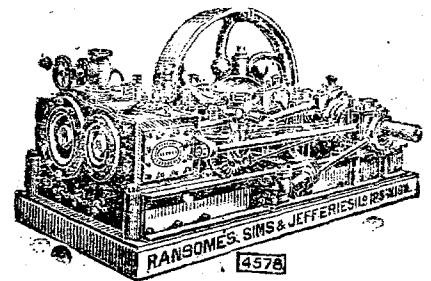
స్టీంకొంగు వెవరు 100 పానులు వరకు ఉంటును.
100 పానులు వరకు ఉంటును.

ఈ క్రింద తెలుపబడిన వాటిని
సప్లయ చేయుదుము.

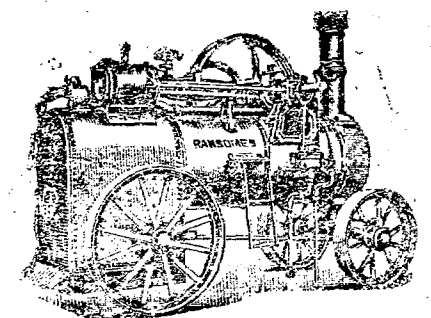
మాది జిప్సింగు మెషిన్, వాటి సామానులు
మాది వ్రెస్టింగు మెషిన్
మాది స్పిన్డింగు మెషిన్
మాది పీరింగు మెషిన్
ఆన్లిరకముల స్టీము ఎంజిన్లు
ఆన్లిరకముల స్టీము బాయిల్ డ్రు
కోల్ ఫైర్ మిల్లింగు మెషిన్
నూనె మిల్లు మెషిన్
మంచుగడ్డచేయు మెషిన్
వడ్డు బియ్యముచేయు మెషిన్ వాటి సామా
ఆన్లిరకముల పంపింగు మెషిన్లు
శాగడ్లు, వ్యవసాయ సంబంధమైన కొరముట్లు
కిరకన్ నూనె కరుడు ఆయిల్ ఎంజిన్లు
ఎలక్ట్రిక్ లైట్లంగు (ప్లాన్టు) కొరముట్లు
లేకులు వర్క్-సాపు కొరముట్లు
స్టీలు హార్టింగు, కట్టింగులు, వెల్డెర్లు
కాల్ బరన్ అండ్ కాన్స్ట్రక్షన్ టెక్నిక్.
వగయిరా ఆన్లిరకముల సామానులు.

నైట్ బ్రెనెడ్ కాంపాండు
'హిందూస్థాన్' ఎంజినులు.

(కాన్ కు సాపు మొననుండి పోల్ తీయబడినది.)
ఇందులో సింగిల్ సిలిండరు ఇంజినులు కూడ గలవు.

హెస్టింగ్స్ కాంపాండు ఎంజినులు.

పోర్టబుల్ స్టీము ఎంజినులు.
సింగిల్ సింగిల్, డబుల్ సిలిండరు గలవి.
స్టీము వెవరు 120 పానులు గలవి.
కాంపాండు — హై, లో వెవర్ సిలిండరు.
స్టీము వెవరు 150 పానులు గలవి.

వి. రమణ, ధరంక బొంబాయిలో యుండు డన్ కన్ స్ట్రాటన్ కంపెనీ కై నను లేక

బెజవాడ (కృష్ణాజిల్లా)లో యుండు ఇంగ్లీషు స్టాక్ ఇంజనీర్లు కంపెనీ ప్రాప్తిలకు గారైన
మానేపల్లి బాబనయ్యగారి కై నను వ్రాయవలెను.

ఆమృతంజనము అన్ని నొప్పులకు దివ్యమృతము.

రక్త, శైశ్యము, పక్షిణము, రొమ్మపడితము, తలనొప్పి, వాయువునొప్పులు,
పొట్ట, బెణుకులు, బిళ్లలు మొదలగు నొప్పులకు దివ్యమృతము.

చక్కని బట్టితో నూనె పెం దు 0—10—0; దణ 1-5 రూ 5—12—0. పోట్లభిర్యులు వలు.

ఆమృతంజనం డి పో. } 109, ఫ్రెరి రోడ్డు, బొంబాయి,
6, తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

మాకే బోరకు నబు చర్మవ్యాధులను అత్యాశ్చర్యకరముగా
ను. ఎస్. రంగనాథంశెట్టి అండ్ సన్స్, మద్రాసు